

Svenska
kyrkan

Nyckeln till Svenska kyrkan

– en skrift om organisation,
verksamhet och ekonomi 2026

Nyckeln till Svenska kyrkan

– en skrift om organisation,
verksamhet och ekonomi 2026

Svenska kyrkan

Postadress: 751 70 Uppsala

Besöksadress: Sysslomansgatan 4

Telefon: 018-16 95 00

Fax: 018-16 96 40

Redaktör: Andreas Sandberg

Webb: www.svenskakyrkan.se

Artikelnr: SK25319

Original: Svenska kyrkan

Tryck: Åtta45 Tryckeri AB, Stockholm 2026

ISSN: 2000-1088

Beställ flera exemplar på: <http://webbshop.svenskakyrkan.se>

Obs: Anställda inom Svenska kyrkan:

<https://svkyrkan.sharepoint.com>

(välj webbshoppen under verksamhetsstöd)

Kundtjänst

Webbshopen: tel 0380-55 64 00

Foto: Magnus Aronson

Innehåll

Förord	5
Kapitel 1	
Väljarbeteende i kyrkovalet 2013–2025	7
Kapitel 2	
Relationer, AI och demokratisk orientering – om kyrkovalet i förändrade informationsmiljöer	37
Kapitel 3	
Halvtid – Hur går det för Svenska kyrkans färdplan för klimatet?	57
Kapitel 4	
Kedjan som brast – Ledarrekrytering i Svenska kyrkans konfirmandverksamhet 2010–2025	77
Kapitel 5	
Svenska kyrkans profilyrken – en fråga om kompetensförsörjning	101
Kapitel 6	
Strukturella förändringar bland församlingar och pastorat 2008–2025	121
Kapitel 7	
Utvecklingen av Svenska kyrkans ekonomi 2025	137

Förord

För oss som arbetar och verkar inom Svenska kyrkan medför händelser i vår omvärld ständigt nya utmaningar som på olika sätt förändrar förutsättningarna för vår verksamhet. Mot denna bakgrund har *Nyckeln till Svenska kyrkan* som syfte att bidra med ett aktuellt kunskapsunderlag som kan vara ett stöd vid beslut och stimulera till vidare reflektion bland kyrkans frivilliga, förtroendevalda och anställda.

Årets Nyckel omfattar sju artiklar vars innehåll på olika sätt anknyter till Svenska kyrkans arbete. I den inledande artikeln analyseras de senaste årens kyrkoval och hur faktorer som ålder, gudstjänstdeltagande och politiska sympatier påverkar människors valbeteende. Artikeln ger också en bild av hur dessa faktorer betydelse förändrats mellan de senaste fyra kyrkovalet. Svenska kyrkans utmaningar i fråga om att rekrytera personal till kyrkans fyra profilyrken är temat för ytterligare en artikel i årets "Nyckel". Detta är bara två exempel på frågor som behandlas i denna utgåva som i övrigt har ett brett innehåll.

Ett viktigt syfte med *Nyckeln till Svenska kyrkan* är också att stimulera kyrkligt aktiva att söka kunskap och göra egna analyser utifrån förhållandena i den egna församlingen. I det sammanhanget är de statistiksidor som du hittar på Kornet ett användbart verktyg. Där finner du en översikt av statistik och prognoser som du kan behöva i ditt arbete: svkyrkan.sharepoint.com/sites/kornet-statistik

Jag hoppas att många ska läsa årets Nyckel och ha glädje av den i sitt arbete med och för Svenska kyrkan.

Camilla Asp
Generalsekreterare

Kapitel 1

Väljarbeteende i kyrkovalet 2013–2025

Gustav Axelsson

Svenska kyrkans högsta beslutande organ på nationell nivå är kyrkomötet. Kyrkomötets ledamöter väljs i kyrkoval som i hög grad liknar de allmänna valen¹. I analogi med partierna i de allmänna valen har olika nomineringsgrupper listor med kandidater som ställer upp i kyrkovalen. Vissa av nomineringsgrupperna är eller har varit en del av de politiska partier som deltar i de allmänna valen. Liksom i de allmänna valen genomförs kyrkovalen på tre nivåer: kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige och kyrkomöte.

Forskning om de allmänna valen har visat att valbeteende varierar mellan olika befolkningsgrupper i fråga om valdeltagande och vilket parti man röstar på. Likheterna med de allmänna valen innebär att motsvarande samband mellan grupptillhörighet och väljarbeteende kan finnas även bland deltagarna i kyrkovalen, vilket medger att dessa samband undersöks på samma sätt som i undersökningar av de allmänna valen.

¹ Anne-Louise Eriksson, Jörgen Hermansson, och Jörgen Lundstedt, *Demokratin är en successiv uppenbarelse*, Svenska kyrkans utredningar 2005:2 (2005), s. 97.

Syfte och frågeställning

Syftet med det här kapitlet är att identifiera några faktorer som påverkar väljarbeteende i kyrkovalet och hur dessa faktorer påverkan har förändrats över tid. I det syftet ställs frågorna:

- Vilka kyrkotillhöriga deltar i kyrkovalet?
- Vilka är de olika nomineringsgruppernas väljare?
- Vilka valfrågor är viktiga för olika väljargrupper?

De möjliga faktorer som väljarbeteende ställs emot är individuella². Faktorerna är ålder, gudstjänstdeltagande och politiska sympatier. I relation till vissa av de här faktorerna undersöks även könstillhörighet och engagemang för olika valfrågor. Efterhand som faktorerna undersöks provas om deras eventuella påverkan på väljarbeteende blir starkare eller svagare över tid.

Urvalet av faktorer som undersöks är inte uttömmande. Urvalet har gjorts dels utifrån befintliga studier av väljarbeteende i riksdagsval, dels utifrån Svenska kyrkans och kyrkovalets särdrag. Urvalet har också begränsats av tillgången till jämförbara data över tid, vilket diskuteras härnäst.

Material

Eftersom kapitlets syfte är att studera förändring över tid används svar på frågor om kyrkovalsdeltagande från flera omgångar av Svenska kyrkans årliga enkätundersökning riktad till allmänheten, den så kallade Kyrkbussen³. De omgångar som används är de som gjordes under kyrkovalsåren 2013, 2017, 2021 och 2025. Under de

2 Förklaringar av beteenden brukar delas in i individuella, kontextuella och institutionella förklaringar beroende på om de förklarar individers beteenden med deras individuella egenskaper, sociala sammanhang eller övergripande omvärld.

3 Kyrkbussen är en årlig enkätundersökning som Svenska kyrkans nationella nivå genomför. Enkäten går ut till allmänheten i Sverige och har varje år drygt 5 000 respondenter. Omkring 3 000 respondenter tillhör årligen Svenska kyrkan, och det är dessa respondenter som undersöks i det här kapitlet.

fyra åren svarade totalt 12 573 respondenter att de tillhör Svenska kyrkan. Enkäterna gick ut efter att respektive kyrkoval hade hållits. Respondenterna är 16 år och äldre och uppfyller därmed 16-årsgränsen för att vara röstberättigad i kyrkovalet.

Det urval av allmänheten som respondenterna utgör är inte perfekt slumpmässigt. Ålder är en första indikator på snedfördelning. Dels varierar åldern på den äldsta respondenten i de olika enkätundersökningarna mellan 81 och 92 år, vilket begränsar tillgången till material i analysen av generationsskillnader i valjarbeteende. Dels är vissa åldersgrupper överrepresenterade vissa undersökningsår jämfört med Sveriges befolkning. Vidare är respondenternas koppling till Svenska kyrkan starkare än i Sverige i stort. Förtroendet för Svenska kyrkan och deltagandet i kyrkovalet är högre bland respondenterna än i det faktiska kyrkovalet respektive de nationella SOM-undersökningarna⁴. Slutligen skiljer sig respondenternas allmän- och kyrkopolitiska åskådningar åt från allmänhetens. Bland respondenterna är de som placerar sig till höger på den politiska vänster-högerskalan överrepresenterade i jämförelse med SOM-institutets undersökningar⁵. Även de som i kyrkovalet röstade på nomineringsgrupper utan koppling till partier är överrepresenterade, i jämförelse med det verkliga valresultatet. Överrepresentationen i varje avseende varierar från valår till valår, vilket gör den svår att kompensera för i tolkningen av resultaten. Därmed medför denna variation en osäkerhet i resultatet.

Metod

För att det ska vara möjligt att uttala sig om kyrkotillhöriga som helhet utifrån det begränsade urval av tillhöriga som har svarat på Kyrkbussen krävs någon form av statistisk metod. Den metod som används i det här kapitlet är logistisk regression. Metoden gör

4 SOM-institutet, Svenska förtroendetrender 1986–2025 (Göteborgs universitet, 2026), s. 105, https://som-institutet.se/publikationssok/pdf/workspace_qgvkVcUsilRzBA/Svenska_f%C3%B6rtroendetrender_1986-2025_u8zawx.

5 SOM-institutet, "Analysverktyg: Subjektiv vänster-högerplacering", åtkomstdatum 8 maj 2026, https://som-institutet.se/dataanalys?m=item_51318A1c5WBKNO:SOM-institutet, Svenska trender 1986–2025 (Göteborgs universitet, 2026), <https://www.gu.se/sites/default/files/2026-03/Svenska%20trender%201986-2025.pdf>, s. 37.

det möjligt att besvara frågan om i vilken utsträckning variation i förekomsten av en egenskap hos respondenterna förklaras av variation i andra egenskaper. Till exempel kommer metoden att användas för att undersöka om variation i respondenternas val av nomineringsgrupper förklaras av variationen i deras allmänpolitiska sympatier. Eftersom de förklarande egenskaperna kan bli viktigare eller mindre viktiga över tid kommer metoden också att användas för att till exempel undersöka om variation i gudstjänstdeltagande över tid förklarar mindre av variationen i valdeltagande.

För varje förklarande egenskap och dess förändrade verkan över tid går det att beräkna ett mått på statistisk signifikans. Måttet kallas p-värde och anger sannolikheten att det uppmätta sambandet finns i ett slumpmässigt urval av ett visst antal observationer⁶, givet att sambandet inte finns bland populationen som helhet⁷. Alla samband som redovisas i det här kapitlet har ett p-värde som är 0,05 eller mindre. Det innebär att påståendena om statistiska samband i det här kapitlet gäller samband som dels har uppmätts hos respondenterna, dels vore osannolika hos respondenterna om de inte också hade funnits hos de kyrkotillhöriga som helhet.

Valdeltagande

Högt deltagande i val förknippas ofta med demokratisk legitimitet och representativitet⁸ och studeras därför i relation till de allmänna valen. De inledande undersökningarna i det här kapitlet är av tre faktors påverkan på valdeltagande i kyrkovalen.

Först undersöks generation. I det ingår en diskussion om hur generation och ålder, som påverkar valdeltagande i allmänna val, förhåller sig till varandra. Sedan undersöks könstillhörighet i relation till ålder. Könstillhörighet har visat sig ha en påverkan både på valdeltagande i de allmänna valen och på sannolikheten att bli förtroendevald i

6 Här är varje respondent en observation.

7 Här är populationen alla kyrkotillhöriga.

8 Se till exempel Värde av valdeltagande, SOU 2007:84 (2007), <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2007/11/sou-200784/>.

kyrkovalet. Slutligen undersöks gudstjänstdeltagande, som utgör en indikator för engagemang inom Svenska kyrkan.

Generationstillhörighet

Under de fyra undersökta valåren har totalt 10 903 respondenter som tillhör Svenska kyrkan svarat på frågan om de röstat i det senaste kyrkovalet eller inte. Respondenterna är födda mellan 1935 och 1997. Dessa respondenter har delats in i sex generationer om 10 år från 1935–1944 till 1985–1994. Varje generation innehåller mellan 1 508 och 2 342 respondenter. Valdeltagandet i kyrkovalet skiljer sig åt mellan generationerna.

Ju tidigare generation en kyrkotillhörig tillhör, desto mer sannolikt är det att han eller hon röstar i kyrkovalet. I jämförelse med den tidigaste generationen, de som är födda mellan 1935–1944, har de tillhöriga i varje följande generation allt lägre valdeltagande⁹.

Över tid har den effekt som generationstillhörighet har på valdeltagande i kyrkovalet minskat. Det betyder alltså att skillnaden mellan de olika generationerna i fråga om valdeltagande var som störst i det tidigaste kyrkovalet i denna undersökning. I jämförelse med den tidigaste generationen blir skillnaden i valdeltagande mindre över tid för varje annan generation utom den näst tidigaste, 1945–1954¹⁰. Det finns åtminstone två omständigheter som kan bidra till att förklara att den uppmätta generationseffekten avtar. För det första kan de tidigaste generationerna, till följd av deras åldrande, ha börjat rösta i minskande utsträckning relativt senare generationer mellan 2013 och 2025. För det andra ökade valdeltagandet under de senare kyrkovalet tydligare inom de yngre generationerna än inom de äldre. Det skulle innebära att ett generellt ökat valdeltagande på sikt skulle leda till ett utjämnat valdeltagande mellan generationerna.

Hur går det att avgöra att det är generation och inte ålder som påverkar valdeltagandet i kyrkovalet? I de allmänna valen är det just ålder,

⁹ $p < 0,001$ för varje grupp.

¹⁰ $p < 0,05$ för alla generationer utom 1945–1954.

inte generation, som påverkar valdeltagande¹¹. Därför är frågan varför det skulle vara tvärtom i kyrkoval. Frågan är relevant eftersom svaret säger något om hur valdeltagandet kan komma att utvecklas i framtiden. Om det är ålder som spelar roll kan varje enskild generations valdeltagande förväntas öka med tiden så att det totala valdeltagandet håller sig konstant, eller ökar om medelåldern bland de röstberättigade stiger. Om det däremot är generation som spelar roll kan det totala valdeltagandet förväntas minska med tiden, efterhand som de mest röstbenägna generationerna blir äldre och dör. Det går att argumentera för att det är generation som spelar roll på två sätt.

För det första verkar inte valdeltagandet i kyrkovalen variera mellan olika perioder i livet inom varje generation. Det skiljer kyrkovalen från de allmänna valen, där väljarna har ett lägre valdeltagande som unga och äldre än under resten av livet, oberoende av när de är födda¹². Om man ändå skulle försöka utläsa en effekt av ålder i kyrkovalen skulle den effekten vara att valdeltagandet ökar strikt med åldern. Det är oklart varför en sådan effekt skulle finnas. Därför är det lättare att förklara valdeltagandet med att varje ny generation har ett lägre valdeltagande än den föregående. Det är en förklaring som överensstämmer med den försvagade gudstjänstsedan under de senaste 100 åren¹³, om den försvagningen tolkas som en indikator på minskat engagemang inom Svenska kyrkan.

För det andra förklarar, allt annat lika, en statistisk modell med generationstillhörighet mer av variationen i valdeltagande än en modell med ålder¹⁴. Det betyder att den variation som finns i valdeltagande

-
- 11 Det följer av att valdeltagandet i varje åldersgrupp i de allmänna valen har varit oförändrat sedan åtminstone 1944 (Statistiska centralbyrån, Deltagandet i de allmänna valen 2022, ME09 – Demokratistatistik 2023:1 (2023), <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/publikationer/deltagandet-i-de-allmanna-valen-2022/>, s. 23). Om det vore generation som påverkade deltagandet i allmänna val hade deltagande i varje åldersgrupp förändrats i takt med att väljare träder in och ut ur olika åldersgrupper.
- 12 Statistiska centralbyrån, Deltagandet i de allmänna valen 2022, s. 23.
- 13 Ingegerd Sjölin, "Gudstjänstkris i åtminstone 100 år", (Svenska kyrkan, 2023), <https://www.svenskakyrkan.se/kyrkohandboken/gudstjanstkris-i-atminstone-100-ar>.
- 14 Akaikes informationskriterium: 13 434 respektive 14 449. Akaikes informationskriterium är ett mått på hur väl en statistisk modell passar mot en datamängd. När olika modeller jämförs med samma datamängd innebär ett lägre värde bättre överensstämmelse.

mellan individuella respondenter påverkas mer av vilka generationer de tillhör än av hur gamla de är. Eftersom studien bara täcker en kort tidsperiod i förhållande till en livstid är det ändå svårt att på ett säkert sätt skilja på ålder och generation. Den skillnad i statistisk förklaringskraft som ändå kan identifieras är trots det en ytterligare en indikation på att det är generation och inte ålder som avgör valdeltagande.

Kön och generationstillhörighet

Under sin barndom tenderar män att socialiseras in i religiösa praktiker i mindre utsträckning än kvinnor, vilket leder till att vuxna män oftare än kvinnor lämnar kristna trossamfund¹⁵. Individens kön påverkar alltså deras förhållande till religion under hela deras liv. I Svenska kyrkan speglas betydelsen av kön i fördelningen av män och kvinnor i olika roller. Kvinnor är i majoritet bland såväl ledamöter i kyrkofullmäktige och kyrkoråd¹⁶ som bland anställda präster, diakoner, musiker och församlingspedagoger¹⁷. Samtidigt är män i majoritet bland ordförande i kyrkofullmäktige och kyrkoråd¹⁸ samt kyrkoherdar¹⁹. I det följande undersöks om det finns någon könsskillnad även bland de kyrkotillhöriga som väljer att delta i valet av de förtroendevalda, och om den eventuella skillnaden är relaterad till ålder.

I riksdagsvalet 2022 hade kön och ålder en gemensam påverkan på sannolikheten för röstberättigade att delta. Bland personer yngre än 65 år var andelen deltagande kvinnor större än andelen deltagande män, medan andelen deltagande män var större bland personer äldre än 75 år. Bland personer mellan 65 och 75 år var mäns och kvinnors valdeltagande lika²⁰.

15 Elis Carlberg Larsson, *Contagious Secularization* (Linköpings universitet, 2026), s. 86

16 55 % i både kyrkofullmäktige och kyrkoråd den 12 februari 2026.

17 Jonas Bromander, "Svenska kyrkans profilyrken", *Nyckeln till Svenska kyrkan*, 2026.

18 55 % respektive 53 % den 12 februari 2026.

19 Kyrkostyrelsen, *Jämställdheten i Svenska kyrkan*, Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5 (2024), s. 27.

20 Statistiska centralbyrån, *Deltagandet i de allmänna valen 2022*, s. 24.

Den positiva effekt tidig generation har på valdeltagande i kyrkovalen gäller för både män²¹ och kvinnor²². Det finns heller ingen skillnad mellan mäns och kvinnors totala valdeltagande eller i hur mäns och kvinnors totala valdeltagande förändras över tid²³. I den senast födda generationen, 1985–1994, är män däremot mer benägna att rösta än kvinnor²⁴. I de tidigare födda generationerna finns ingen statistiskt signifikant skillnad mellan mäns och kvinnors valdeltagande.

Skillnaden i könsfördelning mellan olika generationer av väljare ökar. Över tid ökar mäns valdeltagande relativt kvinnors i alla generationer från 1955–1964 till 1985–1994 i jämförelse med i den tidigaste generationen²⁵. I den tidigaste generationen, 1935–1944, ökar i stället kvinnors valdeltagande jämfört med mäns över tid²⁶. På sikt kan man ana en utveckling där dessa köns- och generationsmönster i kyrkovalen blir allt mer olika de allmänna valen. I allmänna val är det ju som beskrivits ovan unga kvinnor och äldre män som är överrepresenterade bland valdeltagarna inom sina respektive åldersgrupper.

En möjlig förklaring av kvinnors ökade relativa valdeltagande i den tidigaste generationen är att kvinnor i större utsträckning fortsätter att rösta som äldre jämfört med män. Det skulle i så fall kunna tolkas som att kvinnor i den generationen har högre motivation att rösta än män. Att mäns relativa valdeltagande ökar i generationerna mellan 1955 och 1994 skulle utifrån mäns svagare anknytning till kristna trossamfund kunna förklaras med att engagemang i Svenska kyrkan i övrigt har en minskande betydelse för valdeltagande eller att det finns andra bakomliggande faktorer av betydelse för utvecklingen. Undersökningen av gudstjänstdeltagande som följer ger dock inte stöd för en sådan trend.

21 $p < 0,001$.

22 $p < 0,001$.

23 $p > 0,6$ för kön; $p > 0,8$ för interaktion mellan kön och undersökningsår. I dessa avseenden liknar kyrkovalen de allmänna valen, där kvinnor och män sedan 1970-talet har haft ett snarlikt valdeltagande (Statistiska centralbyrån, Deltagandet i de allmänna valen 2022, s. 22–23).

24 $p < 0,001$ för interaktion mellan kön och generationen 1985–1994; $p > 0,09$ för interaktion mellan kön och varje annan generation.

25 $p < 0,05$.

26 $p < 0,05$.

Gudstjänstdeltagande

År 2025 firades knappt 290 000 gudstjänster med i snitt 37,5 deltagare inom Svenska kyrkan²⁷. Särskilt firas så kallade huvudgudstjänster varje söndag och kyrklig helgdag i varje pastorat eller självständig församling (församling som inte ingår i ett pastorat). Gudstjänstdeltagande kan vara en indikator på engagemang i frågor som rör Svenska kyrkan och, som statsvetaren Magnus Hagevi menar, "...i relativt hög grad påverkar andra delar av livet som exempelvis politik"²⁸. Därför är det också tänkbart att gudstjänstdeltagande påverkar sannolikheten att delta i kyrkovalet.

Kyrkbussens respondenter har varje valår fått en fråga om deras gudstjänstvanor. Respondenterna har utifrån den frågan delats in i två grupper, en för dem som har deltagit i gudstjänster minst månadsvis och en för dem som deltagit mer sällan. De kyrkotillhöriga respondenter som har uppgett att de deltar i gudstjänster minst månadsvis är 863 stycken. De som deltar i gudstjänster mer sällan är 11 710 stycken.

Gudstjänstdeltagande har en positiv effekt på valdeltagande. Baserat på respondenternas valdeltagande är det förväntade valdeltagandet bland frekventa gudstjänstdeltagare dubbelt så högt som bland övriga kyrkotillhöriga²⁹.

Gudstjänstdeltagandets effekt på valdeltagande var sett till hela den undersökta perioden 2013–2025 oförändrad³⁰. Att effekten är oförändrad innebär att ökningen i valdeltagande kyrkovalet sedan 2013 är lika stor bland dem som deltar i gudstjänster som bland dem som inte gör det.

27 Antal gudstjänster och antal deltagare enligt församlingarnas självrapporterade verksamhetsstatistik.

28 Magnus Hagevi, "Sakralisering efter sekularisering? Religiös förändring över tid och mellan generationer", i I rörelse (SOM-institutet, 2025), s. 68.

29 $\beta = 1,9$ och $p < 0,001$.

30 $p > 0,2$.

Val av nomineringsgrupp

Från valdeltagande går diskussionen nu vidare till hur väljarna röstar. Först undersöks hur val av nomineringsgrupp påverkas av partisympatier, det vill säga vilka partier kyrkovalsväljarna har röstat på eller uppger att de skulle rösta på i riksdagsval. Sedan undersöks gudstjänstdeltagandes påverkan. Nomineringsgrupper med och utan koppling till partier behandlas var för sig³¹. En alternativ indelning av nomineringsgrupperna hade kunnat grunda sig i deras nuvarande formella band till partier. För den här undersökningens vidkommande är dock nomineringsgruppernas organisation mindre intressant än deras politiskt ideologiska grund.

Av de nomineringsgrupper som ställde upp i kyrkovalet 2025 har åtta en historisk eller befintlig organisatorisk koppling till något av de partier som ställer upp i val till riksdagen. De nomineringsgrupperna är:

- Vänstern i Svenska kyrkan (ViSK) som fram till 2004 var en del av Vänsterpartiet (V)³²
- Socialdemokraterna (S) som är en del av partiet Socialdemokraterna³³
- De Gröna i Svenska kyrkan (DGSK) som var en del av Miljöpartiet (MP) fram till 2015³⁴

31 Den indelningen av nomineringsgrupper har förekommit sedan diskussionerna om 1930 års lag om församlingsstyrelse, då det förekom en farhåga om att grupperna med partikoppling skulle föra med sig en partipolitisering av den kyrkans demokrati (Maria Södling, Kyrkoval och demokrati i Svenska kyrkan, 2024, s. 7–8). Den nya lagen innebar att de direktdemokratiska kyrkostämmorna ersatts med kyrkofullmäktige och etablerade därmed lokalt den representativa demokrati som det här kapitlet gäller.

32 Jacob Zetterman, "Läs mer om ViSK". Dagen, 30 augusti 2017, <https://www.dagen.se/tro-och-kyrka/las-mer-om-visk-vanstern-i-svenska-kyrkan/3401179>.

33 Tim Nutley, "Politikens stora makt i kyrkan: 'Många besökare är kritiska'". SVT Nyheter, 19 september 2025, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/politikens-stora-makt-i-kyrkan-manga-besokare-ar-kritiska>.

34 De Gröna i Svenska kyrkan, "Om oss", åtkomstdatum 26 februari 2026, <https://www.degronaisvenskakyrkan.se/om-oss>.

- Centerpartiet (C) som är en del av partiet Centerpartiet³⁵
- Fria liberaler i Svenska kyrkan (FiSK) som bildades 2003 av medlemmar i dåvarande Folkpartiet³⁶ (sedan 2015 Liberalerna (L)³⁷)
- Borgerlig Kristen Samverkan (BKS) som bildades 2024 genom att nomineringsgrupperna Borgerligt alternativ, som tidigare varit en del av Moderaterna (M)³⁸, och Kristdemokrater i Svenska kyrkan (KR), som tidigare varit en del av Kristdemokraterna (KD)³⁹, gick samman⁴⁰
- Sverigedemokrater i Svenska kyrkan (SDSK) som är en del av Sverigedemokraterna (SD)⁴¹
- Alternativ för Sverige (AfS) som är en del av partiet Alternativ för Sverige⁴².

De nomineringsgrupper som inte har en koppling till något parti är:

- Öppen kyrka (ÖKA)
- Politiskt obundna i Svenska kyrkan (POSK)

35 Nutley, "Politikens stora makt i kyrkan".

36 "Fp lämnar kyrkopolitik". Dagen, 11 november 2003, <https://www.dagen.se/nyheter/fp-lamnar-kyrkopolitik/3783115>.

37 Jens Kärrman, "Nu är det klart: Folkpartiet har bytt namn". Dagens Nyheter, 22 november 2015, <https://www.dn.se/nyheter/politik/nu-ar-det-klart-folkpartiet-har-bytt-namn/>.

38 Johan Sjölund och Karl Meyer von Bremen, "Carl Bildt ställer upp i kyrkovalet". Mitt i Stockholm, 5 september 2025, <https://www.mitti.se/nyheter/carl-bildt-staller-upp-i-kyrkovalet-6.3.315728.f0049a4260>.

39 Kristdemokrater i Svenska kyrkan, "Om oss", åtkomstdatum 26 februari 2026, <https://krsvenskakyrkan.se/om-oss/>.

40 Matilda Ljungkvist och Josefin Linderås, "Kristdemokrater i Svenska kyrkan och Borgerligt alternativ går samman". Kyrkans Tidning, 24 maj 2024, <https://www.kyrkanstidning.se/nyhet/kristdemokrater-i-svenska-kyrkan-och-borgerligt-alternativ-gar-samman/293529>.

41 Nutley, "Politikens stora makt i kyrkan".

42 Max V. Karlsson, "Nio kandidater som sticker ut i kyrkovalet 2025", Expressen 20 september 2025, <https://www.expressen.se/nyheter/politik/nio-kandidater-som-sticker-ut-i-kyrkovalet-2025/>.

- Frimodig kyrka (FK)
- Himmel och Jord (HoJ).

Av nomineringsgrupperna utan partikoppling har Öppen kyrka, POSK och Frimodig kyrka deltagit alla fyra undersökta valår.

Partisympati hos väljare till nomineringsgrupper med partikoppling

Det är tänkbart att väljarnas partisympatier avgör deras inställning till nomineringsgrupperna med partikoppling. Varje valår har Kyrkbussens respondenter svarat på frågor om vilket parti de skulle rösta på i riksdagsvalet eller vilket parti de senast röstade på. Svaren på båda frågorna beskriver samma egenskap hos respondenterna, nämligen partisympati. De olika nomineringsgrupperna med partikoppling har fått mellan 159 (FiSK) och 1 232 (S) röster av Kyrkbussens respondenter. Bland de röstande respondenterna har vidare de olika riksdagspartierna mellan 267 (KD) och 1 367 (S) sympatisörer. Endast 24 respondenter har uppgett att de har röstat på AfS i kyrkovalen, och av de röstande är det 1 respondent som har uppgett att den sympatiserar med partiet AfS. Det finns alltså inte tillräckligt med underlag för att närmare studera vare sig nomineringsgruppen AfS:s väljare eller dem som sympatiserar med partiet AfS.

En majoritet av de som lagt sin röst på någon av nomineringsgrupperna med partikoppling sympatiserar med motsvarande riksdagsparti (se tabell 1). Att sympatisera med ett visst riksdagsparti ökar sannolikheten att rösta på motsvarande nomineringsgrupp⁴³. Den uppmätta effekten är starkast för Socialdemokraterna⁴⁴.

43 $p < 0,001$ för varje riksdagsparti.

44 $p < 0,001$; den beräknade sannolikheten att rösta på Socialdemokraterna är 61 procentenheter högre för Socialdemokraternas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

och Sverigedemokraterna⁴⁵ och svagast för Liberalerna⁴⁶ och Miljöpartiet⁴⁷. Att effekten för Miljöpartiet är svag trots att majoriteten av DGSK:s väljare sympatiserar med Miljöpartiet beror på att många av partiets sympatisörer också röstar på Socialdemokraterna eller POSK.

Tabell 1. Procentuell fördelning av partisympatier hos respondenter som röstar på nomineringsgrupper med partikoppling, genomsnitt 2013–2025.*

Nomineringsgrupp	V	S	MP	C	L	M	KD	SD	AfS	Övriga partier	Totalt
ViSK	75	7	6	1	0	0	0	1	0	9	100
S	6	81	5	2	1	2	1	2	0	1	100
DGSK	9	12	65	4	4	1	2	1	0	1	100
C	1	11	4	63	5	11	2	2	0	1	100
FiSK	4	9	6	5	55	16	2	1	0	2	100
BKS	0	2	1	4	10	63	15	4	0	0	100
SDSK	0	4	1	1	1	8	4	80	0	1	100
AfS	0	5	5	0	5	14	0	64	5	5	100
Övriga nomineringsgrupper	7	21	10	11	9	22	12	5	0	4	100

*Den andel av varje nomineringsgrupps väljare som sympatiserar med motsvarande parti eller partier är fetmarkerad. BA:s och KR:s väljare räknas in i BKS:s väljare. (n = 3 917)

45 $p < 0,001$; den beräknade sannolikheten att rösta på SDKS är 59 procentenheter högre för Sverigedemokraternas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

46 $p < 0,001$; den beräknade sannolikheten att rösta på FiSK är 25 procentenheter högre för Liberalernas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

47 $p < 0,001$; den beräknade sannolikheten att rösta på DGSK är 26 procentenheter högre för Miljöpartiets sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

Det går att notera att bland respondenterna utgör Moderaternas sympatisörer ensamma en majoritet av BSK:s väljare, trots att BKS bildades av både en moderat och en kristdemokratisk nomineringsgrupp. Det beror åtminstone delvis på att Kristdemokraternas sympatisörer är färre än Moderaternas och på att en majoritet av de respondenter som sympatiserar med Kristdemokraterna röstar på nomineringsgrupper utan partikoppling. Ytterligare en orsak kan vara att den indirekta historiska kopplingen mellan BKS och Kristdemokraterna är för svag för att ha en avgörande påverkan på hur Kristdemokraternas sympatisörer röstar. Utifrån resultatet av kyrkbussenkäterna går det inte att uppmäta någon effekt av att sympatisera med partiet AfS på att rösta på nomineringsgruppen AfS⁴⁸. Att sympatisera med Sverigedemokraterna har dock en positiv effekt på sannolikheten att rösta på AfS⁴⁹ i kyrkovalet, men den effekten behöver tolkas med försiktighet på grund av det lilla antalet respondenter som har röstat på AfS.

Av de större nomineringsgrupperna utan partikoppling hämtar inte någon en majoritet av sina väljare bland respondenterna från ett enskilt partis sympatisörer (se tabell 2). Bland Öppen kyrkas väljare är Socialdemokraterna det parti flest sympatiserar med (26 procent av respondenterna). För POSK:s del är det Moderaterna (26 procent av respondenterna) och för Frimodig kyrkas del Kristdemokraterna (42 procent av respondenterna). Bland de respondenter som röstar på Himmel och Jord sympatiserar en majoritet med ett visst parti, men antalet respondenter som röstar på Himmel och Jord är så litet (19 respondenter) att det är svårt att dra några slutsatser av deras partisympatier.

48 $p > 0,9$.

49 $p < 0,001$; den beräknade sannolikheten att rösta på AfS är 3 procentenheter högre för Sverigedemokraternas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

Tabell 2. Procentuell fördelning av partisympatier hos respondenter som röstar på de tre största nomineringsgrupperna utan partikoppling, genomsnitt 2013–2025.*

Nomineringsgrupp	V	S	MP	C	L	M	KD	SD	AfS	Övriga partier	Totalt
FK	2	12	7	7	5	13	42	8	0	3	100
POSK	5	21	9	12	10	26	8	5	0	3	100
ÖKA	11	26	13	11	9	16	7	3	0	5	100

*Andelen respondenter med den vanligaste partisympatin bland respektive nomineringsgrupps väljare är fetmarkerad. (n = 1 036)

Den effekt partisympatier har på sannolikheten att rösta på Öppen kyrka, POSK eller Frimodig kyrka är också svagare än för nomineringsgrupperna med partikoppling. Sannolikheten att rösta på Öppen kyrka ökar med sympati för Miljöpartiet⁵⁰. Sannolikheten att rösta på POSK ökar med sympati för Centerpartiet⁵¹, Kristdemokraterna⁵², Liberalerna⁵³ och Moderaterna⁵⁴. Sannolikheten att rösta på Frimodig kyrka ökar med sympati för Kristdemokraterna⁵⁵.

50 $p < 0,01$; den beräknade sannolikheten att rösta på ÖKA är 4 procentenheter högre för Miljöpartiets sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

51 $p < 0,01$; den beräknade sannolikheten att rösta på POSK är 5 procentenheter högre för Centerpartiets sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

52 $p < 0,05$; den beräknade sannolikheten att rösta på POSK är 5 procentenheter högre för Kristdemokraternas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

53 $p < 0,01$; den beräknade sannolikheten att rösta på POSK är 8 procentenheter högre för Liberalernas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

54 $p < 0,001$; den beräknade sannolikheten att rösta på POSK är 9 procentenheter högre för Moderaternas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

55 $p < 0,001$; den beräknade sannolikheten att rösta på FK är 17 procentenheter högre för Kristdemokraternas sympatisörer än för övriga partiers sympatisörer.

Resultatet av de fyra kyrkbussenkäterna ger inte stöd för någon försvagning över tid av den effekt sympatier för ett visst parti har på sannolikheten att rösta på motsvarande nomineringsgrupp, med undantag av att den effektsympatier för Miljöpartiet har på sannolikheten att rösta på DGSK minskar⁵⁶. Dock ökar det beräknade stödet för DGSK bland Miljöpartiets sympatisörer⁵⁷. Effekten minskar alltså inte genom att Miljöpartiets sympatisörer lämnar DGSK, utan genom att DGSK breddar sin väljarbas genom att locka allt fler väljare som sympatiserar med andra partier än Miljöpartiet. Effekten övriga partisympatier har är oförändrad⁵⁸, förutom sympati för Vänsterpartiet som har en ökande effekt på sannolikheten att rösta på ViSK⁵⁹.

Omvänt finns det heller inte någon påvisbar trend mot att nomineringsgrupperna utan partikoppling är på väg att koncentrera sitt stöd till något enskilt partis sympatisörer. Sympati för Moderaterna har över tid upphört att ha en negativ effekt på sannolikheten att rösta på Frimodig kyrka⁶⁰ men har för den skull inte fått en positiv effekt⁶¹. Vidare har sympati för Centerpartiet fått en starkare positiv effekt på sannolikheten att rösta på POSK,⁶² men bland POSK:s väljare ökar ändå inte andelen sympatisörer för Centerpartiet⁶³. Ingen partisympati har fått förändrad effekt på sannolikheten att rösta på Öppen kyrka⁶⁴. Partisymptatierna bland de som röstat på någon av nomineringsgrupperna utan partikoppling förblir alltså spridda mellan olika partier. Även om inte sympatier för något enskilt parti på ett tydligt sätt präglar dessa nomineringsgruppers väljare går det att urskilja en möjlig effekt av var väljarna placerar sig på den politiska vänster-högerskalan. Härnäst studeras därför politisk vänster-högerposition hos deras väljare.

56 $p < 0,05$.

57 $p < 0,01$.

58 $p > 0,05$.

59 $p < 0,05$.

60 $p < 0,05$.

61 $p > 0,05$.

62 $p < 0,05$.

63 $p > 0,05$.

64 $p > 0,05$.

Politisk vänster–högerplacering hos väljare till nomineringsgrupper utan partikoppling

Det visar sig alltså att inga enskilda riksdagspartier dominerar i fråga om partisympatier hos de som röstat på nomineringsgrupperna utan partikoppling. Samtidigt fanns det partisympatier som gjorde det mer sannolikt att rösta på vissa av dessa nomineringsgrupper. För att mäta det sambandet går det att använda en alternativ klassificering, nämligen politisk blocktillhörighet. Blockindelningen tar hänsyn till att vissa riksdagspartier inte skiljer sig lika mycket från varandra. Indelningen maximerar också antalet respondenter per kategori och förenklar tolkningen av politiska sympatier genom att reducera dem till tre positioner på en höger-vänster-skala. De nomineringsgrupper utan partikoppling som ingår i analysen är de tre som har ställt upp i val till kyrkomötet under hela perioden 2013–2025: Öppen kyrka, POSK och Frimodig kyrka⁶⁵. Dessa nomineringsgrupper är också de nomineringsgrupper utan partikoppling som har fått flest röster i alla val till kyrkomötet under den undersökta perioden.

I Kyrkbussen har respondenterna valåret 2013, 2017 och 2025, men inte 2021, fått frågan var de skulle placera sig själva på en politisk vänster-högerskala. Eftersom väljare till höger kan vara något över-representerade i Kyrkbussen är inte tyngdpunkten i undersökningen på de olika nomineringsgruppernas väljares exakta placering vid någon enskild tidpunkt, utan på väljarnas placering i förhållande till varandra och över tid.

Väljarna till de tre största nomineringsgrupperna utan partikoppling placerar sig över tid allt längre ifrån varandra på den politiska vänster-högerskalan. Figur 1 visar deras genomsnittliga placering varje valår då det finns tillgängliga data från Kyrkbussen. År 2013 hade inte väljarnas placering på vänster-högerskalan någon statistiskt signifikant påverkan på val av Öppen kyrka, POSK eller Frimodig kyrka⁶⁶ (fastän Öppen kyrkas väljare var mer benägna än andra att

65 För de nomineringsgrupper utan partikoppling som har deltagit i färre än tre kyrkovalet är både antalet undersökningsår och antalet respondenter per år i Kyrkbussen för få för att det ska vara möjligt att studera hur deras väljare har förändrats.

66 $p > 0,05$ för varje nomineringsgrupp.

placera sig till vänster⁶⁷ och Frimodig kyrkas väljare mer benägna än andra att placera sig i mitten⁶⁸).

Efter 2013 hade en placering till vänster på den politiska skalan en positiv effekt på sannolikheten att rösta på Öppen kyrka⁶⁹. I figur 1 återspeglas det sambandet i att ÖKA:s väljare placerar sig till vänster om POSK:s och Frimodig kyrkas väljare. Det finns ingen tendens över tid mot att det blir mer sannolikt att väljare till vänster eller höger röstar på POSK än andra väljare⁷⁰. Det framgår också av figur 1 där POSK:s väljare ligger relativt nära diagrammets mitt vid vart och ett av de undersökta valåren. Från och med 2013 får en placering till höger på den politiska skalan en allt starkare positiv effekt på sannolikheten att rösta på Frimodig kyrka⁷¹, vilket i figur 1 tar sig uttryck i att Frimodig kyrkas väljare placerar sig allt längre till höger och allt längre från Öppen kyrkas och POSK:s väljare. Att sammansättningen av en nomineringsgrupps väljare förändras behöver dock inte innebära att nomineringsgruppen själv har förändrats.

67 $p < 0,05$.

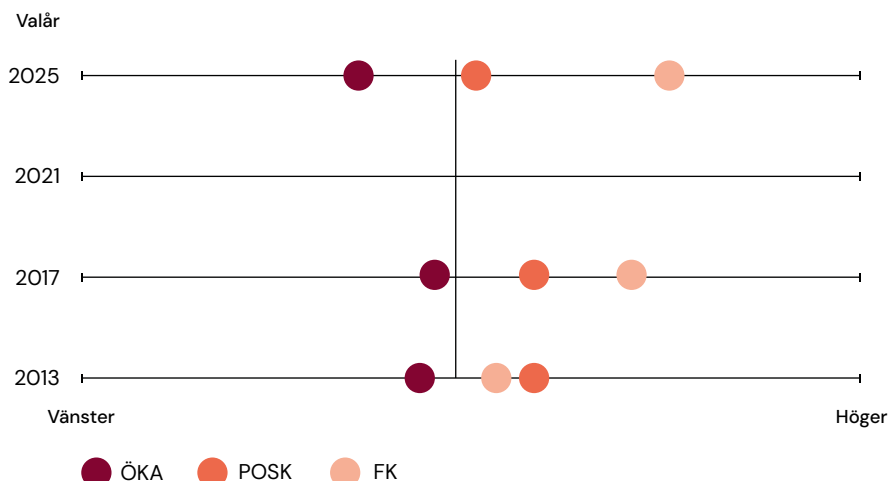
68 $p < 0,05$.

69 $p < 0,001$.

70 $p > 0,05$.

71 $p < 0,05$.

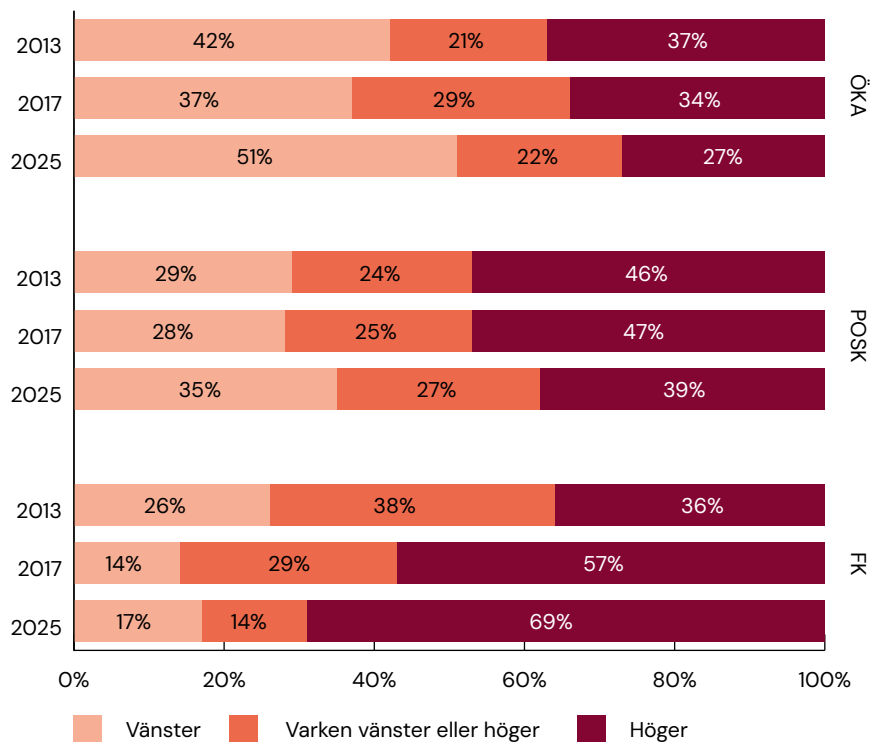
Figur 1. Placering på politisk vänster–högerskala hos väljare till de tre största nomineringsgrupperna utan partikoppling per valår

Varje respondents placering är "vänster", "varken vänster eller höger" eller "höger". Frimodig kyrkas väljare rör sig högerut ($p < 0,05$) och skiljer sig över tid mer från POSK:s och Öppen kyrkas väljare ($p < 0,05$). Notera att personer som placerar sig till höger är överrepresenterade i Kyrkbussen, vilket medför att hela figuren sannolikt är förskjuten åt höger i förhållande till verkligheten. $n = 874$.

Figur 2 visar den procentuella fördelningen av hur de partipolitiskt obundna nomineringsgruppernas väljare placerade sig på den politiska vänster–högerskalan i kyrkovalet 2013, 2017 och 2025. För Öppen kyrka var 2025 det första undersökta valåret då en majoritet av väljarna placerade sig till vänster. För Frimodig kyrka har en majoritet av väljarna placerat sig till höger sedan kyrkovalet 2017. Bland POSK:s väljare har det aldrig funnits en majoritet till vare sig vänster eller höger.

Figur 2. Fördelning av placering på politisk vänster-högerskala hos väljare av de tre största nomineringsgrupperna utan partikoppling per valår (n = 874)

Gudstjänstdeltagande och val av nomineringsgrupp med eller utan partikoppling

Liksom gudstjänstdeltagare är mer benägna att rösta än andra kyrkotillhöriga är det tänkbart att frekventa gudstjänstdeltagare också röstar på andra nomineringsgrupper än övriga kyrkotillhöriga. Under alla undersöka valår är det totalt 597 respondenter som både är minst månatliga gudstjänstdeltagare och har svarat på vilken nomineringsgrupp de har röstat på. Eftersom respondenterna är få grupperas nomineringsgrupperna de röstar på här efter om de har partikoppling eller inte. Det som undersöks är alltså om gudstjänstbesökare är mer benägna att rösta på nomineringsgrupper med eller utan partikoppling. Denna grova indelning av val av nomineringsgrupp undviker att alltför små grupper av respondenter ligger till grund för resultatet.

De väljare i kyrkovalet som deltar i gudstjänster minst en gång i månaden är mindre benägna än andra väljare att rösta på nomineringsgrupper med partikoppling⁷² (se figur 3). Över tid avtar den effekten⁷³. Det betyder att skillnaden i andelen gudstjänstdeltagare bland väljarna till nomineringsgrupper med respektive utan partikoppling minskar. Förändringen drivs av att de som deltar i gudstjänst mer sällan i allt större utsträckning röstar på nomineringsgrupper utan partikoppling⁷⁴. Det finns inte någon mätbar motsvarande förändring i frekventa gudstjänstdeltagares val av nomineringsgrupp⁷⁵.

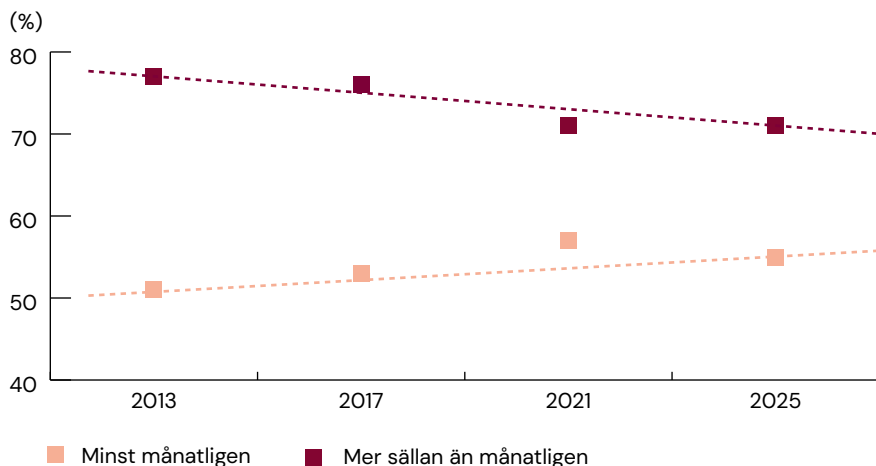
72 $p < 0,001$.

73 $p < 0,05$.

74 $p < 0,001$.

75 $p > 0,05$.

Figur 3. Andel väljare som röstar på nomineringsgrupper med partikoppling efter gudstjänstdeltagande och valår (n = 4 272)

Att de som inte deltar i gudstjänster regelbundet över tid mer sällan röstar på nomineringsgrupper med partikoppling innebär att de nomineringsgrupperna får en mindre andel av rösterna, eftersom det stora flertalet tillhör denna grupp⁷⁶. Det resultatet är i linje med att nomineringsgrupper med partikoppling tillsammans har fått en mindre andel av rösterna för varje kyrkoval från 2013 till 2025⁷⁷.

Valfrågor

Varje valår har Kyrkbussens respondenter fått möjlighet att med egna ord svara på frågan "Vilken valfråga/frågor var det som engagerade dig?". Svaren på den frågan har kodats efter deras innehåll. Varje svar kan kodas som att det handlar om flera ämnen. Till exempel är det fyra svar som har kodats som att de handlar både om skogsfrågan och

⁷⁶ I Kyrkbussen är 14 % av väljarna regelbundna gudstjänstdeltagare. Eftersom respondenter med koppling till Svenska kyrkan är överrepresenterade, i form av kyrkotillhöriga och bland kyrkotillhöriga i form av röstande i kyrkovalet, är det sannolikt att även gudstjänstdeltagare är överrepresenterade och andelen gudstjänstdeltagare bland alla röstande kyrkotillhöriga är ännu lägre än 14 %.

⁷⁷ År 2013 fick nomineringsgrupperna med partikoppling 72,2 % av rösterna; år 2025 fick de 69,2 % av rösterna.

Svenska kyrkans oberoende från politik eller staten. Ett sådant svar är "Att kyrkan ska stå utanför politiken. Förvaltning av skog".

Skogsfrågan var som viktigast 2025 och intresserar Vänsterpartiets och Miljöpartiets sympatisörer

Frågan om hur Svenska kyrkans skog ska förvaltas var en uppmärksam valfråga 2025⁷⁸ och fick också viss uppmärksamhet 2021⁷⁹. De valåren uppgav en del respondenter skogsfrågan som en viktig valfråga. De svar som enligt kodningen handlar om skogsfrågan är de svar som nämner ordstammarna "skog" eller "markinnehav" i konstruktioner som inte är nekande. Ett svar som inkluderade frasen "fokusera mer på Gud än på skogen" kodades alltså inte som ett svar om skogsfrågan.

År 2021 var det 25 respondenter som nämnde skogen och 2025 var det 122 stycken. Det är en statistiskt signifikant ökning av andelen röstande respondenter som nämnde skogen⁸⁰, och är i linje med den stora uppmärksamhet skogen hade inför valet 2025.

De flesta som anger skogen som en viktig valfråga beskriver inte vilken åsikt de har i frågan. Bland de som ändå gör det finns ingen urskiljbar dominerande åsikt. Genom att undersöka deras politiska sympatier och val av nomineringsgrupp kan man ändå bilda sig en uppfattning om deras åsikt. Eftersom frågan om placering på vänster-högerskalan inte ställdes 2021 går det inte att använda den för att fånga de politiska sympatierna hos alla som nämnde skogsfrågan. Vad gäller sympati för enskilda riksdagspartier är de väljare som sympatiserar med Vänsterpartiet och Miljöpartiet mest benägna att

78 TT, "Expert: Det är hetaste frågan i kyrkovalet". Dagens Nyheter, 19 september 2025, <https://www.dn.se/sverige/expert-det-ar-hetaste-fragan-i-kyrkovalet/>; "Kyrkans utredare kritisk mot skogsförslaget: 'Ingen omställning'". Dagens Nyheter, 12 juni 2025, <https://www.dn.se/sverige/kyrkans-utredare-kritisk-mot-skogsforslaget-ingen-omstallning/>.

79 "Interna kritiken mot kyrkans skogsbruk: 'Tjänar mammon'". Dagens Nyheter, 26 augusti 2021, <https://www.dn.se/sverige/interna-kritiken-mot-kyrkans-skogsbruk-tjanar-mammon/>.

80 $p < 0,001$.

nämna skogen, medan det är minst sannolikt att de som sympatiserar med Moderaterna eller Sverigedemokraterna nämner frågan⁸¹. De väljare som nämner skogen är mer benägna än andra att rösta på ViSK⁸² och DGSK⁸³ och mindre benägna att rösta på SDSK⁸⁴. Mellan 2021 och 2025 går det inte att urskilja någon statistiskt signifikant förändring vare sig i vilka politiska sympatier som ökar sannolikheten att nämna skogen⁸⁵ eller i vilka nomineringsgrupper som de som nämner skogen är mer benägna att rösta på⁸⁶.

Frågan om oberoende var som viktigast 2021 och är förknippad med nomineringsgrupper utan partikoppling

De svar som enligt kodningen handlar om Svenska kyrkans oberoende från partier eller staten är de svar som nämner politik⁸⁷, staten⁸⁸ eller uttryckligt oberoende⁸⁹ utan att syfta på specifika partier eller politiska inriktningar eller politiska frågor i allmänhet.

Frågan om oberoende nämndes av totalt 182 respondenter fördelade på alla fyra undersökta valår. Frågan var viktig för flest väljare 2021 och viktig för en mindre andel väljare ju längre tid före eller efter 2021 ett val hölls⁹⁰.

81 $p < 0,05$ för V, MP, M och SD relativt S.

82 $p < 0,01$.

83 $p < 0,001$.

84 $p < 0,05$.

85 $p > 0,05$.

86 $p > 0,05$.

87 Till exempel i form av "ideologi", "politiska partier", "politisk kyrka" och "helst ingen politik".

88 Till exempel i form av "frigörande från staten", "kyrka-stat" och "koppling till staten".

89 Till exempel i form av "bestämma över sig själv", "fri kyrka" och "kyrkan sköts av folk som redan är i kyrkan".

90 $p < 0,05$. 7 % av alla respondenter och 11 % av de respondenter som svarade på frågan om viktiga valfrågor såg oberoende som en viktig valfråga, men det går inte att utifrån de andelarna avgöra hur stor andel av väljarna som helhet såg denna eller någon annan fråga som viktig.

Att se oberoende som en viktig valfråga minskar, som väntat, sannolikheten för att rösta på en nomineringsgrupp som har koppling till något parti⁹¹. Den effekten är oförändrad över tid⁹². Om effekten på sannolikheten att rösta på en nomineringsgrupp med partikoppling delas upp i sannolikheten att rösta på nomineringsgrupper med koppling till partier till vänster respektive höger går det dock att urskilja en effekt över tid. Att se oberoende som en viktig valfråga minskade sannolikheten att rösta på en nomineringsgrupp med koppling till ett parti till vänster som mest 2021⁹³, medan den minskade sannolikheten att rösta på en nomineringsgrupp med koppling till ett parti till höger var konstant över tid⁹⁴.

Vissa valfrågor är oförändrat viktigare för gudstjänstdeltagare än för andra kyrkotillhöriga

De som deltar i gudstjänster minst någon gång i månaden är sett till hela perioden 2013–2025 jämfört med andra väljare mer benägna att uppge en valfråga som gäller gudstjänst, undervisning, diakoni eller mission som viktig⁹⁵, det vill säga varje församlings grundläggande uppgift⁹⁶, som viktig. Gudstjänstdeltagare är mindre benägna än andra väljare att nämna främlingsfientlighet eller migration och flyktingar⁹⁷, alltså ämnen som ofta har förekommit i allmänpolitiska sammanhang. Det finns ingen statistiskt signifikant förändring över tid i hur mycket mer sannolika gudstjänstdeltagare är än andra att nämna någon valfråga⁹⁸.

91 $p < 0,001$.

92 $p > 0,05$.

93 $p < 0,05$.

94 $p > 0,05$.

95 $p < 0,05$.

96 2 kap. 1 § Kyrkoordning.

97 $p < 0,05$.

98 $p > 0,05$.

Slutsatser

I detta kapitel har flera olika resultat och slutsatser identifierats inom områdena valdeltagande, val av nomineringsgrupp och valfrågor.

Ju tidigare generation en kyrkotillhörig tillhör, desto mer sannolikt är det att han eller hon deltar i kyrkovalet. Det gör att antalet röstande på sikt kan komma att minska när äldre väljare avlider. Det behöver inte betyda att valdeltagande nödvändigtvis kommer att minska, eftersom det finns anledning att anta att kyrkotillhöriga som är mindre benägna att rösta i kyrkovalet lämnar Svenska kyrkan i större utsträckning än de som röstar.

Generationstillhörighet interagerar med könstillhörighet. Bland unga kyrkotillhöriga deltar män i kyrkovalet i större utsträckning än kvinnor. Bland äldre tillhöriga är mönstret det omvända. Könsskillnaden inom respektive åldersgrupp ökar över tid.

Allmänpolitiska preferenser påverkar hur väljarna röstar. De som röstar på nomineringsgrupper med partikoppling tenderar konsekvent att sympatisera med det parti deras valda nomineringsgrupp har en koppling till. Partisympatierna hos de som röstar på Öppen kyrka, POSK och Frimodig kyrka skiljer sig alltmer åt. Det kan särskilt nämnas att Frimodig kyrka i hög grad förlitar sig på röster från Kristdemokraternas sympatisörer. Partisympatierna hos POSK:s och Öppen kyrkas väljare är mer spridda mellan olika partier. En fjärdedel av POSK:s väljare sympatiserar med Moderaterna, medan en fjärdedel av Öppen kyrkas väljare sympatiserar med Socialdemokraterna.

Gudstjänstdeltagande har en påverkan inom alla tre områdena. Gudstjänstdeltagare är mer benägna att delta i kyrkovalet, röstar på andra nomineringsgrupper än övriga kyrkotillhöriga och betonar i större utsträckning valfrågor som relaterar till den grundläggande uppgiften än övriga kyrkotillhöriga. Påverkan på röstningsbenägenhet och valfrågor är oförändrade över tid, medan skillnaderna i val av nomineringsgrupp mellan gudstjänstdeltagare och övriga väljare minskar något.

Slutligen går det att identifiera valfrågor som var särskilt framträdande under två av de undersökta kyrkovalet. Kyrkovalet år 2025

karaktäriserades av skogsfrågans betydelse. Under kyrkovalet år 2021 var det i stället frågan om oberoende från politiska partier och staten som utmärkte sig. Att olika valfrågors betydelse varierar över tid indikerar att också väljarnas sammansättning kan variera över tid, beroende på vilken fråga som för tillfället står i centrum.

Referenslista

Bromander, Jonas. "Svenska kyrkans profilyrken". Nyckeln till Svenska kyrkan, 2026.

Carlberg Larsson, Elis. Contagious Secularization. Linköpings universitet, 2026.

De Gröna i Svenska kyrkan. "Om oss". Åtkomstdatum 26 februari 2026. <https://www.degronaisvenskakyrkan.se/om-oss>.

Eriksson, Anne-Louise, Jörgen Hermansson, och Jörgen Lundstedt. Demokratin är en successiv uppenbarelse. Svenska kyrkans utredningar 2005:2. 2005.

"Fp lämnar kyrkopolitik". Dagen. 11 november 2003. <https://www.dagen.se/nyheter/fp-lamnar-kyrkopolitik/3783115>.

Hagevi, Magnus. "Sakralisering efter sekularisering? Religiös förändring över tid och mellan generationer". I I rörelse. SOM-institutet, 2025.

"Interna kritiken mot kyrkans skogsbruk: 'Tjänar mammon'". Dagens Nyheter. 26 augusti 2021. <https://www.dn.se/sverige/interna-kritiken-mot-kyrkans-skogsbruk-tjanar-mammon/>.

Karlsson, Max V. "Nio kandidater som sticker ut". Expressen. 20 september 2025. <https://www.expressen.se/nyheter/politik/nio-kandidater-som-sticker-ut-i-kyrkovalet-2025/>.

Kristdemokrater i Svenska kyrkan. "Om oss". Åtkomstdatum 26 februari 2026. <https://krsvenskakyrkan.se/om-oss/>.

”Kyrkans utredare kritisk mot skogsförslaget: ’Ingen omställning’”. Dagens Nyheter. 12 juni 2025. <https://www.dn.se/sverige/kyrkans-utredare-kritisk-mot-skogsforslaget-ingen-omstallning/>.

Kyrkostyrelsen. Jämställdheten i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5. 2024.

Kärrman, Jens. ”Nu är det klart: Folkpartiet har bytt namn”. Dagens Nyheter. 22 november 2015. <https://www.dn.se/nyheter/politik/nu-ar-det-klart-folkpartiet-har-bytt-namn/>.

Ljungkvist, Matilda, och Josefin Linderås. ”Kristdemokrater i Svenska kyrkan och Borgerligt alternativ går samman”. Kyrkans Tidning. 24 maj 2024. <https://www.kyrkanstidning.se/nyhet/kristdemokrater-i-svenska-kyrkan-och-borgerligt-alternativ-gar-samman/293529>.

Nutley, Tim. ”Politikens stora makt i kyrkan: ’Många besökare är kritiska’”. SVT Nyheter. 19 september 2025. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/politikens-stora-makt-i-kyrkan-manga-besokare-ar-kritiska>.

Sjölin, Ingegerd. ”Gudstjänstkris i åtminstone 100 år”. 2023. <https://www.svenskakyrkan.se/kyrkohandboken/gudstjanstkris-i-atminstone-100-ar>.

Sjölund, Johan, och Karl Meyer von Bremen. ”Carl Bildt ställer upp i kyrkovalet”. Mitt i Stockholm. 5 september 2025. <https://www.mitti.se/nyheter/carl-bildt-staller-upp-i-kyrkovalet-6.3.315728.f0049a4260>.

SOM-institutet. ”Analysverktyg: Subjektiv vänster-högerplacering”. Åtkomstdatum 8 maj 2026. https://som-institutet.se/dataanalys?m=item_5I3I8A1c5WBKNO.

———. Svenska förtroendetrender 1986–2025. Göteborgs universitet, 2026. https://som-institutet.se/publikationssok/pdf/workspace_qgvkVcUsilRzBA/Svenska_f%C3%B6rtroendetrender_1986-2025_u8zawx.

———. Svenska trender 1986–2025. Göteborgs universitet, 2026. <https://www.gu.se/sites/default/files/2026-03/Svenska%20trender%201986-2025.pdf>.

Statistiska centralbyrån. Deltagandet i de allmänna valen 2022. ME09 – Demokratistatistik 2023:1. 2023. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/publikationer/deltagandet-i-de-allmanna-valen-2022/>.

Södling, Maria. Kyrkovalet och demokrati i Svenska kyrkan. 2024.

TT. "Expert: Det är hetaste frågan i kyrkovalet". Dagens Nyheter. 19 september 2025. <https://www.dn.se/sverige/expert-det-ar-hetaste-fragan-i-kyrkovalet/>.

Värdet av valdeltagande. SOU 2007:84. 2007. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2007/11/sou-200784/>.

Zetterman, Jacob. "Läs mer om ViSK". Dagen. 30 augusti 2017. <https://www.dagen.se/tro-och-kyrka/las-mer-om-visk-vanstern-i-svenska-kyrkan/3401179>.

Kapitel 2

Relationer, AI och demokratisk orientering – om kyrkoval i förändrade informationsmiljöer

Magdalena Widmark

Kyrkovalet 2025 genomfördes i ett samhälle där de kommunikativa förutsättningarna för demokratiskt deltagande snabbt håller på att förändras. Digitala plattformar, algoritmiska flöden och AI-baserade tjänster som ChatGPT påverkar i växande grad hur människor söker information, orienterar sig i samhällsfrågor och formar uppfattningar om institutioner, religion och demokrati.¹ Samtidigt blir tillgången till gemensamma informationsmiljöer alltmer ojämlik mellan olika grupper i samhället.²

Allt fler använder ChatGPT och liknande språkmodeller som verktyg. Under 2025 uppgav 37 procent av svenskarna i SOM-institutets undersökning att de använder AI-verktyg, jämfört med 25 procent året innan.³ Samtidigt visar SOM-institutet att en bred majoritet känner oro för att AI-genererad desinformation kan påverka

1 Carl Heath, "Samtalet vi inte äger", i Motståndskraft – en antologi utgiven av Forum för demokratisk kommunikation (2026); Nordicom, Mediebarometern 2025 (Göteborgs universitet, 2025).

2 SOM-institutet, Svensk AI-opinion 2025 (Göteborgs universitet, 2025); Nordicom, Mediebarometern 2025 (Göteborgs universitet, 2025).

3 Användningen är särskilt hög bland yngre och högutbildade grupper. Internetstiftelsen, Svenskarna och AI 2024 (Stockholm: Internetstiftelsen, 2024); SOM-institutet, Svensk AI-opinion 2025 (Göteborg: Göteborgs universitet, 2025).

demokratiska val och människors möjlighet att avgöra vad som är tillförlitlig information.⁴

Vad innebär det då att lite mer än var tionde person i dag skulle vända sig till ChatGPT eller liknande i frågor om kristen tro och att det enligt Svenska kyrkans årliga enkät till allmänheten 2025 finns människor som upplever att de har varit i kontakt med Svenska kyrkan via AI.⁵

AI-system är inte neutrala. De prioriterar, väger samman och formulerar information utifrån statistiska sannolikheter och det digitala material som finns tillgängligt. Därmed påverkar de också vilka bilder av Svenska kyrkan som blir synliga, begripliga och trovärdiga, men i förlängningen påverkar de också förståelsen av kyrkans demokratiska processer.

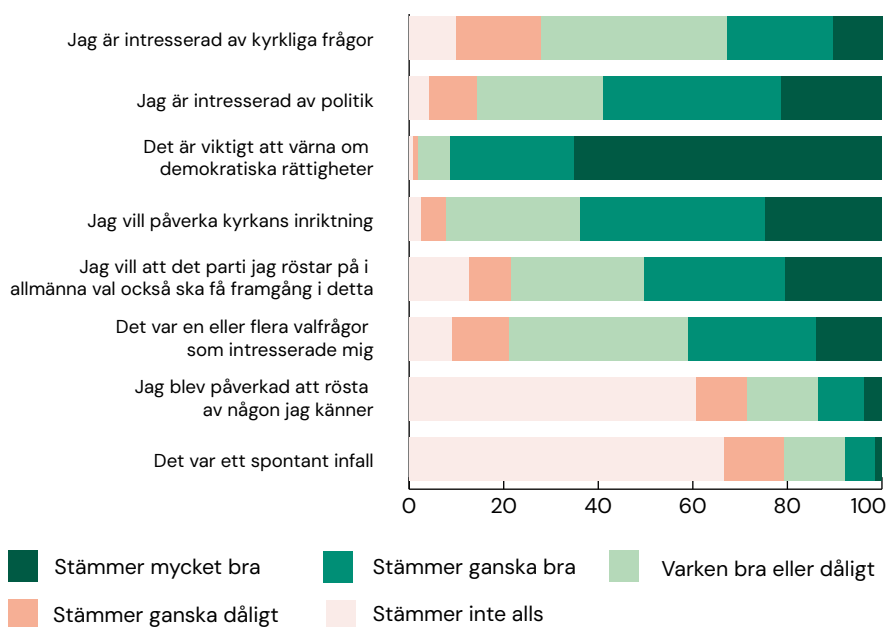
Valdeltagandet i kyrkovalet har ökat successivt sedan relationsförändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. I kyrkovalet 2001 deltog 14,2 procent av de röstberättigade och 2025 uppgick det till 18,84 procent. 2025 var också det år som de röstberättigade hade högst kännedom om att valet ägde rum enligt Svenska kyrkans kampanjuppföljningar.

Samtidigt leder inte kännedom som ensam faktor automatiskt till högt valdeltagande. Det handlar om drivkrafter som att värna demokratiska rättigheter och för Svenska kyrkans del om att vilja påverka kyrkans inriktning.

4 SOM-institutet, Svensk AI-opinion 2025 (Göteborgs universitet, 2025); Nordicom, Mediebarometern 2025 (Göteborgs universitet, 2025).

5 Svenska kyrkan, Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025).

Figur 1. Skäl för att rösta i kyrkovalet?

Det vanligaste motivet för att rösta i kyrkovalet var att värna om demokratiska rättigheter (91 procent). Därefter följde viljan att påverka kyrkans inriktning (64 procent) och intresse för politik (60 procent). Minst betydelse hade att rösta på impuls eller efter påverkan från någon man känner. Intresse för kyrkliga frågor angavs av ungefär en tredjedel av de röstande. Källa: Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025. Bas: respondenter som uppgav att de röstat (n=1 247).

Sara Fransson visar i sin forskning om demokratiskt deltagande att människor sällan engagerar sig enbart därför att de formellt har rösträtt. Deltagande är också en följd av relation, kunskap och upplevelsen av att den egna rösten spelar roll.⁶ Gustav Axelssons analyser av kyrkovalet 2013–2025 pekar i samma riktning. Valdeltagandet är högre bland regelbundna gudstjänstdeltagare och bland äldre generationer, medan yngre generationer genomgående deltar i lägre utsträckning.⁷ Resultaten visar att demokratisk delaktighet i Svenska kyrkan är nära sammanflätad med människors relation till

6 Fransson, Sara. "Medlemskap, demokrati och inflytande i församlingen." I Nyckeln till Svenska kyrkan 2025, red. Andreas Sandberg. Uppsala: Svenska kyrkan, 2025

7 Axelsson, Gustav "Väljarbeteende i kyrkovalet 2013–2025", i Nyckeln till Svenska kyrkan 2026, red. Andreas Sandberg (Uppsala: Svenska kyrkan, 2026)

kyrkan och deras möjligheter att orientera sig i dess verksamhet och beslutsprocesser. Valdeltagande handlar alltså inte enbart om att nå människor med information om att det är val, utan också om förståelse, tillhörighet och upplevt inflytande.

Även om kännedomen om valet var hög – ett resultat av omfattande arbete med lokal kommunikation, medier, sociala medier och den nationella kyrkovalskampanjen – visade Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 att 71 procent av dem som avstod från att rösta upplevde att de inte var tillräckligt insatta för att kunna ta ställning. Varannan tyckte att det var svårt att veta vad de skulle rösta på.⁸ Tillgång till information leder emellertid inte nödvändigtvis till kunskap, orientering eller deltagande. Avgörande är även hur informationen förmedlas, vilka källor som uppfattas som trovärdiga och individens förmåga att sätta in informationen i ett sammanhang.⁹ I kyrkovalets kontext aktualiserar detta frågor om hur människor skapar sig en förståelse av kyrkan, valets betydelse och de alternativ som står till buds.

Mot denna bakgrund är den förändring som sker mot en ökad användning av ChatGPT och liknande AI-tjänster viktig att följa. Under senare år har forskningen i ökande grad uppmärksammat generativa AI-system som en del av människors meningsskapande processer, så kallad sensemaking.¹⁰ Forskningen visar att AI-system inte producerar självständig förståelse, men att de sammanfattar, prioriterar och strukturerar information på sätt som påverkar vilka perspektiv, tolkningar och förklaringar som framstår som relevanta, trovärdiga och begripliga för användaren.¹¹ Ur ett demokratiskt perspektiv innebär detta att AI-baserade informationsmiljöer blir en del av människors vardagliga orientering i frågor om samhälle, religion

8 Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025. (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025) Bas 5098 respondenter, varav 3024 röstberättigade medlemmar.

9 Strömbäck, Jesper "Medieförtroendet och dess betydelse", i Åsa Wikforss (red.), Kunskapsmotstånd: vad det är, vad som driver det och hur det kan motverkas (Stockholm: Santérus, 2026).

10 ResearchSquare, Sensemaking AI: Introducing a Research and Design Agenda for Human–AI Networks, EPJ Data Science (2026); Dana Kvietkute och Ingunn Johanne Ness, "Encountering Generative AI: Narrative Self-Formation and Technologies of the Self Among Young Adults", Societies 16, nr 1 (2026).

11 Widmark, Magdalena. "Kan man förstå AI som målgrupp och vilken betydelse har det för strategisk hållbarhetskommunikation?" (Oppublicerat manus, Uppsala 2026).

och institutioner. Därmed blir det också relevant att undersöka vilken roll dessa miljöer spelar för människors förståelse av Svenska kyrkan och dess demokratiska processer.

AI förändrar i grunden hur den digitala kommunikationen fungerar i och med att den inte bara visar information utan också tolkar den. I Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten finns nu en grupp som söker kunskap om kristen tro genom ChatGPT och andra AI-baserade tjänster. Vilken betydelse kan dessa nya informationsmiljöer få för människors förståelse av Svenska kyrkan och det kommande kyrkovalet?

Syftet med denna artikel är att undersöka hur kommunikationen fungerade inför kyrkovalet 2025. Analysen bygger i första hand på resultat från Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten samt uppföljningen av kyrkovaletskampanjen. Vilka insikter kan Svenska kyrkan ta med ur ett kommunikationsperspektiv i det kontinuerliga arbete som det innebär att vara en demokratisk folkkyrka? Ett särskilt fokus riktas mot den grupp som uppger att de skulle använda ChatGPT eller liknande tjänster om de hade frågor om kristen tro. Vilka ingår i gruppen och vilka konsekvenser kan ett växande användande av AI-baserad informationssökning få inför kommande kyrkovalet?

Kommunikationens transformation och demokratin

I dag går utvecklingen från sökmotorer som i sina sökresultat visar länkar, till att de ger AI-baserade sammanfattningar. Google AI Overview ersätter alltmer det som länge varit att googla och framväxten av generativa AI-system som ChatGPT och Copilot innebär en strukturell förändring av hur kunskap produceras och distribueras.¹²

Transformationen innebär att digital information i ökande grad förmedlas genom en teknisk infrastruktur som samhället varken kontrollerar eller fullt ut förstår. I antologin *Motståndskraft*, utgiven

12 Zamani, H., Dehghani, M., Croft, W.B., Learned-Miller, E. & Kamps, J., *Generative Information Retrieval* (2024).

inom Forum för demokratisk kommunikation, beskriver Carl Heath hur det demokratiska samtalet i ökande grad förs genom digitala plattformar som samhället varken äger eller kontrollerar. Heath beskriver detta som ett demokratiskt problem eftersom offentligheten blivit beroende av plattformars algoritmer och affärsmodeller.¹³

En del av detta är att generativ AI bygger på enorma mängder webb-innehåll som samlas in genom automatiserad så kallad crawling, det vill säga att datorprogram systematiskt besöker och samlar in innehåll från webbsidor. En central källa är databasen Common Crawl, som används för att träna många stora språkmodeller. I en uppmärksamman forskningsartikel från ACM FAccT 2024 beskrivs Common Crawl som en osynlig infrastruktur bakom dagens AI-system. Den lyfter viktiga problem kring transparens, upphovsrätt och representation och att AI-företag sällan redovisar exakt vilka data och filter som används vid träningen av modellerna.¹⁴ Det innebär att organisationer och demokratiska aktörer behöver förstå hur dessa system påverkar bilden av dem och förutsättningarna för deras arbete.

Även journalistikens roll förändras med generativ AI. Jenny Wiik visar i sin forskning hur AI i allt större utsträckning används som stöd i journalistiska arbetsprocesser, exempelvis för research, transkribering och sammanfattningar.¹⁵ En omedelbar konsekvens för kommunikationsanalysen är att direktkontakten med organisationers egna webbplatser minskar.

Utvecklingen har i internationell mediedebatt beskrivits som "Google Zero", vilket syftar på ett informationslandskap där användare i allt högre grad får svar direkt i sökplattformar utan

13 Heath, Carl 'Samtalet vi inte äger', i Motståndskraft, Forum för demokratisk kommunikation, (2026); Andersson, Linus 'Kritiskt tänkande och mediekunnighet', i Motståndskraft, Forum för demokratisk kommunikation, (2026)

14 Baack, Stefan A Critical Analysis of the Largest Source for Generative AI Training Data: Common Crawl, paper presenterat vid ACM FAccT 2024 (Conference on Fairness, Accountability, and Transparency), 2024, <https://facctconference.org/static/papers24/facct24-148.pdf>. FAccT är en ledande internationell forskningskonferens om AI, etik, ansvar och samhällspåverkan.

15 Wiik, Jenny Definierar AI journalistikens framtid? (Göteborg: Medier & demokrati /Lindholmen Science Park, 2024).

att besöka ursprungskällorna.¹⁶ Samtidigt är det på journalistikens arbete och det redaktionella innehållet på webbplatserna som utgör den träningsdata som förmedlas via ChatGPT och Copilot.¹⁷ Det ställer stora krav på att förstå människors förmåga att bedöma sammanfattningens rimlighet och att utöva källkritik. Därmed förändras också villkoren för hur auktoritet, trovärdighet och demokratisk orientering fungerar i digitala miljöer.¹⁸

Med hänsyn till detta är det därför viktigt att lära känna gruppen som redan i dag använder språkmodeller som verktyg i relation till Svenska kyrkan och undersöka vad användandet betyder för gruppen inför framtida kyrkoval. I Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 uppgav 12,4 procent att de skulle använda ChatGPT eller liknande AI-verktyg om de hade frågor om kristen tro. I gruppen anger fyra procent, att de redan tagit del av information från Svenska kyrkan via chatt med ChatGPT, Copilot eller Google AI Overviews.¹⁹

Gruppen som skulle fråga AI om kristen tro

I Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 framgår att gruppen som använder sig av ChatGPT för att orientera sig i frågor om kristen tro skiljer sig från befolkningen i stort.²⁰ Gruppen har en medelålder på 38 år, jämfört med 48 år i det totala urvalet. Deras utbildningsnivå skiljer sig mindre åt från det totala urvalet än man kunnat anta, baserat på undersökningar från

16 Joseph, Seb 'What does "Google Zero" actually mean?', Digiday, 14 juli 2025, <https://digiday.com/marketing/wtf-is-google-zero/>; se även Emma Roth, 'Google admits the open web is in "rapid decline"', (2025); The Verge, 8 september 2025, <https://www.theverge.com/news/773928/google-open-web-rapid-decline> (2025)

17 Webbplatser med omfattande innehåll, hög aktualitet och regelbundna uppdateringar har generellt större genomslag i digitala informationssystem och uppfattas oftare som auktoritativa källor.

18 Zamani, H., Dehghani, M., Croft, W.B., Learned-Miller, E. & Kamps, J.. Generative Information Retrieval. Foundations and Trends in Information Retrieval (2024); Google, "AI Overviews – Search anything, effortlessly", Google Search, hämtad 6 juni 2026, <https://www.search.google/ways-to-search/ai-overviews/> (2026)

19 Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025)

20 Bas 627 respondenter Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025)

Internetstiftelsen och SOM-institutet. Dessa visar att de vanligaste användargrupperna är unga och högutbildade.²¹ Däremot framträder tydliga skillnader i relationen till Svenska kyrkan och till när det gäller valdeltagande i kyrkovalet 2025.

Gruppen följer inte tidigare mönster där uppmärksammas kommunikation hänger samman med ett högre deltagande i gudstjänst och verksamhet. Gruppen som bland annat använder ChatGPT har något lägre kontakt med Svenska kyrkan genom gudstjänstliv, konserter, kyrkogårdsbesök och annan församlingsverksamhet, men tar oftare del av information från Svenska kyrkan. 61 procent anger att de tagit del av information från Svenska kyrkan under de senaste tolv månaderna, jämfört med 53 procent av samtliga svarande.²²

Skillnaderna blir ännu tydligare när man ser hur kommunikationen uppfattades. Bland dem som skulle använda ChatGPT uppgav

- 25 procent att informationen väckte nyfikenhet (15 procent totalt)
- 27 procent att den påverkade inställningen till Svenska kyrkan positivt (18 procent totalt)
- 10 procent att den ledde till kontakt med kyrkan (5 procent totalt).

Det finns också ytterligare en skillnad mot tidigare mönster. Gruppen har också något högre förtroende för Svenska kyrkan än genomsnittet. 56 procent uppgav ganska eller mycket stort förtroende för Svenska kyrkan, jämfört med 49 procent i totalbefolkningen. Samtidigt deltog gruppen i lägre grad i kyrkovalet: 32 procent uppgav att de röstat i valet till kyrkomötet jämfört med 39 procent i totalbefolkningen. Bland dem som inte röstade uppgav gruppen i högre grad än genomsnittet att de inte kände sig tillräckligt insatta och att det var svårt att veta vad de skulle rösta på.²³

21 SOM-institutet, Svensk AI-opinion 2025 (Göteborgs universitet, 2025); Nordicom, Mediebarometern 2025 (Göteborgs universitet, 2025).

22 Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025. Delurval: respondenter som uppger att de använder ChatGPT för informationssökning. (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025)

23 Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025)

Tabell 1. Jämförelse mellan totalbefolkningen och gruppen som skulle använda ChatGPT för frågor om kristen tro

	Totalt	ChatGPT-gruppen
Medelålder	48 år	38 år
Tagit del av information från Svenska kyrkan senaste året	53 %	61 %
Informationen väckte nyfikenhet	15 %	25 %
Informationen påverkade positivt	18 %	27 %
Informationen ledde till kontakt	5 %	10 %
Ganska/mycket stort förtroende för Svenska kyrkan	49 %	56 %
Röstade i kyrkovalet	39 %	32 %

Personer som uppger att de skulle använda ChatGPT för frågor om kristen tro är i genomsnitt yngre än befolkningen i stort och har oftare tagit del av information från Svenska kyrkan. De uppger också oftare att informationen väckt nyfikenhet, påverkat deras inställning positivt och lett till kontakt med kyrkan. Gruppen har något högre förtroende för Svenska kyrkan men deltog i lägre grad i kyrkovalet 2025. Källa: Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025. Bas: totalbefolkningen (n=5 098) och ChatGPT-gruppen (n=627).

Sammantaget pekar resultaten mot att AI-baserade informationsmiljöer inte främst används av grupper som är negativt inställda, snarare tvärt om. 56 procent har ett ganska eller mycket högt förtroende, de har i högre grad tagit del av information från Svenska kyrkan, men röstade i lägre grad. Snarare handlar det om en grupp som tenderar att söka information individuellt genom digitala informationsmiljöer snarare än genom traditionella kyrkliga sammanhang. Utan AI tar du del av Svenska kyrkans egna texter på svenskakyrkan.se och bildar dig en egen uppfattning, medan AI ger dig en sammanfattning och har valt vad som är viktigt och hur det ska förklaras. Därmed blir frågan om AI inte enbart teknisk eller kommunikativ, utan handlar också om möjligheten att lära känna Svenska kyrkan utan ett meningstolkande syntetiserat AI-filter.²⁴

24 Motståndskraft – Forum för demokratisk kommunikation (2026); Nordicom, Mediebarometern 2025 (Göteborgs universitet, 2025).

Kyrkovalet i ett diversifierat medielandskap

Kyrkovalet 2025 genomfördes i ett informationslandskap där olika grupper mötte Svenska kyrkan genom olika typer av kommunikation och kanaler. I kampanjuppföljningen i samarbete med Verian framkom tydliga generationsskillnader. Yngre grupper såg i högre grad än genomsnittet kampanjen, 39 procent i åldersgruppen 16–23 år. Den yngre gruppen uppfattade i högre grad kyrkovalskampanjen genom Youtube, sociala medier och offentlig miljö, medan äldre grupper främst nåddes genom tv, nyhetsmedier och brevutskick. Bland personer mellan 16 och 23 år uppgav 47 procent av dem som sett kampanjen att de uppfattat den på Youtube jämfört med 2 procent bland personer över 61 år. Samtidigt hade 42 procent av de yngsta sett kampanjen i offentlig miljö, jämfört med 16 procent bland äldre. Valet att kommunicera kyrkovalet i en stor blandning av kanaler var viktigt för att bidra till en bred kännedom om att det var kyrkoval. Resultaten visar också att informationsmiljöerna påverkade grupperna i olika hög grad.

Sociala medier och Youtube samvarierade i högre grad med att kampanjen väckte nyfikenhet och positiv påverkan på inställningen till Svenska kyrkan. Instagram var den kanal där kampanjen tydligast hade positiv påverkan på inställningen till Svenska kyrkan, medan Youtube oftare kopplades till ökad insikt om värdet av att vara medlem i Svenska kyrkan. Tv kopplades i högre grad till igenkänning, förtroende och förståelse av medlemskapet. Att påminnas om valet påverkade viljan att rösta. Personer som uppgav att de sett kyrkovalskampanjen har i betydligt högre grad angett att de hade röstat i kyrkovalet än personer som inte sett kampanjen.²⁵

Samtalet om kyrkovalet

Kyrkovalskampanjen utgjorde endast en del av den samlade kommunikation som formade människors förståelse av kyrkovalet. Analysen

25 Kampanjmätning av kyrkovalet utförd av Verian på uppdrag av Svenska kyrkan 2025. Enkät via Sifo-panelen under fältperioden 23 september – 8 oktober 2025, 2 606 respondenter 18–79 år. Vägning: Kön, ålder och region. Av de 1501 röstberättigade som svarat på undersökningen uppgav 59 procent i gruppen "Sett kampanjen" att de röstat. I gruppen "Inte sett kampanjen" angav 39 procent att de röstat i kyrkovalet.

av sociala medier, där algoritmerna premierar engagemang i form av konflikt eller delande, visar att samtalet om kyrkovalet präglades av nyhetsmedier, nomineringsgrupper, politiska aktörer, församlingar och enskilda opinionsbildare.²⁶ Det huvudsakliga budskapet som delades handlade om att rösta. Det uppmuntrar till deltagande och framhåller kyrkovalet som en demokratisk rättighet.

Att ta del av information via sociala medier innebär också att informationen om kyrkovalet blir individanpassad. Genom detta individanpassade flöde fick användare av sociala medier olika bilder av vad valet handlade om. På plattformar som TikTok bidrog nyhetsmedier som Expressen, Aftonbladet och SVT till att skapa stort engagemang kring frågor om tro, värderingar och kyrkopolitik. Ett av de mest engagerande inläggen kom från Expressen och handlade om kandidaters syn på exempelvis homosexualitet och tro, medan Aftonbladets innehåll fokuserade på unga konfirmander och religionens återkomst bland unga. Samtidigt skapade politiskt konfliktorienterade frågor ett stort engagemang.²⁷

I 2025 års kyrkovalet utvärderades inte AI-baserade tjänster som ChatGPT och Google Overview, men bör förstås som ytterligare en del av samma informationsmiljö snarare än som ett separat fenomen. Därmed blir frågan om kyrkovalets kommunikation inte enbart en fråga om räckvidd, utan också om hur människor orienterar sig i ett alltmer syntetiserat digitalt informationslandskap.

Socialt hållbar kommunikation i relation till kyrkovalet

Socialt hållbar kommunikation handlar om att skapa förutsättningar för delaktighet, begriplighet och tillit. Kommunikationens funktion blir därmed inte enbart att skapa uppmärksamhet eller påverka, utan

26 Analys genomförd av Verian i samband med kyrkovalet 2025 på uppdrag av Svenska kyrkan (2025)

27 Analys genomförd av Verian i samband med kyrkovalet 2025 på uppdrag av Svenska kyrkan (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025)

också att möjliggöra människors orientering och upplevelse av reellt deltagande i sociala och demokratiska sammanhang.²⁸

Kyrkovalskampanjen kan mot denna bakgrund förstås som en del av en bredare kommunikativ infrastruktur för demokratisk orientering snarare än som en isolerad informationsinsats. Samtalet om kyrkovalet formades även av nyhetsmedier, nomineringsgrupper, sociala medier och algoritmiskt distribuerade plattformar.

Människors förståelse av kyrkovalet formades därmed i ett kommunikativt system där kampanj, journalistik, lokala relationer, sociala medier och AI-baserad informationsförmedling samverkade. I ett sådant medielandskap blir social hållbarhet inte endast en fråga om synlighet, utan om möjligheten att skapa demokratisk begriplighet och tillit i en offentlighet präglad av algoritmisk selektion och syntetiserad informationsförmedling.²⁹

Vilka gjorde sin röst hörd och vilka avstod från att rösta?

Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025 visar att det finns stora skillnader mellan gruppen som valde att rösta och gruppen som avstod. De främsta skälen till att avstå från att rösta handlade om bristande kunskap eller lågt intresse för Svenska kyrkan. Man kände sig inte insatt, visste inte vad alternativen stod för eller saknade förståelse för vad rösten betydde. Detta följer ett känt mönster och är inte en ny insikt för kyrkovalet 2025. Vissa grupper behöver särskild uppmärksamhet. Nyinflyttade, särskilt unga vuxna, har både låg kännedom om både Svenska kyrkan och sin nya församling.³⁰

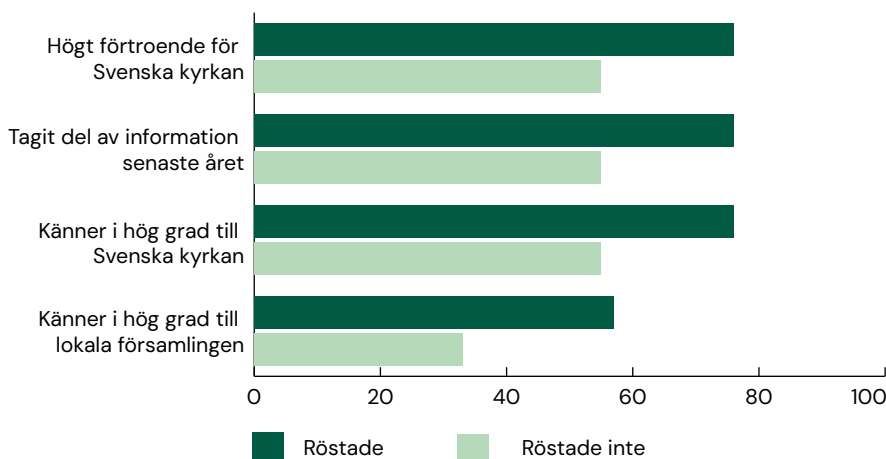
28 Widmark, Magdalena "Effektivitet, effekt och förtroende – grunder för en hållbar kommunikation", i *Nyckeln till Svenska kyrkan 2024*, red. Andreas Sandberg (Uppsala: Svenska kyrkan, 2024).

29 José van Dijck, Thomas Poell och Martijn de Waal, *The Platform Society: Public Values in a Connective World* (Oxford: Oxford University Press, 2018); Carl Heath, "Samtalet vi inte äger", i *Motståndskraft – Forum för demokratisk kommunikation* (2026).

30 Widmark, Magdalena. "Flytt, demografi, förtroende och AI – en resa mot 2040." I *Nyckeln till Svenska kyrkan 2025*, red. Andreas Sandberg. (Uppsala: Svenska kyrkan, 2025).

Kopplingen mellan att ha kontakt med Svenska kyrkan och deltagande i kyrkovalet är stark. De som röstade 2025 hade i högre utsträckning nyligen varit i kontakt med kyrkan genom gudstjänster, aktiviteter eller genom att ha sett lokal kommunikation. Formell rösträtt och faktisk möjlighet att delta förutsätter en vardaglig närvaro som gör kyrkans uppdrag igenkännbart och relevant i människors liv.

Figur 2. Röstberättigade medlemmars relation till Svenska kyrkan

Röstberättigade medlemmar som deltog i kyrkovalet uppvisade högre förtroende för Svenska kyrkan, större kännedom om både Svenska kyrkan och den lokala församlingen samt hade i högre grad tagit del av information från Svenska kyrkan under det senaste året. Källa: Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025. Bas: röstberättigade medlemmar.

Medlemmar som deltog i kyrkovalet uppvisar högre förtroende för Svenska kyrkan, större kännedom om den lokala församlingen samt har i högre grad tagit del av information från Svenska kyrkan under det senaste året. Resultaten indikerar ett samband mellan informationskontakt, organisatorisk kännedom, förtroende och deltagande i kyrkovalet. Kyrkovalet präglas därmed av samma grundläggande utmaning som många andra demokratiska val: de grupper som har störst kunskap om organisationen, starkast anknytning till verksamheten och bäst tillgång till information är också de som i högst grad använder sin rösträtt. Frågan blir därför inte bara hur fler ska informeras om att valet äger rum, utan hur fler människor kan utveckla en relation till kyrkan som gör valet relevant och meningsfullt.

Den nationella kampanjen inför 2025 års kyrkoval hade som uppdrag att berätta att det var val. Att göra valet känt är en nödvändig – men inte tillräcklig – förutsättning för att vilja eller känna sig rustad att rösta. Kampanjuppföljningen visar att kampanjen hade god räckvidd och mottogs positivt av dem som såg den. Den skapade igenkänning, särskilt hos unga vuxna, och väckte nyfikenhet. De som blev nyfikna röstade också i högre grad.³¹

Men kyrkovalskampanjen verkade inte i ett vakuum. När kampanjen syntes i sociala medier blev den också en del av ett bredare digitalt samtal där tonläget ofta präglades av medial debatt, identitetsfrågor och partipolitiska konflikter kring kyrkans roll i samhället. I sociala medier premierar plattformarnas algoritmer innehåll som skapar starka reaktioner och engagemang, vilket riskerar att gynna förenklingar, konflikter och åsiktsdrivna perspektiv framför nyanserad information och demokratisk orientering.

Gränsen mellan nyhetsmedia och sociala medier har alltmer suddats ut och det blir allt svårare att förstå var människor har tagit del av information. Men genom en blandning av kanaler med annonsering i nyhetsmedia, i det offentliga rummet på anslagstavlor och i kollektivtrafiken såg lite mer än en tredjedel av den svenska befolkningen kyrkovalskampanjen.

AI som demokratisk mellanhand

Analysen av kyrkovalet 2025 visar att relationen mellan kommunikation, kunskap och demokratiskt deltagande håller på att förändras. Gruppen som i första hand använder ChatGPT och liknande AI-verktyg för frågor om kristen tro skiljer sig från befolkningen i stort genom att vara yngre, ha högre digital orientering och samtidigt en annan relation till Svenska kyrkan än vad tidigare mönster visat. Trots att gruppen i högre grad tar del av information från Svenska kyrkan, uppvisar något högre förtroende för kyrkan och oftare påverkas positivt av kommunikationen, deltar den samtidigt i lägre grad i kyrkovalet. Bland dem som avstod från att rösta är det också vanligare att uppleva bristande kunskap om valet och svårigheter att

31 Verian på uppdrag av Svenska kyrkan. Kampanjuppföljning av kyrkovalskampanjen (2025)

förstå skillnaderna mellan alternativen. Resultaten visar inte varför gruppen röstar i lägre grad, men de indikerar att informationskontakt i sig inte automatiskt leder till demokratiskt deltagande. Utmaningen handlar därmed inte främst om att nå människor med information om att valet äger rum, utan om att skapa begriplighet, orientering och upplevelse av reellt inflytande.

Inför kommande kyrkovalet behöver Svenska kyrkan betrakta AI-genererad informationsförmedling som en integrerad del av kyrkans demokratiska offentlighet. Uppfattningar om kyrkan formas i dag inte enbart genom direkta möten, journalistisk rapportering eller organiserade valkampanjer, utan även genom de syntetiserade svar och sammanfattningar som generativa AI-system producerar utifrån digitalt tillgängligt material. Detta innebär ett ansvar på såväl lokal som nationell nivå att säkerställa att information om verksamhet, ställningstaganden och organisation är aktuell, korrekt, sökbar och semantiskt tillgänglig för dessa system.

Lärdomar här och nu och inför kyrkovalet 2029

I detta sammanhang aktualiseras frågan om hur nomineringsgruppernas visioner, prioriteringar och sakfrågor kan ges utrymme i en mediemiljö där generativ AI i allt högre grad fungerar som en tolkande mellanhand. Hur kommer det att fungera när det ytterligare försvårar ett redan komplext kommunikationsarbete? Redan i dag ger en del församlingar stöd för att tillgängliggöra information om vilka olika frågor som nomineringsgrupperna vill driva. Ska de få hjälp till likvärdiga förutsättningar? I dag uttrycks både glädje och besvikelse över andelen som väljer att rösta i kyrkovalet men det finns inga uttalade mål när det gäller valdeltagandet.

Diskussionen om kyrkovalet präglas ofta av frågor om valdeltagande, där både glädje och besvikelse uttrycks över hur många som väljer att rösta. Samtidigt saknas tydligt formulerade mål för valdeltagandet. Om ett ökat valdeltagande betraktas som eftersträvänsvärt förutsätter detta att människor upplever sig som delaktiga i kyrkans verksamhet, att de ser möjligheter att påverka och att de förstår vilka frågor valet handlar om. Det handlar ytterst om att kunna överblicka de alternativ som finns och förstå hur den egna rösten kan påverka kyrkans verksamhet och framtida inriktning.

De som i högst utsträckning deltar i kyrkovalet är i regel personer som på olika sätt är engagerade i kyrkans vardag och gudstjänstliv, medan de röstberättigade som avstår från att rösta ofta har svagare kontakt med och mindre kunskap om kyrkans verksamhet. För att kunna utöva ett meningsfullt demokratiskt inflytande behöver människor därför förstå vad valet gäller, vilka alternativ som finns och vilka konsekvenser olika vägval kan få för kyrkans framtida utveckling.

I detta sammanhang blir generativ AI en allt viktigare del av kyrkans offentliga informationsmiljö. Tekniken kan underlätta väljarnas orientering genom att sammanställa och tillgängliggöra information om nomineringsgrupper, valfrågor och beslutsprocesser. Samtidigt finns en risk att AI-system reproducerar förenklade, ofullständiga eller missvisande beskrivningar när det underliggande materialet är begränsat, obalanserat eller svårtillgängligt. För Svenska kyrkan innebär detta ett utvidgat demokratiskt och kommunikativt ansvar. Det handlar inte enbart om att informera väljare direkt, utan också om att säkerställa att information om kyrkans verksamhet, organisation och demokratiska processer är aktuell, korrekt, sökbar och strukturerad på ett sätt som gör att AI-baserade system kan använda och återge den på ett rättvisande sätt. Därmed blir arbetet med digital informationsförsörjning en del av de demokratiska förutsättningarna för framtidens kyrkoval.

Inför kommande kyrkoval har förutsättningarna för att informera om valet, synliggöra vad olika nomineringsgrupper vill och journalistiskt granska detta sannolikt förändrats. Människors kommunikationsvanor förändras i snabb takt. Allt färre tittar på tv, allt fler tar endast sporadiskt del av nyheter och reklam. 16-åringen som ska rösta för första gången har sannolikt helt nya kommunikationsvanor. En strategisk kommunikation bör då ta hänsyn till dem som inte finns i kyrkans vardag. De som inte uppfattar kommunikationen från församlingarna och som i låg grad möter kyrkan i olika sammanhang. De bör i demokratisk ordning också få chansen att bilda sig en uppfattning om vad kyrkan gör och delta i kyrkovalet om de så önskar.

Referenser

Andersson, Linus 'Kritiskt tänkande och mediekunnighet', i Motståndskraft, Forum för demokratisk kommunikation, (2026)

Baack, Stefan. A Critical Analysis of the Largest Source for Generative AI Training Data: Common Crawl. Paper presenterat vid ACM FAccT 2024 (Conference on Fairness, Accountability, and Transparency), 2024. <https://facctconference.org/static/papers24/facct24-148.pdf>

Dijk, José van, Thomas Poell och Martijn de Waal. The Platform Society: Public Values in a Connective World. Oxford: Oxford University Press, 2018.

Fransson, Sara. "Medlemskap, demokrati och inflytande i församlingen." I Nyckeln till Svenska kyrkan 2025, red. Andreas Sandberg. Uppsala: Svenska kyrkan, 2025.

Google. "AI Overviews – Search anything, effortlessly." Hämtad 6 juni 2026. <https://www.search.google/ways-to-search/ai-overviews/>

Gustav Axelsson, "Väljarbeteende i kyrkovalet 2013–2025", i Nyckeln till Svenska kyrkan 2026, red. Andreas Sandberg (Uppsala: Svenska kyrkan, 2026)

Heath, Carl. "Samtalet vi inte äger." I Motståndskraft – Forum för demokratisk kommunikation. Stockholm, 2026.

Internetstiftelsen. Svenskarna och internet 2024. Stockholm: Internetstiftelsen, 2024.

Internetstiftelsen. Svenskarna och AI 2024. Stockholm: Internetstiftelsen, 2024.

Joseph, Seb. "What does 'Google Zero' actually mean?" Digiday, 14 juli 2025. <https://digiday.com/marketing/wtf-is-google-zero/>

Kvietkute, Dana och Ingunn Johanne Ness. "Encountering Generative AI: Narrative Self-Formation and Technologies of the Self Among Young Adults." Societies 16, nr 1 (2026): 26. <https://doi.org/10.3390/soc16010026>

Nordicom. Mediebarometern 2025. Göteborg: Göteborgs universitet, 2025.

ResearchSquare. Sensemaking AI: Introducing a Research and Design Agenda for Human–AI Networks. Publicerad i EPJ Data Science, 2026. <https://doi.org/10.1140/epjds/s13688-026-00634-5>

Roth, Emma. "Google admits the open web is in 'rapid decline'." The Verge, 8 september 2025. <https://www.theverge.com/news/773928/google-open-web-rapid-decline>

SOM-institutet. Svensk AI-opinion 2025. Göteborg: Göteborgs universitet, 2025.

Svenska kyrkan. Svenska kyrkans enkätundersökning riktad till allmänheten 2025. Uppsala: Svenska kyrkan, 2025.

Verian. Analys sociala medier kyrkoval 2025. Rapport på uppdrag av Svenska kyrkan, oktober 2025.

Verian. Kampanjuppföljning kyrkovalet 2025. Rapport på uppdrag av Svenska kyrkan, 2025.

Wiik, Jenny. Definierar AI journalistikens framtid? Göteborg: Medier & demokrati/Lindholmen Science Park, 2024.

Widmark, Magdalena "Effektivitet, effekt och förtroende – grunder för en hållbar kommunikation", i Nyckeln till Svenska kyrkan 2024, red. Andreas Sandberg (Uppsala: Svenska kyrkan, 2024).

Widmark, Magdalena. "Flytt, demografi, förtroende och AI – en resa mot 2040." I Nyckeln till Svenska kyrkan 2025, red. Andreas Sandberg. Uppsala: Svenska kyrkan, 2025.

Widmark, Magdalena. "Kan man förstå AI som målgrupp och vilken betydelse har det för strategisk hållbarhetskommunikation?" Opublicerat manus, 2026.

Wikforss, Åsa (red.), Kunskapsmotstånd: vad det är, vad som driver det och hur det kan motverkas. Kapitel 2 Medieförtroendet och dess betydelse, av Jesper Strömbäck (Stockholm: Santérus Förlag, 2026), RJ:s skriftserie nr 29

Zamani, H., M. Dehghani, W.B. Croft, E. Learned-Miller och J. Kamps, Generative Information Retrieval, Foundations and Trends in Information Retrieval (2024).

Kapitel 3

Halvtid – Hur går det för Svenska kyrkans färdplan för klimatet?

Anna Moutombo Nordlund och Per Söderberg

”Klimatkrisen är sannolikt den största gemensamma utmaningen som mänskligheten någonsin stått inför. Den påverkar oss alla som lever under samma himmel, på samma jord. Arbetet med denna kris måste få genomslag i flera olika politikområden och alla samhällssektorer. Vi måste alla ompröva vårt sätt att tänka kring livsstil, välfärd, hållbarhet och rättvisa: för skapelsens skull, för livets skull, för våra barnbarns och deras barnbarns skull.”¹

Introduktion

Svenska kyrkans färdplan för klimatet² är resultatet av ett kyrkomötesbeslut från 2018 för klimatet och svarar på biskopsbrevet om klimatets uppmaningar att minska Svenska kyrkans klimatpåverkan och att bidra till mänsklighetens gemensamma arbete med att bromsa effekterna av klimatförändringarna. Färdplanen antogs i samråd med stiftsstyrelserna av Kyrkostyrelsen 2019. Färdplanen

1 Så skriver Svenska kyrkans biskopar i *Ett biskopsbrev om klimatet*, Biskopsmötet (2019), [https://www.svenskakyrkan.se/filer/SK20077-Biskopsbrev-klimat-webb%20uppslag%20\(5\).pdf](https://www.svenskakyrkan.se/filer/SK20077-Biskopsbrev-klimat-webb%20uppslag%20(5).pdf)

2 Svenska kyrkans färdplan för klimatet, <https://www.svenskakyrkan.se/klimat>

har tre effektmål som ska vara uppfyllda senast i slutet av 2030, som handlar om att:

- Svenska kyrkan ska vara klimatneutral senast år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen. Målet ska till största delen nås genom utsläppsminskningar inom vår egen verksamhet. Till exempel genom utfasning av fossila bränslen för uppvärmning, energieffektivisering av byggnader, väl avvägda inköp och fossilfria tjänsteresor samt genom produktion av förnybar el.
- Svenska kyrkan ska verka för den värderingsförändring som vi som mänsklighet behöver åstadkomma. I stället för en livsstil som utarmar planeten måste vi leva våra liv inom planetens gränser. Vi ska också lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen, genom att bland annat integrera klimatarbetet i kyrkans uppdrag.
- Svenska kyrkan ska bidra till att stödet stärks till de människor som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter trots att de bidragit till dem allra minst. Svenska kyrkans globala påverkansarbete för klimaträttvisa med beslutsfattare sker genom Act Svenska kyrkan och i samverkan med ACT-alliansen på global och nationell nivå.

Fokus för denna text är hur det går med Svenska kyrkans arbete med utsläppsminskningar i verksamheten, dvs det första effektmålet. Det är det mål som är enklast att mäta framsteg på, eller bristen därav.

Vad innehåller målet om klimatneutralitet

Målet om att inte bidra till den globala uppvärmningen 2030 har brutits ned i ett antal målområden, utifrån var vi bedömer kyrkans största påverkan är. Dessa målområden är i olika utsträckning kvantitativt mät- och därmed uppföljningsbara. Några av målen, som inköp och skötsel av kyrkogårdar är fortfarande 2025 svåra att följa upp kvantitativt och har därför fram till 2027 främst kvalitativa mål. De mål som denna text fokuserar på har att göra med energieffektivitet, fossila bränslen, tjänsteresor och produktion av förnybar el, då det är där vi har data- och tidsserier samt utgångspunkter för mätningen av utvecklingen. Det är också de områden som generellt bedöms att en organisation har större, så kallad, rådighet eller kontroll över och som därför är det en organisation först ska prioritera sitt arbete kring.

Några ord om klimatneutralitet

Sedan diskussionen inför beslutet 2018 om klimatneutralitet som mål har mycket kunskap tillkommit om verksamheter och fastigheter i Svenska kyrkan, och därmed också de praktiska konsekvenserna av en sådan ambitiös målsättning. När färdplanen tillkom fanns inte en etablerad standard för vad klimatneutralitet är eller hur det ska definieras. Under åren har det alltmer tydliggjorts vad klimatneutralitet i praktiken innebär. Det har också börjat växa fram en samhällelig samsyn utifrån nya standarder. Det gör att användningen av klimatneutralitet som begrepp skiljer sig från vad som var vanligt 2018.

Den praktiska innebörden av klimatneutralitet 2030 för Svenska kyrkan uttolkas nu i ljuset av nya versioner av internationella standarder. Ambitionerna har sin grund i vetenskapen och Parisavtalets mål samt i ett rättviseperspektiv: mer välmående länder med historiskt högre utsläpp har ett ansvar att gå före. Under den tredje etappen, 2028 till 2030, kommer det finnas mer tydlighet och bättre data för att följa upp och utvärdera målen i färdplanen.

Resan fram till 2025 – hur har det gått och hur kommer det att gå?

För att kunna redogöra för hur arbetet har gått behöver vi först diskutera vilka förutsättningar som krävs för att få en organisation med självstyrande församlingar, att gå i samma riktning och i en hastighet som motsvarar behovet. En grundläggande förutsättning för att nå framgång är en fungerande samverkan där extra resurser sätts in där de gör mest nytta. Det handlar dels om att uppnå kännedom om färdplanen, dels om förutsättningar att kunna jobba praktiskt med prioriterade målområden.

Under åren fram till och med 2025 har arbetet med att förstärka stiftens kapacitet inriktats på att lägga grunden för att kunna göra den förflyttning som behöver göras. Förutsättningarna för det faktiska arbetet har förstärkts genom projektbidrag och genom att en samverkansmodell baserad på praktiskt stöd och aktivt främjande i stiftsarbetet har etablerats. Fem stiftssamverkansnoder etablerades under 2025 i Luleå, Stockholm, Linköping, Göteborg och Uppsala,

med målsättningen att för olika sakområden främja arbetet även i andra stift.

Under etappen etablerades även så kallade operativa grupper inom ramen för samverkansformen Stiftsdirektorer för samverkan. De operativa grupperna är knutna till respektive målområde och utgör samverkansytor för gemensam planering och utveckling. De nya nodmedarbetarna är placerade i olika delar av landet och är medlemmar i de operativa grupperna. Genom noderna och de operativa grupperna kan arbetet med färdplanens mål få en bred förankring och de nya nodmedarbetarnas kompetens kan komma hela kyrkan till godo.

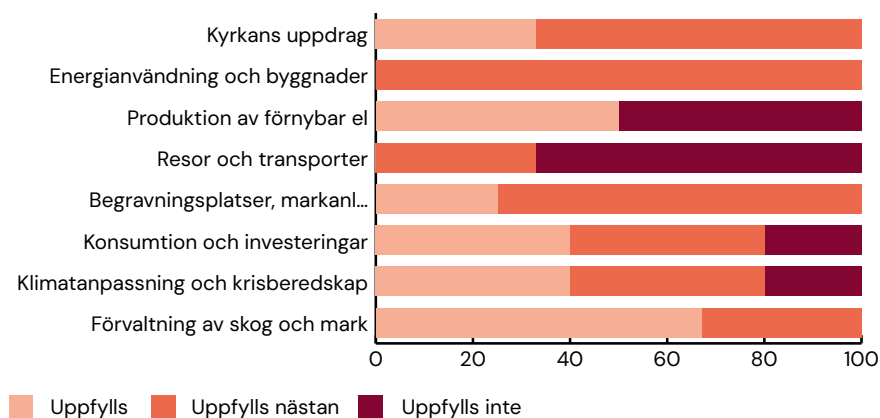
Status för etappmålen i etapp 2: 2024 – 2027 – utvalda målområden

Nedan sammanfattas i korthet statusen för de olika etappmålen som helhet inom respektive målområde. Denna lägesbild, illustrerad i Figur 1, är baserad på utvecklingstakten under 2024–2025³ och på antagandet att utvecklingen fortsätter i samma takt under resten av etappen. Det är med andra ord ett försök att göra en prognos över om målen⁴ i färdplanen kan förväntas vara uppnådda vid etappens slut. Figur 1 visar hur stor andel av etappmålen inom respektive målområde som förväntas uppfyllas, nästan uppfyllas eller inte uppfyllas. Syftet är att underlätta prioritering av arbete, tid och budget medan etappen pågår. Om en betydande del av etappmålen inom ett målområde inte förväntas vara uppfyllda är det alltså en stark signal om att arbetstakten behöver öka.

3 Statusrapport 2024 presenterades för Kyrkostyrelsen hösten 2025. Statusrapport 2025 presenteras under hösten 2026. Data för bedömningen kommer bland annat från Ekonomisk redogörelse, Svenska kyrkans årliga datainsamling om verksamheten. Uppgifterna finns att hämta i Svenska kyrkans statistikdatabas VisA.

4 Målen för innevarande etapp 2024–2027 finns på <https://www.svenskakyrkan.se/klimat>

Figur 1. Status för de olika etappmålen i arbetet för klimatneutralitet redovisade per målområde, ur statusrapport 2025

Under de två första åren av den andra etappen 2024 och 2025 har satsningen på färdplanen intensifierats. Effekten av arbetet har emellertid en viss eftersläpning och syns därför inte omedelbart i den statistik som beskriver utvecklingen. Förhoppningen är att det kommer synas tydligt under kommande år.

Som nämnts är det är målområdena energianvändning i byggnader, resor och transporter samt produktion av förnybar el som denna text fokuserar på. För varje målområde har delmålsexempel valts ut för att illustrera hur det går. Etappmålen är här något omformulerade från formuleringarna i etapp 2024–2027 för att passa in i presentationen av tillgängliga data. Målen gäller för perioden 2024–2027.

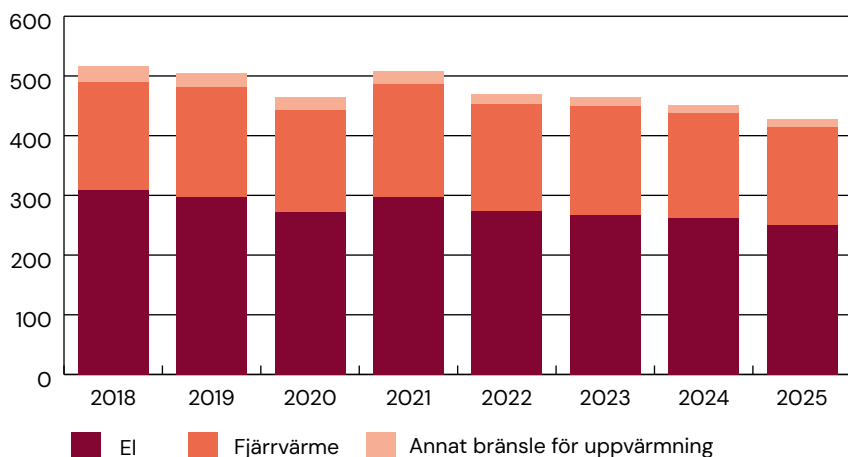
- **Energianvändning i byggnader** – Etappmål: Minskad energianvändning och eldningsolja utfasad 2027
- **Krematoriebränslen** – Etappmål: Uteslutande fossilfria stödbränslen används
- **Tjänsteresor med bil** – Etappmål: 75 procent fossilfria bilresor
- **Tjänsteresor med flyg** – Etappmål: Minskning med 50 procent
- **Solelsproduktion** – Etappmål: Ökningen överstiger den generella ökningen i Sverige

Målen sätts etappvis och justeras något mellan etapperna beroende på hur det går. Samtidigt ligger effektmålet fram till 2030 fast. Det medför att slutsatser om hur väl etappmålen uppfylls ger en hyfsad indikation om hur förutsättningarna för att nå effektmålet 2030 ser ut. Det gäller även om målen för etapp 3 (2028 - 2030) inte beslutas förrän 2027.

Målområde: Energianvändning i byggnader – minskad energianvändning och utfasad eldningsolja

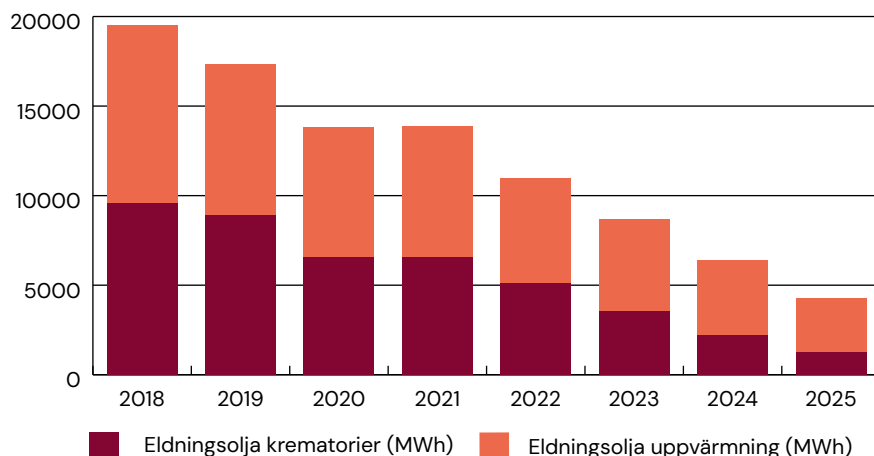
Målet om energianvändning i byggnader kommer att inte uppfyllas till 2030 om det fortsätter i den takt som utvecklingen hittills gått i. Minskningen 2023–2025 var drygt 4 procent årligen (se figur 2). Flera av stiftens ligger emellertid i god takt för etappen, vilket vittnar om att det är ett mål stiftens arbetar fokuserat med. Beroende på stiftens varierande verksamhet och geografiska läge ser dock förutsättningarna väldigt olika ut för att uppnå målvärdet, vilket ger olika hastighet i omställningsarbetet.

Figur 2. Energianvändning i byggnader (GWh) per år 2018 – 2025

Målet om utfasad eldningsolja (figur 3) har goda förutsättningar att nås om det fortsätter i samma takt resten av etappen. Under år 2025 minskade användningen av eldningsolja med 51 procent jämfört med 2023.

Figur 3. Användningen av eldningsolja (MWh) per år 2018 – 2025.

Det ska poängteras att en oljepanna i sig inte nödvändigtvis utgör ett problem, då de skulle kunna fylla en funktion i ett beredskapsperspektiv, det vill säga som en värmekälla i händelse av kris. Därför ligger också färdplanens fokus på de fall när oljepannan används som primär uppvärmningskälla. Krisberedskap utgör samtidigt också ett eget målområde i klimatfärdplanen kopplat till energiberedskap i händelse av kris, däribland klimatrelaterade kriser.

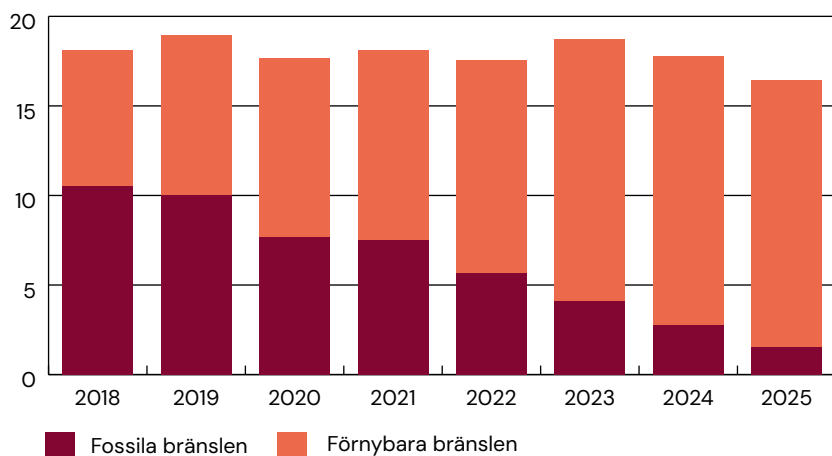
Framåtblick

Mellan 2018 och 2025 har Svenska kyrkans energianvändning minskat med 17 procent, vilket innebär i snitt drygt 2,5 procent per år. Takten i energieffektiviseringen skulle behöva mer än fördubblas för att energianvändningen ska kunna nå målet 2030. Främjandearbetet för minskad energianvändning har intensifierats under 2025 vilket troligen innebär något snabbare minskning under de kommande åren. Kännedomen om vad som behöver göras är god. Genom att arbeta aktivt med lokalförsörjningsplaner, att delta i utbildningar och kontinuerligt arbeta med energioptimering i befintlig utrustning går det att minska energianvändningen en hel del. Genom att nyttja färdplanens energieffektiviseringsbidrag och statliga bidrag för att modernisera och effektivisera uppvärmning och ventilation med mera är det också möjligt att uppnå en avsevärd minskning av energianvändningen. Detta skulle även innebära stora kostnadsbesparingar. Den stora utmaningen handlar framför allt om kapacitet och förutsättningar i församlingar och pastorat att fatta beslut och genomföra de åtgärder som behövs.

Målområde Krematoriebränsle – enbart fossilfria stödbränslen

Målet om fossilfria stödbränslen kommer att uppfyllas om utvecklingen fortsätter i samma takt under resten av etappen. För att uppnå målet vid etappens slut är riktvärdet för 2025 att minst 89 procent av den använda energin (uttryckt i MWh) utgörs av fossilfria stödbränslen. Snittet för Svenska kyrkan landade på 91 procent under detta år (se figur 4).

Figur 4. Användningen av fossila respektive förnybara stödbränslen (GWh) i krematorieverksamheten per år 2018 – 2025.

Övergången från fossila till förnybara bränslen i krematorieverksamheten illustreras av den snabba minskningen av användandet av eldningsolja. I det avseendet skiljer sig krematorieverksamheten från uppvärmningen av övriga byggnader där vi kan konstatera att utfasningen gått långsammare (se figur 3).

I etappmålet finns också ett etablerat målvärde för år 2027 om att klimatpåverkande utsläpp (uttryckt i kilo koldioxidekvivalenter, kgCO₂e) ska vara högst 20 kg per kremation. Snittet för Svenska kyrkan 2025 landade på 24 kg per kremation vilket är 3 kg lägre än riktvärdet för samma år. 31 av 53 krematoriehuvudmän klarar dessutom målvärdet för hela etappen redan idag och aggregerat till stiftsnivå klarar sex stift målvärdet för etappen, vilket är en fördubbling från föregående år. I båda delarna av etappmålet sker alltså framsteg i den takt som är nödvändig.

I begravningsverksamheten finns ett stort bestånd arbets- och anläggningsmaskiner, som också används i utvändig fastighets-skötsel utanför begravningsverksamheten. Klimatpåverkan från användningen av dessa maskiner är förknippat med en del brister i dataunderlagen, men under våren 2026 gjordes att första försök baserat på tillgängliga data.

För arbetsmaskiner som är registrerade hos Transportstyrelsen finns det beståndsdata som ger möjlighet att jämföra utvecklingen i Svenska kyrkan gällande övergång till eldrift. Genom att tillämpa antaganden om drifttider⁵ från kommunal parkförvaltning, justerade för en lägre brukstid per år, kan vi dra slutsatser om förändringar i beståndet och dra preliminära slutsatser om klimatpåverkande utsläpp. Antalet registrerade arbetsmaskiner (exempelvis traktorer, fyrhjulingar, redskapsbärare, mopedbilar och andra motorredskap) har ökat med 9 procent mellan 2018 och 2025. Under samma tid har utsläppen minskat med 10 procent, på grund av att antalet elfordon ökat med 17 procentenheter. Oavsett antagande om drifttider så står det klart att klimatpåverkan minskat, trots ett större fordonsbestånd.

Observera att anläggningsmaskiner, som grävmaskiner, inte är registrerade liksom mindre arbetsmaskiner som gräsklippare och lövblåsare. Därför finns ingen statistik om dessa. Sannolikt så står dessa för mindre del av klimatpåverkan då beståndet av de tyngre maskinerna är mindre samtidigt som de mindre maskinerna inte har så hög klimatbelastning i drift. Sannolikt följer dessa maskiner också mönstret ovan, det vill säga en minskande klimatpåverkan.

Framåtblick

Med nuvarande utvecklingstakt ser det ut som att målen rörande krematorieverksamheten kommer att uppfyllas, men samtidigt höjs ett varningens finger för att takten i den positiva utvecklingen troligen kommer stanna av. Det som nu återstår är nämligen ett arbete som är svårare att genomföra lika snabbt, eftersom det kommer kräva omfattande investeringar för att ställa om till hållbart krematoriebränsle i de delar av verksamheten där det fortfarande återstår att göra.

5 Naturvårdsverket (2018), Arbetsmaskiners klimat- och luftutsläpp
<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/6800/978-91-620-6826-4.pdf>

För begravningsverksamheten i vidare mening kommer utmaningarna i stället ligga på omställningen i fordonsparken. Det finns baserat på tillgängliga data skäl att anta att färdplanens mål för denna del av kyrkans fordonspark kommer kunna nås till 2030. Det gäller arbets- och anläggningsmaskiner kopplade till gravsättning, gravvård och kyrkogårdsförvaltningen. Det finns ingen komplett mätning av faktisk användning av fossila bränslen för transporter och maskinell utrustning vad gäller skötsel av begravningsplatser och markanläggningar. Men även om det saknas data för att klargöra om arbetet går tillräcklig snabbt framåt kan det ändå konstateras att den fossila energianvändningen kopplat till maskinell utrustning minskat, då många begravningshuvudmän övergått till robotgräsklippare, eldrivna verktyg och eldrivna arbetsfordon. Några begravningshuvudmän har helt fossilfri begravningsverksamhet och många arbetar målmedvetet med sin omställning. När det hållbara alternativet HVO100 väljs framför diesel, ger det över 80 procents minskning av utsläppen per drifttimme⁶. För att uppfylla etappmålet är det också viktigt att hitta alternativa skötselmetoder. Att låta äng eller högvuxet gräs växa på begravningsplatser som ett alternativ till gräsmatta minskar behovet av klippning och bidrar dessutom till biologisk mångfald och ökad motståndskraft vid klimatförändringar.

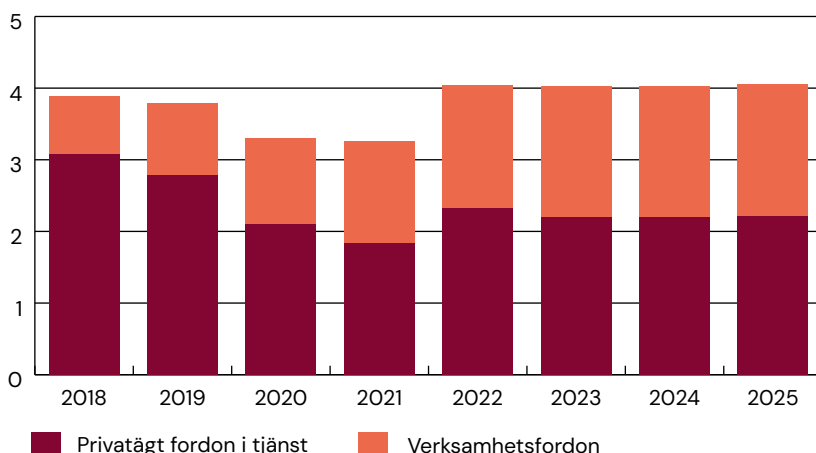
Målområde: Tjänsteresor med bil – 75 procent fossilfria bilresor

I Svenska kyrkans verksamhet körs årligen strax över 4 miljoner mil (figur 5), uppdelat på något mer än hälften i egen bil och hälften i de verksamhetsägda bilarna, så kallade verksamhetsfordon, det vill säga fordon som församlingen, pastoratet eller stiftet äger. Verksamhetsfordon inkluderar bilar som ägs eller leasas finansiellt av församlingen. Statistik för operationellt leasade bilar saknas däremot, vilket är en vanlig modell för företagsleasing, där man i praktiken hyr fordonet, medan finansiell leasing innebär att man i praktiken äger fordonet. Detta påverkar möjligheten att hämta statistik då operationellt leasade fordon inte kan identifieras fullt ut i fordonsregister och den faktiska fordonsanvändningen kan därför vara högre än vad vår registerdata indikerar.

6 Energimyndighetens drivmedelsrapport, uppdaterad 2026-06-02, <https://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2026/drivmedelsrapport-for-2025/>

Figur 5. Antal mil med bilresor inom Svenska kyrkan totalt per år 2018 – 2025

Miljoner mil

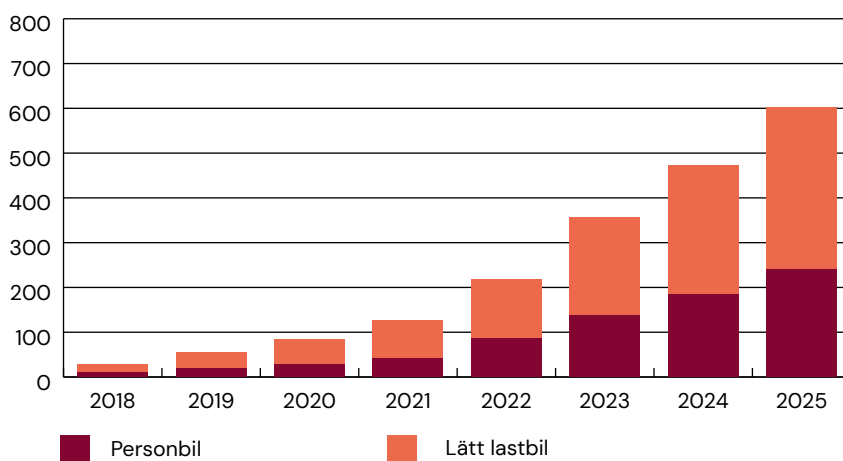
4 miljoner mil är en totalsiffra som varit relativt konstant sedan 2022, men som ökat med 4,5 procent sedan 2018. Skiftet från bruk av egen bil till verksamhetsägd bil pågår, men långsamt. En ökning med knappt 1 procent sedan 2023 mätt i antal körda mil är tvärt emot vad som är önskvärt för att uppnå målet.

2025 kördes 35 procent av verksamhetsfordonen fossilfritt. Det ligger klart under riktvärdet 53 procent för att klara målet. Sådan statistik finns inte för privata bilar i tjänst då insamling av data gällande dessa fordon inte sker ännu. Sannolikt avviker inte fordonsinnehavet bland de som kör privatbil i tjänst från den genomsnittliga fordonsparken i Sverige, varför det finns skäl att anta att för totalsträckan 4 miljoner mil i kyrkans tjänst så är vi ännu längre ifrån målvärdet. Även om nybilsförsäljningen i Sverige till övervägande del utgörs av elbilar (inklusive el- och laddhybrider)⁷ så består fortsatt flottan av ca 75

7 Enligt Trafikanalys utgjorde elbilar 41,2 procent av de nyregistrerade personbilarna i Sverige i maj 2026, jämfört med 25,2 procent för bensin- och dieselbilar sammantaget, källa SCB, maj 2026, https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_TK_TK1001_TK1001A/PersBilarDrivMedel/

procent bensin- och dieselfordon⁸. Generellt antas⁹ en mycket liten andel (under 10 procent) av dieselfordon i privat ägo tankas med HVO100 även om dieselfordon utgör ca 30 procent av den svenska fordonsflottan, vilket bland annat beror på att HVO100 är dyrare¹⁰. Det är således rimligt att anta att de privatfordon som används i tjänst inom Svenska kyrkan huvudsakligen tankas med vanlig diesel. Även om uppföljning ännu inte kan göras är bedömningen att det är en klimatvinst om användning av privat bil i tjänst minskar till förmån för verksamhetsbilar då dessa i högre grad drivs fossilfritt jämfört med en snittbil i Sverige.

Figur 6. Antal elfordon inom Svenska kyrkans verksamhet efter fordonstyp per år 2018 – 2025

Antalet elfordon ska ställas i relation till Svenska kyrkans totala fordonspark inom fordonstypen personbil och lätt lastbil. Ökningen elbilar från 2018 till 2025 är nära 20-faldig. Under samma period ökade antalet fordon totalt med 40 procent vilket bland annat är ett

8 Trafikanalys, fordonspark 2025/2026, <https://www.trafa.se/globalassets/statistik/vagtrafik/fordon/2026/fordon-i-lan-och-kommuner-2025.pdf> en i Sverige årsskiftet 2025/2026

9 Energimyndighetens samlade analys <https://www.energimyndigheten.se/statistik/ovrig-energistatistik/statistik-om-biobranslen-och-drivmedel/>

10 8–9 kronor dyrare per liter, juni 2026, vilket emellertid är högre än det tidigare varit. Mellan 2020 och 2026 har prisskillnaden varit mellan 1,50 kronor och nu över 8 kronor. Källa: IVL (2022), <https://ivl.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1714447&dswid=7379> för utvecklingen mellan 2020 och 2022.

resultat av lokala beslut att minska användandet av privat bil i tjänst. Effekten av denna omställning torde så småningom också synas i minskade antal körda mil i takt med att nya arbetssätt införs. Brist på data om operationell leasing stör resultaten och därmed analysen något, men på det stora hela är antagandet att det inte påverkar jämförelser i väsentlig mening, dvs att nivån på operationell leasing är i stort sett oförändrad över tid.

En vanlig invändning mot utbyggnad av en elfordonspark är att laddinfrastrukturen inte är utbyggd i norr och att elbilar fungerar sämre i våra nordliga stift. Vår data visar emellertid att våra nordliga stift har anammat elbilen i hög grad och laddinfrastrukturskartor visar också att det finns relativt god tillgång till laddinfrastruktur även i norra delarna av landet.

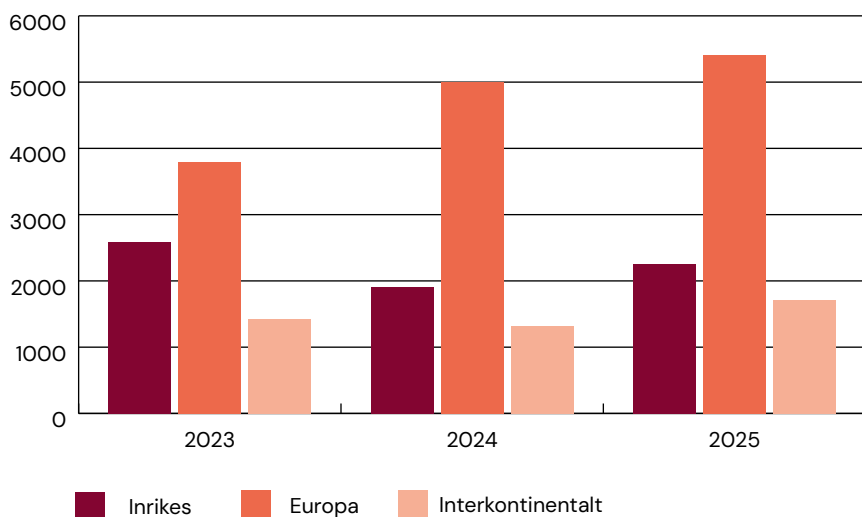
Målområde: Tjänsteresor med flyg – Minskning med 50 procent

Utöver bilresor har våra flygresor en relativt stor klimatpåverkan. Till skillnad från bilresor kan inte vår klimatpåverkan från flygresor hanteras på annat sätt än att minska av antalet resor, till förmån för digitala möten eller andra färdssätt, exempelvis tåg. Samtidigt är det svårt att helt avstå från flygresor eftersom Svenska kyrkan har internationella uppdrag i form av ekumenisk samverkan, internationellt utvecklings- och humanitärt arbete samt verksamhet inom utlandskyrkan. Fokus i färdplanearbetet har legat på att minska korta flygresor, till exempel inom Sverige och Norden samt till kontinenten. På grund av våra kyrkas geografiska spridning kan emellertid inte sådana resor alltid undvikas, då godtagbara alternativ inte alltid finns.

Svenska kyrkans nationella nivå står för cirka en tredjedel av alla flygresor, som en följd av det internationella uppdraget. Även många församlingar och stift har ekumeniska relationer via vänförsamlingar och vänstift samtidigt som de bedriver internationellt utvecklingsarbete. Det innebär att en del längre internationella flygresor även förekommer inom denna verksamhet. På grund av viss osäkerhet kring den inrapporterade statistiken från församlingar, pastorat och stift och den än så länge korta tidsserien av statistik (2023–2025) bör resultaten tolkas med försiktighet. Den nationella nivån minskade flygresandet med cirka 50 procent mellan 2018 och 2025, vilket har en stor effekt på kyrkans utsläpp från resor. Minskningstakten har emellertid planat ut de senaste två åren. För övriga kyrkliga enheter sammanställs statistik sedan 2023. Mellan 2023 och 2025 ökade

flygresorna totalt med 20 procent, den nationella nivån inkluderad, vilket förefaller betyda att för övriga kyrkliga enheter är ökningen av antalet flygresor relativt stor, vilket är helt tvärtemot ambitionen i färdplanen.

Figur 7. Antal flygresor efter destination per år 2023 – 2025 (enkelresor)

För att klara målet till 2030 krävs en årlig dramatisk minskning av antalet flygresor. Staplarna i figur 7 visar utveckling åt olika håll olika år vilket är ett tecken på att statistikunderlaget har vissa kvalitetsbrister. Men i kombination med där vi har mer robust data finns det skäl att betrakta utvecklingen som oroande. Det är svårt att dra någon annan slutsats än att utvecklingen går åt fel håll på totalen. En liten ljusning är dock att på just inrikes resor är utvecklingen positiv sett över de tre åren. Dessutom uppgav 6 av 13 stift i inrapporteringen 2025 att de gjorde insatser för att främja flygfria resor, (exempelvis konfirmand-, kör-, eller andra församlingsresor) inom församlingar och pastorat. Det är också tydligt att omställningen av europaresor från flyg till tåg är problematisk beroende på hur tåg i Europa och Sverige både upplevs fungera och faktiskt fungerar. För längre resor är flygresor fortfarande norm inom Svenska kyrkan och en sådan norm är svår att ändra på annat sätt än genom att styra val av resesätt med policybeslut.

Framåtblick flyg- och bilresor

Sammantaget visar statistiken att resandet med flyg och bil ökar. De senaste åren förefaller antalet flygresor ha ökat med närmare 20 procent, efter att ha minskat kraftigt mellan 2018 och 2023. Under perioden 2023 till 2025 har bilresorna ökat, liksom fordonsflottan, men det är ändå tydligt att omställningen mot en fossilfri fordonsflotta har påbörjats. Även ökat resande med en alltmer fossilfri fordonsflotta innebär således minskade utsläpp. Att nå den nödvändiga minskningen av utsläppen från resor med bil och flyg till och med 2030, jämfört med 2018, är ett mycket utmanande mål eftersom vissa resor alltid kommer att vara viktiga för verksamheten. Det är dock möjligt att komma nära målsättningen genom att aktivt minska onödiga bilresor, fortsätta övergången från privat bil i tjänst till verksamhetsbil samt fullfölja omställningen av fordonsflottan. I det korta perspektivet behöver det inte nödvändigtvis betyda en övergång till elbil. Att tanka HVO100 i stället för diesel ger också betydande utsläppsminskningar.

För att uppnå målen behöver dessutom inrikes- och europaresor nästan enbart genomföras med tåg. Interkontinentala flygresor behöver minska i en takt som är ungefär dubbelt så hög som mellan 2018 och 2023. Med dessa åtgärder, i kombination med tydliga prioriteringar och beslut på lokal nivå, finns möjlighet att kraftigt minska utsläppen från tjänsteresor fram till 2030 till nära 90 procent jämfört med basåret 2018.

Målområde: Solelsproduktion – Ökar snabbare i kyrkan än i Sverige generellt

Solelsproduktionen mäts i både producerade kilowattimmar (kWh) och i installerad effekt (kW), det vill säga den produktionskapacitet en anläggning har. Produktionen är beroende av solen och varierar mellan åren medan den installerade effekten är konstant och därför ett bättre måttvärde för jämförelser. Figur 8 visar att den installerade effekten inom Svenska kyrkan mer än tredubblades mellan 2020 och 2025 där ökningen mellan 2023 och 2025 markerar en betydligt snabbare tillväxt än tidigare. Under samma period ökade Sverige kapaciteten med nästan 400 procent, dvs en femdubbling¹¹. Under

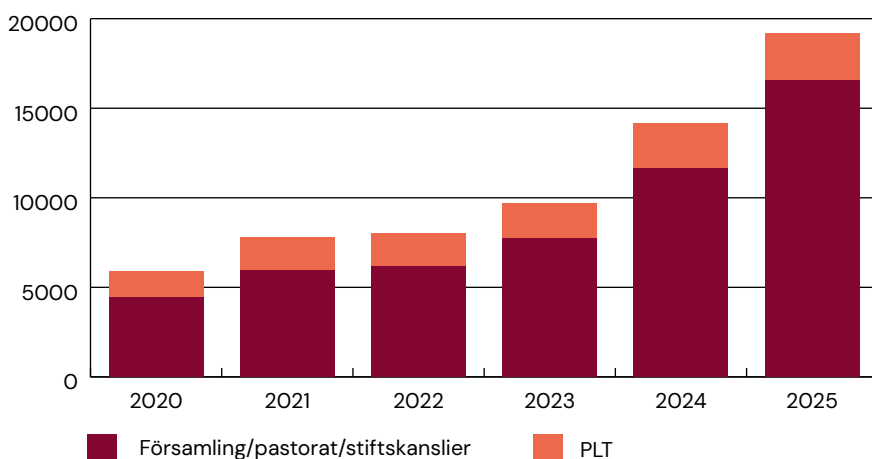
11 Svensk Solenergi (2026). *Installerad solkraft*. Statistik över installerade solcellsanläggningar och installerad effekt i Sverige, <https://svensksolenergi.se/statistik/solkraft/>

perioden 2023 till 2025 var ökningstakten lägre i Sverige (37 procent). Det betyder att efter en långsammare start inom kyrkan har vi fått upp hastigheten till att ligga i paritet med utvecklingen i Sverige generellt.

I staplarna i figur 8 ingår inte upplåten mark för andra aktörers solproduktionsprojekt. Det skulle addera ytterligare en MW i installerad effekt. Även om det inte räknas med i statistiken så är det ett bra sätt att bidra till Sveriges omställning när det gäller anläggningar på församlingar och pastorats mark.

Dessutom har Prästlönetillgångarna (PLT) tecknat avsiktsförklaringar för ett stort antal solparksprojekt med externa solparksaktörer på de markfastigheter som förvaltas av PLT. Till skillnad från mindre takanläggningar som ofta är fallet för församlingar och pastorat, är tiden mellan projektplanering och genomförande mycket lång för en större solpark. På vägen till färdig anläggning finns ofta många fördröjande hinder, exempelvis i fråga om nätanslutningar, miljöprövningar, finansiering och andra kommersiella förutsättningar. I nästan alla fall rör det sig om markupplåtelser där externa solparksaktörer planerar installera anläggningar, det vill säga anläggningar som inte ägs av PLT. Produktionen från dessa anläggningar registreras inte i Svenska kyrkans statistik, men utgör väsentliga bidrag till Sveriges omställning i stort.

Figur 8. Ackumulerad installerad effekt (kW) solceller per år 2020–2025

Framåtblick

Färdplanens mål om att installera anläggningar i högre takt än Sverige som helhet kommer uppfyllas om utvecklingen fortsätter i samma takt. Elprinsnivåer, tillgång till investeringsstöd, byggregler, prisutveckling på paneler och batterier samt inte minst möjligheten till nätanslutningar påverkar förutsättningarna för den fortsatta utvecklingen. Vid någon tidpunkt kommer också möjligheten att hitta lämpliga platser för placering av anläggningar att ta slut, vilket kommer påverka utbyggnadshastigheten. För allt fler församlingar är det idag solesinstallationer med batteriinstallation som motiverar församlingar att ta ett investeringsbeslut. Förväntad teknik- och prisutveckling med smarta lokala energioptimerande system där fordon och maskiner med eldrift, laddstolpar, batterier och solcellssystem nyttjas effektivt förväntas driva intresset för installation av solcellssystem i församlingarna.

Sammanfattande kommentarer

I många av etappmålen som direkt relaterar till målet om klimatneutralitet 2030 i Svenska kyrkans färdplan för klimatet behöver takten öka. Framför allt krävs fler insatser för att minska mängden köpt energi för uppvärmning och el i byggnader. Genom att nyttja färdplanens energieffektiviseringsbidrag tillsammans med statliga bidrag för att modernisera och effektivisera exempelvis uppvärmning och ventilation är det möjligt att uppnå en avsevärd minskning av energianvändningen. Detta skulle också innebära stora kostnadsbesparingar. Den stora utmaningen handlar dock om kapacitet och förutsättningar i församlingar och pastorat att fatta beslut och genomföra de åtgärder som behövs.

Det arbete som relaterar till målet om fossilfria tjänsteresor ser i nuläget ut att bli svårt att uppnå utan en kraftfull satsning. Även om förutsättningen för att uppnå måluppfyllelse till 2030 ger anledning till oro finns det samtidigt skäl att glädjas över att fordonsparken både vad gäller personbilar och arbetsfordon ser ut att elektrifieras i en utsträckning som skulle kunna möjliggöra att kyrkan når målet.

Den intensitetsökning i arbetet som kyrkostyrelsen beslutat om för etapp två 2024-2027, med ökade investeringar och ökad samverkan, kommer att behöva några år till på sig för att uppnå verklig effekt och därmed ge utslag i den statistik som beskriver utvecklingen.

Notering

Huvudsaklig källa till statistiken som texten baseras på hämtas in genom ekonomisk redogörelse, en statistikinhämtning som årligen sker med hjälp av Statistiska Centralbyrån, SCB. Denna statistik presenteras både som rådata och med utsläppsdata i koldioxidekvivalenter i visualiseringsverktyget VisA som alla kyrkliga enheter har tillgång till via Svenska kyrkans intranät, Kornet.

Referenser

Ekonomisk redogörelse, Svenska kyrkans årliga insamling av bland annat energidata som finns att hämta i Svenska kyrkans statistikdatabas VisA.

Energimyndigheten, <https://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2026/drivmedelsrapport-for-2025/>, uppdaterad 2026-06-04 och Energimyndighetens samlade analys <https://www.energimyndigheten.se/statistik/ovrig-energistatistik/statistik-om-biobranslen-och-drivmedel/>, uppdaterad 2025-06-04

Ett biskopsbrev om klimatet, Biskopsmötet (2019), [https://www.svenskakyrkan.se/filer/SK20077-Biskopsbrev-klimat-webb%20uppslag%20\(5\).pdf](https://www.svenskakyrkan.se/filer/SK20077-Biskopsbrev-klimat-webb%20uppslag%20(5).pdf)

IVL Svenska Miljöinstitut (2022), <https://ivl.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1714447&dswid=7379>

Naturvårdsverket (2018), Arbetsmaskinens klimat- och luftutsläpp, <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/6800/978-91-620-6826-4.pdf>

Statistiska Centralbyrån, maj 2026,

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__TK__TK1001__TK1001A/PersBilarDriv

Svenska kyrkans färdplan för klimatet, <https://www.svenskakyrkan.se/klimat>

Svensk solenergi, <https://svensksolenergi.se/statistik/solkraft/>, hämtad 2026-06-30

Trafikanalys, fordonspark 2025/2026, <https://www.trafa.se/globalassets/statistik/vagtrafik/fordon/2026/fordon-i-lan-och-kommuner-2025.pdf> en i Sverige årsskiftet 2025/2026

Kapitel 4

Kedjan som brast – Ledarrekrytering i Svenska kyrkans konfirmandverksamhet 2010–2025

Sara Fransson

I konfirmationen bekräftas dopet och därmed tillhörigheten i den kristna gemenskapen. Men att konfirmera sig är också en av de viktigaste rekryteringsbaserna för fortsatt engagemang inom kyrkan.¹ Konfirmationstiden har under 2000-talet blivit inkörsporten till att som tonåring göra en första ideell insats i församlingen som ledare för konfirmander åren efter sin egen konfirmation.² Att vara ung konfirmandledare kan därmed betraktas som en direkt fortsättning i kyrkan efter sin egen konfirmandtid. Den som tar på sig ett ledaransvar blir därmed en person som tillsammans med anställd personal bär upp konfirmationsverksamheten.³

Sedan år 2023 har konfirmandverksamheten vuxit, både i antal konfirmationer och i relativa tal, det vill säga andelen av Svenska kyrkans tillhöriga 15-åringar som konfirmerar sig.⁴ Ökningen har i

1 Fransson 2024; Willander 2016; Fransson, Bromander och von Essen, 2022 s. 111

2 Fransson, Bromander och von Essen, 2022 s. 150

3 Fransson, Bromander och von Essen, 2022 s. 49ff

4 Svenska kyrkans statistik, besökt 2026-06-09. Noterbart är att antalet 15-åringar i Sverige under åren 2023–2025 var fler än något enskilt år sedan 2009. Ökningen i antalet konfirmander ska därför delvis förstås som en demografisk effekt. Förändringen i andelen konfirmerade varierar därtill mellan stift.

sig själv fått medial uppmärksamhet och ibland tagits som en intäkt för ett påstått bredare och ökat intresse för kyrkan.⁵ Den här artikeln sätts i perspektiv till den diskussionen genom att undersöka om konfirmandökningen också avspeglas i ett ökat engagemang som unga konfirmandledare. Frågan är med andra ord om en växande ingång till kyrkan genom konfirmation också leder till ett fördjupat och fortsatt deltagande i församlingsverksamheten.

Två mått för unga konfirmandledare

Med utgångspunkt ifrån Svenska kyrkans officiella verksamhetsstatistik under perioden 2010–2025 diskuteras i den här artikeln två kompletterande mått för att studera relationen mellan konfirmander och unga konfirmandledare.

Det första måttet, bemanningsmättet, ger en ögonblicksbild av hur många unga konfirmandledare det finns per hundra konfirmander under ett specifikt år:

Bemanningsmått (år X) = unga konfirmandledare (år X) / konfirmander (år X) × 100

Bemanningsmättet gör ingen prognos och bygger inte på något antagande om framtida rekrytering. Det ger enbart en ögonblicksbild av hur tätt bemannad konfirmandverksamheten är under ett givet år, men säger ingenting om rekryteringen. Det beror på att måttet inte urskiljer varför bemanningen ser ut som den gör. Ett lågt bemanningsmått kan bero på att rekryteringen av unga ledare är svag, men kan lika gärna vara utfallet av att antalet konfirmander har ökat utan att ledarantalet hängt med. På motsvarande sätt kan ett högt bemanningsmått spegla en stark rekrytering, men också helt enkelt bero på att konfirmandantalen minskat. Bemanningsmättet kan alltså inte ensamt avgöra om det skett en förändring i övergången från konfirmand till ledare.

Därför kompletteras bemanningsmättet med ett rekryteringsmått. Rekryteringsmättet är konstruerat för att följa flöden från

5 Se ex Efter nedgången vänder trenden; Allt fler konfirmerar sig TV4 och SVT, besökt 2026-06-09. Jmfr Hagevi 2025; Hagevi 2026.

konfirmand till ledare snarare än att ge en ögonblicksbild under ett år. Det bygger på att unga konfirmandledare alltid själva är konfirmerade och att de allra flesta rekryterats relativt tätt inpå sin egen konfirmation.⁶ I måttet relateras därför antalet unga konfirmandledare under ett givet år till det antal ungdomar som konfirmerade sig två år tidigare.

Rekryteringsmått (år X) = unga konfirmandledare (år X) /konfirmander (år X-2 år) x 100

Rekryteringsmåttet är därigenom retrospektivt. I siffrorna observeras det faktiska antalet unga ledare ett visst år och relaterar det till konfirmandkullens storlek från år X-2 som dessa ledare antas ha rekryterats från. Det är alltså inte ett antagande om framtida beteende, utan ett sätt att i efterhand uppskatta hur stor andel av en konfirmandkull som faktiskt tog steget till att bli ledare.

Måttet ger därmed en tidig signal om vart ledarrekryteringen i Svenska kyrkans konfirmandverksamhet är på väg. Om en lägre andel konfirmander återvänder, kan det innebära att bemanningsmåttet sjunker de kommande åren även om det ännu inte syns i den löpande verksamhetsstatistiken. Om bemanningsmåttet istället håller sig relativt stabilt, medan rekryteringsmåttet försvagas, innebär det att de befintliga unga ledarna successivt blivit äldre utan att nya ledare tillkommit i motsvarande utsträckning. Forskningen visar att unga konfirmandledare ofta lämnar sina uppdrag när de upplever att de blivit för gamla.⁷ Det medför att bemanningsmåttet av den anledningen kan komma att minska, oberoende av hur många konfirmander som finns i verksamheten.

Tidsfördröjningen i rekryteringsmåttet har valts till två år. Det motiveras av att de allra flesta unga konfirmandledare rekryteras ett till tre år efter sin konfirmation. I artikeln inkluderas dock beräkningar även med ett respektive tre års fördröjning, som visar att detta val inte påverkar slutsatserna.

6 I Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbete anges det som krav för att bli ung konfirmandledare att ungdomen själv är konfirmerad. Se Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbete 2020, s. 10

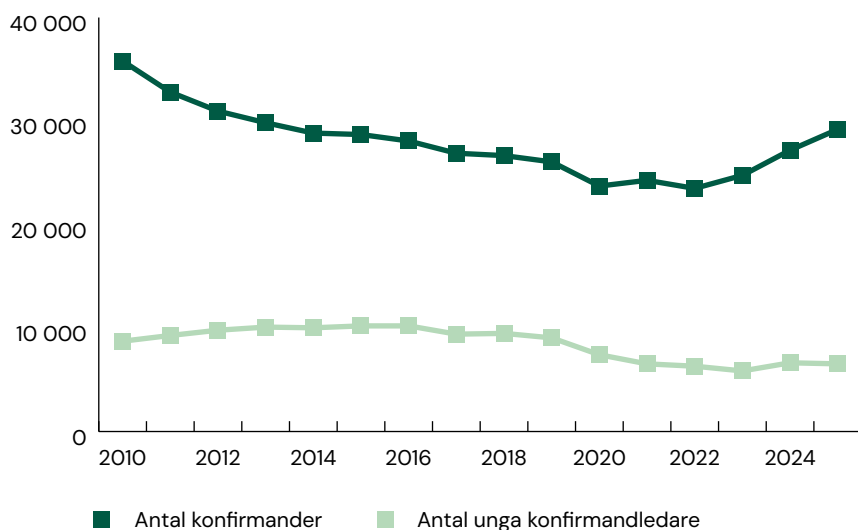
7 Fransson 2022

För att fördjupa resultaten i artikeln, har det också under våren 2026 genomförts en fokusgruppsintervju med stiftens handläggare för konfirmandfrågor för att diskutera övergången från konfirmand till ung konfirmandledare.

Fler konfirmander men lägre bemanning

Att fler unga konfirmerar sig i Svenska kyrkan innebär också att fler ungdomar kan bli unga konfirmandledare. Som framgår av figur 1 har antalet konfirmander ökat sedan 2022. Antalet unga konfirmandledare ökade under ett av dessa år, mellan år 2023 och 2024, men har i övrigt minskat sedan 2018 och föll åter under år 2025. Vid en första anblick kan de absoluta talen ge intrycket av en mer positiv utveckling än vad som faktiskt skett.

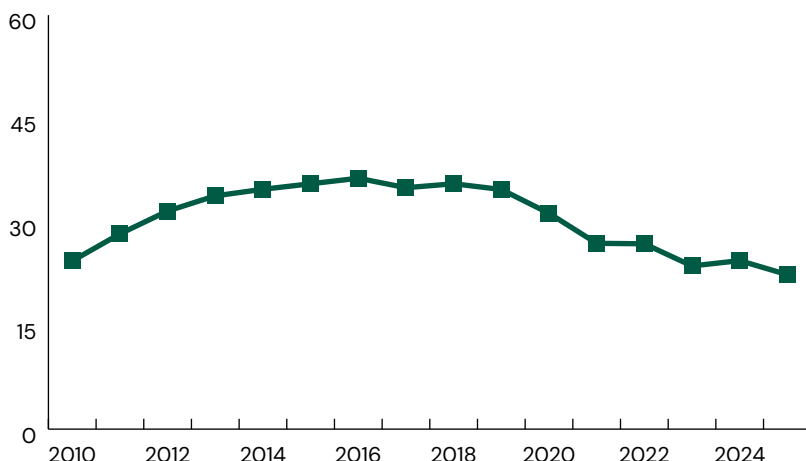
Figur 1. Antal konfirmander och unga konfirmandledare år 2010–2025.

När de två tidsserierna i figur 1 studeras i relation till varandra framträder en utveckling som de absoluta talen delvis döljer. Antalet konfirmander ökar mer än antalet unga konfirmandledare. Skillnaden mellan de två kurvorna var som minst under åren 2015–2016, men har under de senaste åren ökat. Skillnaden mellan antalet konfirmander

och antalet unga konfirmandledare var som störst under år 2025. Det är just det gapet som bemanningsmättet i figur 2 gör synligt och som inte figur 1 ensamt fångar.

Figur 2. Antal unga ledare per 100 konfirmander i Svenska kyrkan år 2010–2025.

Konkret visar figur 2 att det år 2025 fanns ungefär fem konfirmander per ung konfirmandledare i Svenska kyrkan. Under 2016 när bemanningen var som högst, fanns det jämförelsevis lite mer än tre konfirmander per ung ledare. Framför allt förändrades bemanningen snabbt under pandemiåren 2020–2021. Från att ha haft en någorlunda stabil nivå under åren 2013–2019 föll det till nuvarande nivåer under pandemin. Förändringen började alltså ske redan innan antalet konfirmander började öka år 2023. Detta beror på att antalet konfirmandledare blev färre under pandemiåren.

Bemanningsmättet visar vad som hänt. Det har blivit färre unga ledare per hundra konfirmander sedan pandemin, eller omvänt uttryckt; att varje ung ledare nu ansvarar för fler konfirmander än tidigare. Det kan dock inte förklara *varför* bemanningen försämrats. En förklaring är att pandemiåren minskade antalet unga ledare och att det därefter tillkommit fler konfirmander. En annan förklaring är att det skett en förändring i själva rekryteringskedjan och övergången – att en lägre andel konfirmander numera väljer att bli ledare, oavsett hur många konfirmander det finns att potentiellt rekrytera ifrån.

För att skilja de två förklaringarna åt behövs ett rekryteringsmått som följer flödet snarare än ger en ögonblicksbild.

Rekryteringen fördelas jämnt över åren efter konfirmationen

Rekryteringsmättet följer ett flöde från konfirmand till ledare och relaterar retrospektivt det faktiska antalet unga ledare år X till konfirmandkullen två år tidigare (X-2) som dessa ledare antas ha rekryterats från. Detta då det är ett krav att alla unga konfirmandledare själva är konfirmerade.⁸ Beräkningarna görs alltså i efterhand, där andelen som faktiskt blev ledare sätts i relation till storleken för en redan känd konfirmandkull.

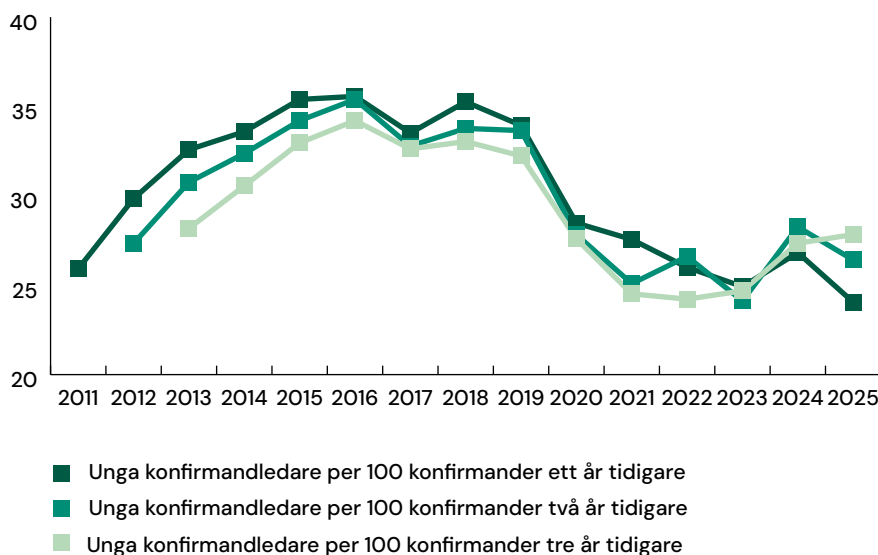
Det gör måttet relevant av två skäl. För det första rensar det bort en av de vanligaste felkällorna i tolkningen av statistiken om unga konfirmandledare. Antalet ledare i absoluta tal påverkas nämligen av hur många konfirmander det finns att rekrytera ifrån. En förändring i antalet ledare kan därför ske utan att själva övergången från konfirmand till ledare har förändrats. Rekryteringsmättet studerar det flödet oberoende av hur många konfirmander som finns ett givet år.

För det andra fungerar måttet som en indikator på hur bemanningsmättet kan förväntas utvecklas de kommande åren. En försvagning ger en tidig signal om att bemanningsmättet kommer att förändras inom de närmaste åren. Om en lägre andel konfirmander rekryteras som ledare nu, kommer det märkas i bemanningsmättet senare oavsett hur många konfirmander som finns.

Figur 3 visar rekryteringsmättet beräknat med ett, två respektive tre års fördröjning under perioden 2011–2025. Att alla tre intervaller redovisas beror på att vägen från konfirmand till ledare ser olika ut. Vissa blir ledare redan året efter sin egen konfirmation, medan andra tar steget först efter två eller tre år. De flesta ledare kan dock antas bli rekryterade någon gång under de första tre åren efter sin konfirmation.

⁸ Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbete 2020, s. 10

Figur 3. Andel konfirmander som återvänder som unga ledare med ett, två och tre års fördröjning i Svenska kyrkan år 2011–2025. Procent.

Figur 3 visar att kurvorna rör sig parallellt. Det skiljer aldrig mer än tre till fyra procentenheter åt mellan åren. Det är i sig själv ett resultat som visar att rekryteringen från konfirmand till ledare är ett utdraget flöde där ungefär lika stor andel av konfirmanderna återvänder som ledare efter ett, två alternativt tre år. Det är alltså inte ett specifikt år i närtid till ungdomens egen konfirmation som bidrar till påfyllnaden av ledarstaben. Det innebär också att exempelvis pandemins konsekvenser får genomslag på alla tre kurvor samtidigt och är svårare att återhämta sig från under ett enskilt år.

I de fortsatta analyserna i artikeln kommer två års eftersläpning användas som standard i beräkningarna. Det valet är dock mest praktiskt för att underlätta tolkningar snarare än att det skulle ha empiriska konsekvenser.

Rekryteringsmättet i figur 3 visar tre distinkta perioder i rekryteringen från konfirmand till ledare. Under åren 2012–2016 ökade rekryteringen. År 2012 hade drygt 27 av 100 ungdomar som konfirmerade sig år 2010 rekryterats som unga konfirmandledare. År 2016 var motsvarande siffra ungefär 35.

Perioden mellan åren 2017–2019 kännetecknas av en förhållandevis liten nedgång i rekryteringen. Då valde cirka 33–34 konfirmander att återkomma som ledare två år efter sin egen konfirmation. Att nedgången inte ter sig större utifrån att antalet unga ledare mellan 2016 och 2017 minskade från 28 070 till 26 887 beror på att antalet konfirmander samtidigt minskade, se figur 1.

Under den här perioden kunde helt enkelt färre antal konfirmander bli konfirmandledare. Själva rekryteringen från konfirmand till ledare fungerade med samma effektivitet som den gjort tidigare, men konfirmandkullarna var mindre. Nedgången i antalet unga ledare under dessa år är därmed att betrakta som en konsekvens av minskat konfirmandantal åren innan, snarare än att församlingar blev mindre effektiva i sin rekrytering.

Den tredje tidsperioden inleddes vid pandemins första år 2020 och karaktäriseras av en annan utveckling. Rekryteringsmålet minskade med cirka sju procentenheter från 2019 till 2020 oberoende av konfirmandantalet. Pandemin bröt således rekryteringskedjan när antalet konfirmandledare minskade i större utsträckning än antalet konfirmander. Unga som konfirmerades år 2018 respektive 2019, blev därmed i lägre utsträckning konfirmandledare än de som konfirmerats åren innan. Däremot minskade inte antalet konfirmander i samma takt.

Från och med år 2022 syns en viss uppgång från pandemins bottennivå. Ökningen har skett från 24 unga ledare per 100 konfirmander till drygt 26. Men om rekryteringstakten från år 2016 hade legat på motsvarande nivå år 2025, skulle det ha funnits drygt 8 700 unga konfirmandledare baserat på antalet konfirmander år 2023. Det faktiska antalet var 6 538. Det visar att rekryteringen och övergången från konfirmand till ung ledare fortfarande är betydligt svagare år 2025 än innan pandemin.

Stiftens olika förutsättningar och mönster

Den här utvecklingen väcker frågor om hur förändringen i rekryteringsmönster kan förstås. Inte minst eftersom ledarrollen i hög grad

är relationell och att de som är aktiva som ledare ofta blir tillfrågade om att fortsätta engagera sig efter sin egen konfirmation.⁹

Samtidigt är bilden mer komplex än att fler ledare i konfirmandverksamheten alltid är bättre. Sociologen Erika Willander visade att unga ledare under åren 2014–2015 när bemannings- och rekryteringsmålet var högt, hade en tendens att bli en egen sluten grupp inom konfirmandverksamheten.¹⁰ Stiftsdirektor Niclas Grahn har på liknande sätt argumenterat för att ett högt antal unga ledare kan försvåra för konfirmanderna att lära känna varandra.¹¹

Dock skiljer sig rekryteringen av unga ledare mellan stift. För att undersöka variationerna inom stift, används en klassificeringsmatris som gör det möjligt att jämföra stiftens rekryteringsmål idag med sin egen historiska normalnivå under åren 2014–2018. Utgångspunkten är att stiftet har olika förutsättningar både demografiskt, geografiskt och organisatoriskt i sitt arbete med konfirmander och unga ledare.¹² Det är därför mer meningsfullt att studera om ett stift rekryterar bättre eller sämre än sin egen historia än i relation till andra stift. Det är så som resultaten i matrisen också ska avläsas, se tabell 2.

Klassificeringen bygger på varje stifts genomsnittliga rekryteringsmål under referensperioden 2014–2018. Den perioden har valts för att det är den mest stabila perioden under uppföljningstiden både beträffande konfirmander och unga konfirmandledare. För varje stift beräknas standardavvikelsen (SD) under samma period. Standardavvikelsen är ett mått på hur mycket stiftets rekryteringsmål normalt svängt från år till år; det vill säga hur stor den normala variationen är. Ett stift med låg standardavvikelse rekryterar mer stabilt och jämnt över tid. I ett stift med hög standardavvikelse varierar rekryteringen istället mer mellan åren.

Genom att använda genomsnitt och standardavvikelse, klassificeras varje stifts rekrytering av unga konfirmandledare under ett år som

9 Fransson et al 2022

10 Willander 2016

11 Grahn 2011

12 Se ex Fransson, Bromander och von Essen 2022; Bromander 1999

stark, i linje med förväntan eller svag. Ett år klassificeras som starkt om rekryteringsmättet överstiger stiftets eget genomsnitt mer än en halv standardavvikelse. Året klassificeras som svagt om det understiger genomsnittet med lika mycket och i linje med förväntan om det befinner sig däremellan.

Det innebär att klassificeringen alltid är relativ till stiftets egna normalår. Det får konkreta konsekvenser för hur tabellerna ska läsas. Som framgår av tabell 1 har till exempel Uppsala stift ett genomsnitt på 49,8 under referensperioden 2014–2018 och en standardavvikelse på 6,4. Det innebär att nästan hälften av alla konfirmander från två år innan, blev unga konfirmandledare. Därför går gränsen för en stark rekrytering vid 53,0 och gränsen för svag vid 46,6.

Samtidigt är motsvarande gräns för Svenska kyrkan som helhet betydligt lägre (33,7). Det vill säga lite drygt en tredjedel av konfirmanderna blev under åren 2014–2018 unga ledare. Detta innebär att Uppsala stift haft en högre rekryteringsnivå än samfundet i sin helhet. Å andra sidan har stift så som Luleå och Lunds stift i sin tur haft en lägre rekryteringsnivå. På så sätt utgörs klassificeringsmatrisen inte enbart av ett statistiskt referensvärde, utan visar också på historiska skillnader kring ungt konfirmandledarskap mellan stift.

Tabell 1. Genomsnitt, standardavvikelse (SD) samt gränsvärden för stark och svag rekrytering per stift, 2014–2018.

Stift	Snitt	SD	Svag rekrytering, mindre än...	I linje	Stark rekrytering, större än...
Svenska kyrkan	33,7	1,1	33,2	33,2–34,2	34,2
Uppsala	49,8	6,4	46,6	46,6–53,0	53,0
Linköping	38,1	4,4	35,9	35,9–40,3	40,3
Skara	22,6	2,1	21,6	21,6–23,7	23,7
Strängnäs	40,3	2,5	39,0	39,0–41,5	41,5
Västerås	54,9	4,1	52,8	52,8–57,0	57,0
Växjö	30,9	2,5	29,7	29,7–32,2	32,2
Lund	27,1	0,6	26,8	26,8–27,4	27,4
Göteborg	31,9	0,6	31,6	31,6–32,2	32,2
Karlstad	33,3	4,3	31,2	31,2–35,5	35,5
Härnösand	55,4	4,4	53,2	53,2–57,6	57,6
Luleå	25,7	6,9	22,2	22,2–29,1	29,1
Visby*	57,1	19,6	47,2	47,2–66,8	66,8
Stockholm	29,5	1,9	28,6	28,6–30,5	30,5

Kommentar: Visby stifts rekryteringsmått bör tolkas med försiktighet. De låga absolut-talen både beträffande konfirmander och unga ledare, innebär att enstaka år ger mer kraftigt utslag i standardavvikelsen snarare än att spegla faktiska förändringar i rekryteringsarbetet över tid.

Göteborgs stift har å sin sida ett genomsnitt på 31,9 och en standardavvikelse på 0,6. Det innebär att stiftet, tillsammans med exempelvis Lunds stift, historiskt rekryterat stabilt och jämnt över åren. Där går gränsen för svag rekrytering redan vid 31,6 eftersom stiftet med lägre standardavvikelse kommer uppleva mindre svängningar som något mer tydligt i såväl statistik som i det praktiska församlingsarbetet, jämfört med stift där svängningarna alltid varit större. Omvänt har ett stift med ett lägre genomsnitt, som exempelvis Skara med ett referenssnitt på 22,6, möjlighet att klassificeras som starkt vid

ett rekryteringsvärde som för exempelvis Uppsala eller Härnösand knappt skulle registreras som anmärkningsvärt.

Tabell 2. Klassificeringsmatris

Stift	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Svenska kyrkan														
Uppsala														
Linköping														
Skara														
Strängnäs														
Västerås														
Växjö														
Lund														
Göteborg														
Karlstad														
Härnösand														
Luleå														
Visby*														
Stockholm														

Kommentar: Röd färg visar på svagare rekrytering än under år 2014–2018. Grön färg visar på starkare rekrytering än under åren 2014–2018. Beige färg visar på att rekryteringen ligger i linje med rekryteringen år 2014–2018.

Klassificeringsmatrisen synliggör mönster som är svåra att se i de absoluta talen i verksamhetsstatistiken. Utvecklingen i Svenska kyrkan inrymmer flera parallella stiftsutvecklingar som delvis går i olika riktningar över tid.

Under referensperioden 2014–2018 domineras matrisen av stark rekrytering eller i linje med genomsnittet. Det är förväntat eftersom den perioden i statistiken utgör normalläget. Men samtidigt framgår också att det även under dessa år fanns perioder av svagare rekrytering under främst 2017 i flera av stiftet.

Matrisen visar något viktigt om perioden omedelbart innan pandemin. År 2019 rekryterade flera stift fortfarande unga konfirmandledare i linje eller över förväntan, trots att det absoluta antalet unga ledare redan hade börjat minska, se figur 1. Det bekräftar utvecklingen som rekryteringsmålet för hela Svenska kyrkan också pekar på, nämligen att nedgången av antalet unga ledare under år 2017–2019 i huvudsak berodde på att antalet konfirmander minskade. Rekryteringskedjan fungerade, men konfirmanderna blev färre. Det ledde helt enkelt till att även antalet ledare blev färre två år senare. Det gör 2019 till ett viktigt år i analysen eftersom det var sista året då rekryteringsnivån var intakt innan pandemin bröt kedjan.

Från 2020–2021 slår pandemins effekter igenom hos nästan alla stift. Rekryteringskedjan bröts i flertalet av stift. Det som skiljer stift åt är vad som händer från år 2022 och framåt. Enskilda stift visar steg mot en återhämtning och även starkare rekrytering än snittet från år 2014–2018. Här återfinns exempelvis Karlstads stift, men även Skara och Linköping. Andra stift har fortsatt svagare rekrytering under år 2024–2025, trots att det ökade konfirmandantalet borde ha fått ett genomslag om rekryteringskedjan återhämtat sig. Detta visar att det ökade konfirmandantalet inte har lett till en ökad ledarrekrytering.

Sammantaget bekräftar matrisen det som rekryteringsmålet för Svenska kyrkan som helhet visar. Pandemin slog lika hårt mot alla stiftens rekrytering av unga ledare. Men återhämtningen ser olika ut. Minoriteten av stift är i praktiken tillbaka på de rekryteringsnivåer de hade före pandemin. Majoriteten av stift rekryterar dock fortfarande svagare; inte för att konfirmanderna blivit färre, utan för att en lägre andel av dem numera tar steget till att bli ledare.

Resurskonflikt mellan konfirmander och unga konfirmandledare

Statistiken kan visa vad som hänt och när, men kan inte svara på varför rekryteringskedjan försvagats. För att få en fördjupad förståelse av detta, genomfördes under våren 2026 en fokusgruppsintervju med stiftens handläggare för konfirmandfrågor. Tre teman från intervjuerna ger sammantaget en fördjupad bild om vad som hänt i övergången från konfirmand till ledare efter pandemin. Alla tankestreck i citat och text är skrivna manuellt och inte av AI.

Det tydligaste temat berör vad som hänt när konfirmandantalet i flera stift ökat. Både de ekonomiska och personella resurserna följer konfirmanderna. Det medför att unga ledare och resurser för dessa hamnar i skymundan. Respondenterna beskriver en situation där församlingsanställda helt enkelt inte hinner med att arbeta med konfirmander och unga ledare samtidigt. Resurser till konfirmander tas ibland även från församlingarnas övriga barnverksamhet. Det ges i samtalet exempel på församlingar som aktivt säger nej till unga ledare för att personalen helt enkelt inte orkar, har tid eller har råd att arbeta med de unga ledarna:

”Det här visar ju att vi kanske behöver tänka det hela som Faraos dröm i Svenska kyrkan. Sju feta år följs av sju magra som synliggör dynamiken mellan konfirmander och unga ledare”

I samtalet framträder därmed en paradox där ett ökat konfirmandantal inte nödvändigtvis genererar fler konfirmandledare över tid. Tvärtom konkurrerar ledarrekryteringen om samma begränsade personella och ekonomiska resurser som konfirmanderna.

En av respondenterna som arbetar i ett stift som återhämtat sig efter pandemin och nu har en stark rekrytering, beskriver att de försöker lösa den här spänningen genom att arbeta med gemensamma rutiner som tillämpas konsekvent över hela stiftet och över tid. En sådan rutin är att ledare som själva konfirmerade sig året innan, helt enkelt får vänta ett år innan de följer med som ledare på konfirmandläger. Det handlar om en medveten prioritering, där församlingarna varken har personal, ekonomi eller plats för att ta med alla ledare som finns i verksamheten. Genom att fördela ledardeltagandet på detta sätt blir ledarverksamheten också mer hanterlig:

”Om du då konfirmerade dig året innan så får du vänta till nästa år – och ledarna är helt fine med det.”

Det är ett förhållningssätt som också speglar något som lyfts fram mer allmänt i fokusgruppen. Som en respondent uttrycker det: *”ju fler konfirmander man har, desto högre krav ställer man också på de unga ledarna. Det finns en självsanering ute i församlingarna i att man inte låter alla bli ledare längre”*. När anställda kan välja bland fler konfirmander att tillfråga, höjs tröskeln för att bli ledare i församlingarna.

Pandemin lyfts av respondenterna som en vändpunkt för synen på unga konfirmandledares roll i verksamheten. Närmare bestämt

blev det en förändring i vad den anställda personalen upplevde som nödvändigt för att konfirmandarbetet skulle fungera. Utöver att en generation av unga konfirmandledare i övre tonåren försvann som förebilder för nya ledare, blev det även under pandemin ”... ok att säga nej till konfirmandledare av självklara anledningar på grund av restriktionerna. Och det har hängt i att församlingarna klarade sig på färre ledare då och man som anställd kunde fokusera på enbart konfirmanderna och man såg att de (unga ledare, reds anm.) kanske inte behövs”.

Flera respondenter berättar om just att församlingens anställda vände sig vid att klara verksamheten med färre ledare under pandemin. Det har i sin tur minskat ambitionsnivån kring ledarrekryteringen under de senaste åren.

De anställdas erfarenhet av unga konfirmandledare

Det andra temat under fokusgruppen rör den anställda personalens erfarenheter och hur detta påverkar rekryteringen. Respondenterna beskriver hur fler anställda i konfirmandarbetet numera saknar egen erfarenhet av att själva ha varit unga konfirmandledare:

"Vi har fått in fler anställda som jobbar med konfirmandfrågor, men inte har en egen kyrklig profilutbildning. De har hög pedagogisk utbildning men liten kyrklig koppling. Då behöver de lära sig vad konfirmandarbete är samtidigt som de bedriver arbetet. De har då inte heller någon relation till unga ledare. Det är en total icke-fråga för dem och därmed finns inte heller någon underliggande rekryterande attityd."

En annan respondent beskriver motsvarande utveckling där konfirmandverksamheten har "jättebra utbildade personer men utan egen erfarenhet. Vi pratar inte samma språk. Många pensionsavgångar bland församlingspedagoger som varit med under hela den här perioden under 2010-talet påverkar också."

Detta bekräftar det som den tidigare forskningen betonar som en framgångsfaktor i rekryteringen till ideellt arbete i stort. Rekryteringen sköter inte sig själv, utan bygger vanligtvis på att

anställda personer tillfrågar konfirmander om de vill bli ledare.¹³ På så sätt är det ideella arbetet i församlingarnas konfirmandarbete i hög utsträckning knutet till enskilda personer snarare än som en del av församlingarnas grundläggande arbetssätt.¹⁴ När personal byts ut menar en respondent att detta också gör att *"... en ny anställd med egen bakgrund som ung ledare... då drar statistiken iväg. Den egna erfarenheten spelar stor roll"*.

Vissa stift har behållit personal efter pandemiåren och har dessutom lång egen erfarenhet av att arbeta med unga ledare. Utifrån respondenternas perspektiv har dessa stift haft bättre förutsättningar att återuppbygga rekryteringskedjan. I stift som i stället genomgått stora personalskiften eller pensionsavgångar efter pandemin har förutsättningarna varit sämre.

Ungas livsvillkor och ledarrollens attraktivitet

Det tredje temat handlar om ungdomarna själva och hur deras förhållande till engagemang och ansvar upplevs som förändrat. Några respondenter noterar att konfirmander numera verkar vara mer nöjda med konfirmation i sig själv: *"förändrat beteende hos konfirmander där vi ser att ungdomarna är nöjda med en punktinsats – and that is good enough."* Ledarrollen skulle av ungdomarna inte upplevas vara en självklar fortsättning på konfirmationsåret på samma sätt som historiskt.

Det är en iakttagelse som ligger i linje med vad som konstateras i forskningsrapporten *Av fri vilja på fri tid*. Det har skett en förflyttning i unga konfirmandledares drivkrafter till engagemang sedan 1990-talet. Majoriteten av de unga ledarna skulle i princip kunna motiveras till att arbeta ideellt i vilken organisation som helst, så länge de uppfattar arbetet som roligt, riktat till barn och unga och om de upplever en god sammanhållning. Det är en förskjutning från vad forskningen definierar som extrinsikala motiv, till intrinsikala drivkrafter för engagemang. Mer konkret innebär det att en organisations idé och

13 Fransson, Bromander och von Essen, 2022, s. 29; Fransson 2022

14 Fransson 2022

syfte blir alltmer underordnat de individuella motiven till den ideella insatsen.¹⁵

Det väcker en fråga som fokusgruppen återkommer till beträffande om ledarrollen är rätt uppdrag för unga som vill fortsätta delta i kyrkans sammanhang.

"Det vi erbjuder efter konfirmationen är att vara ung ledare. Den klassiska ungdomsgruppen ser jag inte så mycket av." Flera respondenter reflekterar över att tröskeln kan upplevas som hög för unga som vill ha den fortsatta gemenskapen men inte ledaransvaret. Kyrkan riskerar därför att mista en grupp unga som faktiskt vill engagera sig, men på andra villkor: *"Hur erbjuder vi hänget? Gemenskapen men inte ansvaret."*

Det är i det ljuset som Svenska kyrkans verksamhetsstatistik från den övriga ungdomsverksamheten riktat till 16–19-åringar, alltså samma åldersgrupp som de unga konfirmandledarna, blir relevant. Siffrorna över antalet medlemmar i regelbunden verksamhet och antalet besök i öppen verksamhet visar en nedåtgående trend under samma period som rekryteringen från konfirmand till ung ledare försvagats.

Antalet deltagare i regelbunden verksamhet för åldersgruppen har mer än halverats sedan 2019. Då fanns det 10 571 ungdomar i verksamheten. År 2025 var motsvarande siffra i stället 5 004. Antalet besök i den öppna verksamheten har inte heller återhämtat sig till tidigare nivåer innan pandemin. Under år 2025 registrerades 177 928 besök, att jämföra med 200 281 år 2019. Samtidigt visar rekryteringsmåttet att en lägre andel konfirmander tar steget till ledarrollen än före pandemin.

Alla tre måtten pekar således i samma riktning, nämligen att det samlade engagemanget bland unga i Svenska kyrkan i åldern 16–19 år har minskat trots konfirmandökning. Det stämmer väl överens med den bredare nedåtgående trend som Fransson, Bromander och Von Essen identifierade redan för perioden fram till år 2022, och som den här studiens resultat visar har fortsatt och i vissa fall även fördjupats efter pandemin.¹⁶

15 Fransson, Bromander och von Essen, 2022 s. 73ff, 93ff

16 Fransson, Bromander och von Essen, 2022 s. 48ff

Konfirmandökning utan efterföljd

Den här artikeln visar att det utifrån bemanningsmättet aldrig funnits så många konfirmander per ung ledare som under år 2025. Rekryteringsmättet visar att andelen konfirmander som återvänder som ledare samtidigt är väsentligt lägre än före pandemin i majoriteten av stiftet.

Fokusgruppsintervjuerna med stiftens handläggare ger tre samverkande förklaringar. Den första är en resurskonflikt. När konfirmandantalet ökar, har både ekonomiska och personella resurser en tendens att följa just konfirmanderna. Det innebär att tid och pengar för arbetet med unga ledare minskar, fast de faktiska behoven av fler ledare samtidigt kan antas vara stora.

Den andra förklaringen rör en sårbar personalkultur. Rekryteringen av unga ledare är vanligen knuten till enskilda anställdas egna erfarenheter och engagemang snarare än till något som sker automatiskt inom församlingen. Den tredje handlar om potentiellt förändrade livsvillkor bland unga, där det punktvisa engagemanget vinner mark på bekostnad av mer långvariga åtaganden i kyrkan.

Verksamhetsstatistiken för 16–19-åringarnas övriga engagemang i Svenska kyrkan pekar i samma riktning. Antalet deltagare i den regelbundna ungdomsverksamheten har halverats jämfört med innan pandemin och antalet besök i öppen verksamhet har ännu inte återhämtat sig. Rekryteringsfrågan är därmed inte ett isolerat mått beträffande unga i kyrkan. Utvecklingen kan istället tolkas som en del av ett bredare mönster beträffande förändrat ungdomsengagemang i Svenska kyrkan efter pandemin.

Det väcker en fråga som statistiken inte kan besvara men som respondenterna i fokusgruppen indirekt sätter ord på; sker det en förskjutning från regelbundet till mer punktvist engagemang där exempelvis öppen verksamhet väljs framför återkommande åtaganden och där konfirmation inte med samma självklarhet följs av ett ideellt engagemang?

Det skulle i så fall spegla rörelsen mot mer intrinsikala motiv till engagemang som präglar Svenska kyrkans ungdomsverksamhet

redan innan ökningen av antalet konfirmander.¹⁷ Sådana motiv är drivkrafter som utgår ifrån individens egna upplevelser, snarare än från identifikation och lojalitet med kyrkans uppdrag. Det är ett resonemang som sträcker sig bortom den här artikelns syfte, men som understryker att bemannings- och rekryteringsmått inte kan läsas utan hänsyn till de bredare förändringarna i hur unga relaterar till sitt fortsatta församlingsengagemang efter konfirmationen.

Den här utvecklingen kan också sättas i perspektiv till den bredare bilden av ungas gudstjänstfirande som professor Magnus Hagevi visar i sin analys av SOM-institutets data.¹⁸ Bland Sveriges unga är det framför allt sällanbesökarna, de som firar gudstjänst någon eller några gånger om året som ökat efter pandemin. Andelen unga som firar gudstjänster minst en gång i månaden är stabil över tid. Samtidigt är det värt att notera att andra indikatorer beträffande ungas religiösa liv så som att be eller tro på Gud inte följer samma utveckling.¹⁹

Magnus Hagevi tolkar det ökade deltagandet i gudstjänstlivet som uttryck för ett i första hand sporadiskt religiöst intresse. Det handlar enligt Hagevi mer om intresse för den kyrkoorienterade religionen snarare än en regelbunden och livsomvändande religion.²⁰ Den tolkningen känns igen från fokusgruppen när de beskriver sin upplevelse av Svenska kyrkans utveckling. Konfirmationen i sig själv upplevs som fullt tillräckligt av ungdomarna. Annan församlingsverksamhet framstår som en annan typ av åtagande, vilket då får konsekvenser i form av minskad ledarrekrytering och övrig ungdomsverksamhet.

För vems skull finns de unga konfirmandledarna?

Det leder till en mer grundläggande fråga, nämligen för vems skull finns de unga konfirmandledarna? Svaret på den frågan får också

17 Fransson, Bromander och von Essen, 2022 s. 73ff, 93ff

18 Hagevi 2026

19 Ibid

20 Ibid

betydelse för hur resultatet om den försvagade rekryteringen i övergången från konfirmand till konfirmandledare kan tolkas.

Ett sätt att närma sig frågan teologiskt är via sändningsmotivet i konfirmationsgudstjänsten. I gudstjänsten sänds konfirmanden ut att leva i Kristi världsvida kyrka. Teologiskt sett vilar konfirmationens sändning på dopets kallelse - att leva i Kristi kyrka och att leva i världen. Konfirmationens sändning är alltså mer vidsträckt än ett fortsatt engagemang i den egna församlingen. Det inbegriper konfirmandens hela liv, också utanför församlingens organiserade verksamhet. Denna teologiska breddning förändrar inte bilden av en försvagad rekrytering, men påminner om att svaret på frågan om för vems skull konfirmander och de unga konfirmandledarna finns också får konsekvenser för hur ungas tro och deras vidare engagemang i kyrkan kan betraktas. Här finns en tydlig tolkning till Svenska kyrkans folkkyrkoteologiska tradition.²¹

Ett annat perspektiv är att se unga konfirmandledare som organisatoriskt viktiga. Konfirmandverksamheten kan bedrivas utan unga ledare, men deras närvaro kan antas stärka verksamheten och bli en länk mellan konfirmander och anställd personal.²² Ett sjunkande rekryteringsmått får på sikt konsekvenser för bemanningsmåttet. Det innebär i praktiken att varje anställd ledare rent statistiskt kommer få bära ett tyngre ansvar. Men detta organisatoriska perspektiv rymmer också den resurskonflikt som fokusgruppen lyfter fram; unga ledare i sig själv är en arbetsuppgift för de anställda ledarna och en ekonomisk utgift för församlingarna. Unga ledare kräver tid, introduktion, handledning och uppföljning. Det är resurser som, när konfirmandantalet ökar, konkurrerar med det direkta arbetet med konfirmanderna. Det är en av förklaringarna till varför ökade konfirmandtal inte automatiskt genererar fler ledare. Snarare tvärtom visar det kvalitativa materialet att församlingarna snarare sänker sina rekryteringsambitioner eller blir mer selektiva i tillfrågandet efter pandemin. Församlingarna väljer då, om än inte alltid medvetet, bort ledarrekryteringen när konfirmandverksamheten är ansträngd, trots att det är just då behovet av unga ledare kanske är som störst.

21 Se ex. Södling 2024; Aldén & Gustafsson Lundberg 2014

22 Jmfr Fransson, Bromander och von Essen 2022, s. 158

Ytterligare en ingång till att tänka kring artikelns resultat, är att se unga konfirmandledare som socialiseringsmässigt viktiga och rör ungdomen själv. Den europeiska forskningen visar att steget från konfirmand till ledare är ett av de viktigaste stegen för fortsatt engagemang i kyrkan i vuxen ålder.²³ Ledarrollen har ibland beskrivits som ett förlängt konfirmandår²⁴, men innebär också en möjlighet att fortsätta fördjupa sin tro och socialiseras in i den kristna gemenskapen. Idealitetsforskningen lyfter fram insocialiseringen som viktig för att skapa framtidens ideella eldsjälarna i församlingarna.²⁵ Av fokusgruppen framgår därtill att tidigare unga ledare som senare återkommer som anställda i konfirmandverksamheten bär med sig traditionen av unga ledare in i sitt arbete på ett mer självklart sätt än anställda utan den erfarenheten.

Det är mot den bakgrund som artikelns inledande fråga kan besvaras. Konfirmandökningen sedan 2023 har inte gett avtryck i ett ökat ledarengagemang. Fler konfirmerar sig, men färre av dem tar steget till att bli ung konfirmandledare. Resurskonflikter, personalberoende och ett potentiellt förändrat engagemangsmönster samverkar till att konfirmandökningen inte är tillräcklig för att återuppbygga rekryteringskedjan som brast under pandemin. Det leder tillbaka till en mer grundläggande fråga beträffande hela Svenska kyrkans arbete; för vems skull finns konfirmanderna och de unga konfirmandledarna - för dem själva eller för Svenska kyrkan?

Referenser

Aldén, M. & Gustafsson Lundberg, J (2014). Skapelsen som evangeliets förståelsehorisont. En ecklesiologisk erinran. *Svensk Teologisk Kvartalskrift*, årg. 90. s. 122–132.

Bromander, J (1999). *Av fri vilja på fri tid*. Uppsala: Svenska kyrkans församlingsnämnd.

23 Schweitzer et al 2017

24 Willander 2016

25 Fransson, Bromander och von Essen 2022, s. 35ff

Fransson, S (2022). Från organisation till nätverk – att möjliggöra för ideellt arbete. I Sandberg, A. (Red). *Nyckeln till Svenska kyrkan 2022*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Fransson, S (2024). Konfirmationens betydelse för formandet av attityder till Svenska kyrkan och kristen tro. I Sandberg, A. (Red). *Nyckeln till Svenska kyrkan*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Fransson, S., Bromander, J. & von Essen, J (2022). *Av fri vilja på fri tid – Ideellt arbete i Svenska kyrkans barn- och ungdomsverksamhet på 2020-talet*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Grahn, N (2011). Vad tycker konfirmanderna? Konfirmandernas upplevelse av unga konfirmandledare. I Grahn, N., Eek, J. & Frisell, B-M. (Red). *En erfarenhet för livet: Unga konfirmandledare i Svenska kyrkan*. Karlstad: Karlstads stift. s. 78–92.

Hagevi, M (2025). Sakralisering efter sekularisering? Religiös förändring över tid och mellan generationer. I *I rörelse: SOM-undersökningen 2024*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet. s. 65–80.

Hagevi, M (2026). Religiösa konservativa unga män och andra aktuella myter. I *Mot den tid som flytt*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet. s. 355–371.

Rubenson, K (2023). Den föränderliga konfirmationsteologin. I Fransson, S. (Red). *Konfirmation i förändringens tid: en rapport om konfirmander och ledare 2007–2022*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Schweitzer, F., Schlag, T., Simojoki, H., Tervo-Niemelä, K. & Ilg, W. (Red) (2017). *Confirmation, Faith and Volunteerism. A Longitudinal Study on Protestant Adolescents in the Transition towards Adulthood*. European Perspectives. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus.

Södling, M (2024). En gemenskap som passar kvinnor. I Nahnfeldt, C., Södling, M. & Gustafsson Lundberg, J. (Red). *Liv, tro och tolkning. En festskrift till Cristina Grenholm*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. s. 201–213.

Willander, E (2016). Ung ledare i Svenska kyrkan: en fråga för alla? I *Nyckeln till Svenska kyrkan 2016*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Övriga källor

Svenska kyrkan. Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete 2020. Uppsala: Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan. Statistik. <https://www.svenskakyrkan.se/statistik> (besökt 2026-06-09).

SVT (2026). Allt fler konfirmerar sig – är Jesus nästa influencern? <https://www.svt.se/nyheter/video/abab2f05c2ed1f7d-allt-fler-konfirmerar-sig-ar-jesus-nasta-influencern> (besökt 2026-06-09).

TV4 (2026). Efter nedgången vänder trenden – konfirmation lockar generation Z. <https://www.tv4.se/artikel/62G13Jv88FIhcMAekk9vTP/efter-nedgangen-vaender-trenden-konfirmation-lockar-generation-z> (besökt 2026-06-09).

Kapitel 5

Svenska kyrkans profilyrken – en fråga om kompetensförsörjning

Jonas Bromander

Bakgrund

Det pratas allt mer om att Svenska kyrkan kan få svårt att hitta rätt kompetens när kyrkomusiker, präster, diakoner och församlingspedagoger går i pension eller slutar. Dessa yrkesgrupper är viktiga eftersom de ansvarar för mycket av kyrkans grundläggande uppgift i form av gudstjänster, undervisning, diakoni och mission. Men kyrkan är inte bara deras arbetsgivare, utan har också en viktig roll i deras utbildning och fortbildning.

Under de senaste åren har varningssignalerna blivit svårare att ignorera. Kyrkomötet beslutade 2025 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna till en alternativ utbildningsväg till präst.¹ Samtidigt har Kyrkomusikernas riksförbund efterlyst särskilda satsningar för att locka fler till musikeryrket.² Därtill finns en etablerad bild av att det på vissa håll redan i dag är svårt att rekrytera personal.

1 <https://www.svenskakyrkan.se/pressmeddelande/4151382/kyrkomotets-beslut-2025?publisherId=1344892&lang=sv&channels=3116725%2C3240405&releaseld=4151382&webid=587615> (KI 2025:02 Prästutbildningen)

2 Brist på kyrkomusiker: Kan bli tyst i många kyrkor – P4 Västerbotten | Sveriges Radio

Tillsammans pekar dessa faktorer mot en allt tydligare slutsats. Svenska kyrkans framtida kompetensförsörjning är under press.³

I denna artikel vill jag därför ge en samlad förståelse av situationen idag och vad som formar den aktuella utmaningen.

De statistiska underlag jag utgår från bygger framför allt på registret Kyrksam, som i praktiken fungerar som ett personalregister för Svenska kyrkans anställda. Uppgifterna i Kyrksam förs in av församlingarna själva, vilket innebär att materialet präglas av hur noggrant och konsekvent registreringen sköts lokalt. Att det därför kan finnas luckor och överlappningar är rimligt att utgå ifrån.

För att säkerställa kvaliteten har jag jämfört uttag från Kyrksam med totalsiffror från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisations lönestatistik (SKAO), som är ett mer heltäckande register.⁴ Jämförelsen visar inga större avvikelser, vilket stärker tillförlitligheten i Kyrsam-materialet. SKAO:s totalsiffror är något lägre, men detta kan i huvudsak förklaras av att de inte inkluderar arbetande individer som är 70 år eller äldre, samt av en sekretessregel som innebär att celler med ett litet antal observationer rensas för att förhindra identifiering.

Efter samtal med rekryteringsansvariga i stiftet, med särskilt fokus på församlingspedagoger, framträder en mer komplex bild än vad statistiken först antyder. Flera uppger att titeln församlingspedagog inte alltid används konsekvent. I vissa fall saknar personer den formella utbildning som normalt krävs, trots att de i anställningsavtalet benämns som församlingspedagoger. I andra fall förekommer det omvända: personer som i avtalet enbart anges som pedagoger har i Kyrksam registrerats som församlingspedagoger.

Samtidigt framhåller flera stiftsrekryterare att de inte alltid har full överblick över hur många av de anställda som faktiskt är församlingspedagoger i strikt mening. En liknande problematik finns i viss

3 Stor brist på präster i Svenska kyrkan: "Ganska allvarligt" | SVT Nyheter
Svår prästbrist i Svenska kyrkan – Godmorgon världen | Sveriges Radio
Perspektiv på prästbristen
Kyrkans ansvar när orglarna tystnar | Kyrkans Tidning
11 kyrkoherdar: Akut brist på nyckelpersoner – nu
krävs kraftfulla åtgärder | Kyrkans Tidning

4 https://svara.statisticon.se/Lonesok_II/#/statistics

mån även för kyrkomusiker, där personer som inte är helt klara med kyrkomusikerutbildningen kan vara anställda som kyrkomusiker.

Eftersom totalerna i lönestatistiken och Kyrksam i stort sett är jämförbara väljer jag ändå att genomföra analyser på samtliga profilyrken. Det är trots allt som församlingspedagoger, kantorer och organister de erhåller sin lön. För vigningstjänsterna torde tjänstebefattning korrelera helt med utbildningskraven, eftersom dessa yrken är tydligt reglerade genom vigning.

Således finns det skäl att vara försiktig med att betrakta denna analys som en exakt prognos. Osäkerheterna i de underliggande uppgifterna är påtagliga, men svåra att kvantifiera, särskilt när det gäller församlingspedagoger och i viss mån kyrkomusiker. Samtidigt kan denna osäkerhet i sig ses som ett viktigt resultat: det finns begränsningar i kyrkans möjlighet att på central nivå få en helt tillförlitlig bild av personalsituationen.

Generellt beaktar analysen endast individer med församlingstjänst. Gällande präst- och diakoniuppgifter är det enbart vigda individer som räknats, alltså inte diakoniassistenter. Vad gäller musikerna räknar jag enbart med dem som har kantors- eller organisttjänst. Samtidigt räknas de som benämns församlingspedagoger. Inom församlinglivet finns utöver dessa en lång rad fritidspedagoger och församlingsassistenter som säkert ofta gör i stort samma jobb som en församlingspedagog, men dessa har alltså uteslutits ur analysen.

Ytterligare ett material som används är examinationsstatistik som erhållits från Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Det ger en bra bild av inflödet av nya medarbetare, även om jag där inte har möjlighet att se ålder på de examinerade.

Bemanning och struktur i Svenska kyrkans profilyrken

Enligt uppgifter från Kyrksam (januari 2026) har Svenska kyrkan i dag 2 848 präster, 1 022 diakoner, 1 696 kyrkomusiker och 1 025 församlingspedagoger i församlingstjänst. Dessa siffror avser församlingsanställda inom respektive befattning.

Tabell 1 visar på variationen mellan de olika profilyrkena. Den innehåller dels uppgifter om det totala antalet personer i varje yrke, uppdelat på kön, dels den procentuella könsfördelningen inom respektive yrkesgrupp.

Tabellen ger besked om att diakoner och församlingspedagoger uppvisar en tydlig kvinnodominans, där 87 respektive 82 procent av yrkesutövarna är kvinnor. Även bland kyrkomusikerna är majoriteten kvinnor (62 procent), medan prästgruppen är mer jämnt fördelad med 54 procent kvinnor och 46 procent män.

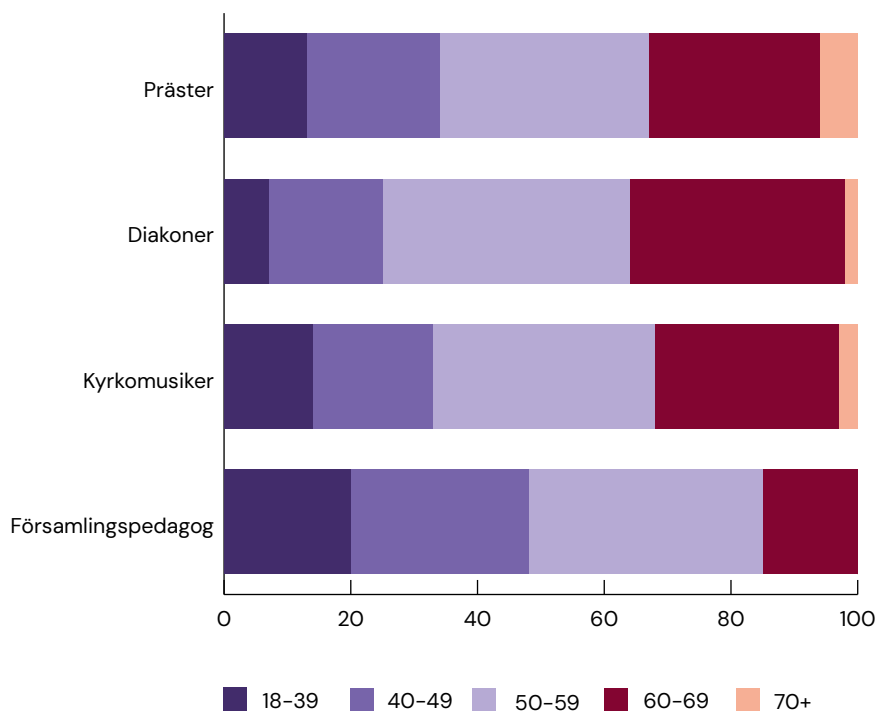
Tabell 1. Profilyrken fördelade efter kön

	Antal anställda	Andel kvinnor	Andel män
Präster	2848	54%	46%
Diakoner	1022	87%	13%
Kyrkomusiker	1696	62%	38%
Församlingspedagoger	1025	82%	18%
Profilyrkena totalt	6591	65%	35%

En första indikation på hur kompetensförsörjningen ser ut inom Svenska kyrkans profilyrken får man genom att studera deras åldersstruktur.

Figur 1 visar hur åldersfördelningen ser ut inom de fyra olika yrkesgrupperna. För varje yrke redovisas andelen (i procent) av de anställda i olika åldersintervall, från 18–39 år upp till 70 år och äldre. Strukturen gör det möjligt att jämföra hur personalen i respektive yrke är fördelad över ålder.

Figur 1. Åldersstruktur inom de fyra profilyrkena procentuell fördelning efter åldersintervall

Resultatet visar att den största andelen i samtliga yrkesgrupper finns i åldersgruppen 50–59 år, i de flesta fall följd av 60–69 år. De yngre åldersgrupperna, särskilt 30–39 år, utgör en mindre andel, även om församlingspedagoger har en relativt större andel yngre jämfört med de övriga yrkena. Andelen personer över 70 år är låg i alla grupper, men det finns ändå en viss omfattning bland präster, diakoner och kyrkomusiker. Det är också möjligt att pensionärer i vissa fall bidrar med kortare vikariat utan att registreras i Kyrksam.

Sammantaget tyder resultaten på att personalen inom dessa yrken i stor utsträckning befinner sig i de senare delarna av arbetslivet. Att diakonkåren har få riktigt unga medarbetare kan sannolikt förklaras av att diakonyrket länge fungerat som en andra karriär, där inträdet i yrket sker senare i livet. Detta bekräftas av att andelen i åldrarna 50–69 år är högre än i övriga yrkesgrupper.

Samtidigt som diagrammet illustrerar förväntade pensionsavgångar blir det tydligt att många yrkesutövare fortsätter arbeta även efter uppnådd pensionsålder (67 år). En tydlig koncentration i det övre

medelåldersspannet framträder, särskilt bland präster, diakoner och kyrkomusiker. Detta pekar mot betydande rekryteringsbehov under de kommande åren.

Den höga andelen av yrkesutövare i åldrarna 60–70 år får flera konsekvenser. Å ena sidan är omfattande pensionsavgångar att vänta inom de närmaste tio åren, å andra sidan tycks återväxten vara begränsad.

En välbalanserad åldersstruktur kännetecknas av en kombination av erfarna medarbetare som bidrar med stabilitet och kvalitet, och yngre medarbetare som säkerställer kompetensförnyelse och kontinuitet på längre sikt.

För att bättre förstå de framtida behoven inom kompetensförsörjningen har jag valt att analysera både medelålder och antalet individer som är 60 år eller äldre inom varje yrkesgrupp. Medelåldern fungerar som en central indikator på hur yrkesgruppen utvecklas över tid och ger viktig vägledning kring både nuvarande och kommande utmaningar. En hög medelålder signalerar att en större våg av pensionsavgångar närmar sig, ofta inom en relativt kort tidsperiod. I yrkesgrupper där genomsnittsåldern överstiger 50 år är det vanligt att en betydande del av kompetensen bärs av erfarna medarbetare, vilket samtidigt innebär att stora mängder erfarenhet riskerar att gå förlorade när dessa personer lämnar arbetslivet.

Samtidigt måste medelåldern alltid ses i relation till yrkets nyrekrytering. En hög medelålder behöver inte vara problematisk om det samtidigt finns ett stabilt inflöde av yngre medarbetare som successivt kan ta över. Däremot skapas särskilda risker i yrkesgrupper där både medelåldern och andelen medarbetare över 55 år är hög, och där inflödet av nyexaminerade är begränsat. I sådana fall ökar behovet av strukturerade insatser för kunskapsöverföring, strategisk rekrytering och planerad succession. Detta blir särskilt viktigt i yrken som kännetecknas av lång upplärningstid och specialiserad kompetens, vilket inte minst gäller för de kyrkliga profilyrkerna.

Statistiska centralbyrån skriver följande om de yrken med lägst respektive högst medelålder, vilket kan ge en indikation om situationen för Svenska kyrkan "Det finns också tydliga skillnader i ålder mellan olika yrken. Yngst är bartendrar, professionella idrottsutövare, kafébiträden och soldater, som är yngre än 30 år. Även hovmästare, servitörer, croupierer och AT-läkare har låg medelålder, runt 30 år. De som är äldst på arbetsmarknaden är general-, landstings och

kommundirektörer och professorer som i snitt är 56 år gamla. Sedan följer diakoner och psykoterapeuter med en medelålder på 55 år, och chefer och ledare inom trossamfund med en medelålder på 54 år.”⁵ Tabell 2 bekräftar denna bild och den visar att det inte enbart handlar om diakoner och ledare i trossamfund. Även kyrkomusiker präster i stort.

Tabell 2. Medelålder och yrkesutövare 60 år och äldre

	Medel- ålder kvinnor	Medel- ålder män	Medel- ålder totalt	Kvinnor 60+	Män 60+
Präster	52,32	55,07	53,60	462	526
Diakoner	55,24	54,84	55,19	337	48
Kyrkomusiker (fr 2019)	53,53	51,71	52,82	342	199
Församlingspedagoger	49,29	46,56	48,79	136	20
Total	52,63	54,84	52,90	1277	793

Analysen av de fyra yrkesgrupperna har tidigare visat tydliga skillnader både i könsfördelning och åldersstruktur.

Åldersprofilerna förstärker den bilden. Medelåldern i samtliga fyra yrkesgrupper ligger relativt högt, med särskilt höga värden bland diakoner och präster. En vidare analys visar att kyrkoherdarna landar på en snittålder på drygt 56 år, och är således i paritet med professorer och generaldirektörer.

Diakoner har den högsta medelåldern totalt (55,19 år), följt av präster (53,6 år) och kyrkomusiker (52,84 år). Församlingspedagoger är den yngsta gruppen, men även här ligger medelåldern på en relativt hög nivå (48,79 år). I de flesta grupper är männen något äldre än kvinnorna, med undantag för diakoner där kvinnornas medelålder är något högre.

5 <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/yrken-i-sverige/>

Andelen yrkesverksamma som är 60 år eller äldre utgör ytterligare en indikator på kompetensförsörjningsläget. Här framträder ett mönster där diakoner och präster har de största andelarna seniora medarbetare, med 37 respektive 34 procent över 60 år. Kyrkomusiker och församlingspedagoger har lägre men fortfarande betydande andelar (23 respektive 28 procent). Detta bekräftar att flera av yrkesgrupperna står inför stora pensionsavgångar kommande år, särskilt i yrken där återväxten historiskt sett varit mer begränsad.

Men även här framträder skillnader mellan män och kvinnor, särskilt inom prästkåren. Bland präster har jämlikheten tidigare konstaterats vara störst. Men nu föreliggande analys tydliggör att det successivt håller på att ske en förskjutning med en allt större andel kvinnor bland prästerna. Tabell 2 gällande yrkesutövare 60 år och äldre talar för en framtida allt större dominans av kvinnor.

Sammantaget visar tabell 2 att kompetensförsörjningsbehoven varierar mellan yrkesgrupperna men att samtliga präglas av en relativt hög medelålder och en stor andel medarbetare nära pensionsåldern. Diakoner och präster framstår som särskilt utsatta grupper där en kombination av hög medelålder, höga andelar yrkesverksamma i åldern 60-plus och ojämn könsfördelning skapar potentiella utmaningar för arbetsgivare. Samtidigt pekar de högre andelarna yngre församlingspedagoger på att den yrkesgruppen står bättre rustade inför framtiden.

Vägen till kyrklig tjänst

Vägen till kyrklig tjänst inom någon av Svenska kyrkans fyra profylrken går oftast via Svenska kyrkans utbildningsinstitut, en bana som inte sällan initierats av engagemang i Svenska kyrkans barn och ungdomsverksamhet.⁶ Utbildningsinnehåll och studiebakgrund varierar dock beroende på yrkesinriktning. För att bli präst krävs först en akademisk examen i teologi eller religionsvetenskap på kandidat eller magisternivå. Därefter följer antagning som prästkandidat i ett stift och slutligen pastoralteologiska studier vid utbildningsinstitutet och efter det vigning. Som diakon behöver man, innan

6 Se Erika Wilander 2016. Ung ledare i Svenska kyrkan: En fråga för alla? Nyckeln till Svenska kyrkan 2016. och Sara Franssons artikel i föreliggande publikation

studierna vid Svenska kyrkans diakonprogram, ha en socialt inriktad högskoleutbildning, till exempel som socionom eller sjuksköterska. Efter avslutade studier genomför stiftet en prövning inför diakonvigning. För kyrkomusiker krävs en musikutbildning som leder till kyrkomusikerexamen, kompletterad med pastoralteologiska studier. Såväl pastoralteologi som musikutbildning och examination sker för de flesta vid folkhögskola. Den som ska bli församlingspedagog behöver en fackpedagogisk utbildning som kompletteras med en pastoralteologisk utbildning genom Svenska kyrkans församlingspedagogprogram vid utbildningsinstitutet.⁷

För att få en bild av inflödet till de fyra profilyrkerna har jag valt att utgå från examensstatistik vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut och de sammanställningar av motsvarande statistik för kyrkomusikerutbildningen som gjorts av folkhögskolorna. Tabell 3 redovisar, uppdelat efter kön, det sammanlagda antalet utexaminerade inom respektive profil under perioden 2015–2024 (för kyrkomusikerna gäller 2019–2024). Siffrorna speglar alltså resultatet av tio års utbildningsverksamhet och kan därför ses som ett relativt tillförlitligt mått på inflödet av nya yrkesutövare. Samtidigt är det viktigt att påpeka att statistiken inte ger en heltäckande bild; vissa som tar examen kommer sannolikt aldrig att arbeta inom yrket, medan andra kan komma in i professionerna på andra sätt, till exempel genom internationell rekrytering.

Tabell 3. Examinerade för tjänst inom Svenska kyrkan 2015–2024

	Antal examinerade	Andel kvinnor	Andel män
Präster	601	67%	33%
Diakoner	441	88%	12%
Kyrkomusiker (fr 2019)	306 (184)		
Församlingspedagoger	202	86%	14%
Total	1550	77%	33%

7 <https://www.svenskakyrkan.se/utbildningsinstitutet/utbildningar>

Under perioden 2015–2024 har nyrekryteringen till Svenska kyrkans fyra profilyrken dominerats av kvinnor, med betydande skillnader mellan yrkesgrupperna. Prästyrket har under perioden haft en tydlig kvinnlig majoritet. Av totalt 601 examinerade var 401 kvinnor och 200 män, vilket motsvarar 67 procent kvinnor och 33 procent män. Diakonutbildningen uppvisar den mest ojämna könsfördelningen, hela 389 av 441 examinerade var kvinnor. Det innebär att 88 procent av nyrekryteringen utgjordes av kvinnor, medan männen stod för endast 12 procent. Musikerna har sedan 2019 fått ett tillskott på 184 examinerade. Det ger ett genomsnitt om 30,6 musiker per år, vilket i sin tur skulle motsvara 306 individer för hela tioårsperioden.

Man kan också konstatera att antalet nyrekryterade varierar kraftigt mellan yrkesgrupperna. Medan prästyrket fyllts på med 600 personer de senaste tio åren har tillskottet av kyrkomusiker bara varit 306 om vi räknar med samma genomsnitt för hela tioårsperioden.

Sammanfattningsvis visar statistiken att tre av fyra yrkesgrupper (om den fjärde saknas information) inom Svenska kyrkans utbildningsinstitut har en kraftig övervikt av kvinnor bland de nyexaminerade. Detta innebär att könsstrukturen i de kommande årens rekryteringsbas fortsatt kommer präglas av en tydlig kvinnodominerad profil inom de flesta av kyrkans profilyrken.

Balansen mellan inflöde och utflöde, en analys av kommande behov

I det föregående har flera centrala mått använts. Två av de viktigaste är antalet yrkesverksamma som är 60 år eller äldre samt antalet nyexaminerade under de senaste tio åren. Tillsammans ger dessa mått en tydlig bild av i vilken utsträckning varje profilyrke är rustat inför kommande pensionsavgångar och hur balansen mellan utflöde och inflöde ser ut.

Det är tydligt att det finns betydande skillnader mellan yrkesgrupperna. Samtidigt bör man beakta att de som examinerats under det senaste decenniet redan har bidragit till att täcka en stor del av de pensionsavgångar som hittills har skett. I vilken utsträckning framtidens nyutexaminerade kommer att kunna ersätta kommande pensionsavgångar går inte att avgöra här, men det är möjligt att teckna en tydlig bild av de utmaningar som väntar. Analysen utgår

från att examensnivåerna framöver ligger kvar på ungefär samma nivå som under den senaste perioden.

Bland prästerna finns 988 personer som är 60 år eller äldre, vilket är markant fler än de 601 som examinerats under de senaste tio åren. Det innebär att endast 60 procent av dem som förväntas gå i pension kommer att kompenseras av nyrekryterade. Detta tyder på att yrket står inför ett omfattande rekryteringsbehov där nyrekryteringen inte alls motsvarar det sannolika bortfallet. Ett något annorlunda mönster återfinns bland diakonerna. Där finns 385 yrkesverksamma som är 60+, jämfört med 441 nyrekryterade under samma period. Det innebär att inflödet de senaste tio åren balanserar den äldre delen av kåren.

Musikerna visar ett mer ansträngt läge. Här uppgår antalet 60+ till hela 541 personer, samtidigt som endast 184 personer har examinerats under perioden 2019-2024, vilket motsvarar en genomsnittlig examinationstakt på 31 musiker per år. Med motsvarande takt de närmaste 10 åren kommer endast 57 procent av pensionsavgångarna att täckas. Detta innebär en mycket stor obalans mellan utflöde och inflöde, vilket tydligt signalerar att yrkesgruppen står inför en allvarlig kompetensförsörjningsutmaning. Församlingspedagogerna uppvisar ett mer balanserat mönster: 156 personer är 60 år eller äldre, medan 202 har nyrekryterats. Här finns ett visst överskott av inflöde, men siffrorna är små i absoluta tal, vilket innebär att gruppernas sårbarhet ändå är betydande.

En viktig aspekt i sammanhanget är också könsfördelningen. I flera av yrkena är kvinnorna kraftigt överrepresenterade. I prästyrket är fördelningen mer jämn, men nyrekryteringen lutar tydligt åt kvinnor. Dessa skillnader påverkar inte bara volymen av framtida nyrekryteringsbehov utan också den långsiktiga könsbalansen inom professionerna.

Sammanfattningsvis visar jämförelsen att Svenska kyrkan står inför varierande rekryteringsutmaningar beroende på yrkesgrupp. Präster och särskilt musiker framstår som de mest kritiska grupperna, där det stora antalet 60+ vida överstiger senare års nyrekrytering. Diakoner och församlingspedagoger har ett mer balanserat inflöde i relation till förväntade avgångar.

Stiftens variation

Ovan har ett antal generella mönster identifierats. Präster såväl som diakoner och kyrkomusiker har en hög genomsnittsålder och relativt stora andelar som är 60 år eller äldre. Likaså har det visat sig att senare års nyrekrytering inte matchar förväntade avgångar för präster och musiker. Nyrekryteringen utgör redan en utmaning, och sannolikt kommer den utmaningen under de närmaste åren inte att bli mindre. I dagsläget finns ingen övergripande statistik av antalet aktuella vakanser, men sannolikt blir de med tiden fler och sannolikt kommer dess antal att variera mellan stiftet. Föreliggande avsnitt syftar till att ge en bild av hur de olika stiftet förväntas variera gällande pensionsavgångar under kommande år. Tabellerna 5 och 6 speglar med olika mått samma mönster i detta avseende, genomsnittsålder och personer 60 år och äldre.

Tabell 5. Genomsnittsålder per profilyrke och stift 2025

	Genom- snittsålder präster	Genom- snittsålder diakoner	Genom- snittsålder kyrko- musiker	Genom- snittsålder församlings- pedagoger
Göteborgs stift	53,6	54,9	51,7	47,9
Härnösands stift	53,7	56,2	54,4	49,1
Karlstads stift	57,0	58,3	55,8	50,7
Linköpings stift	53,1	56,5	52,3	47,6
Luleå stift	53,5	54,1	51,6	49,2
Lunds stift	52,8	54,0	52,8	48,7
Skara stift	54,3	56,8	51,9	49,8
Stockholms stift	52,4	54,3	53,4	47,1
Strängnäs stift	52,4	56,4	52,5	49,4
Uppsala stift	53,0	52,8	52,5	48,8
Visby stift	54,2	57,5	49,6	51,7
Västerås stift	54,8	57,6	53,8	49,6
Växjö stift	55,5	54,5	53,9	50,0

En övergripande iakttagelse i tabell 5 är att genomsnittsåldern är relativt hög i samtliga yrkesgrupper och stift. Prästernas genomsnittsålder ligger mellan 52 och 57 år, men variationen är tydlig. Till exempel har Karlstads stift en genomsnittsålder på 57,0 år och Växjö stift 55,5 år, vilket innebär att en stor del av prästerskapet närmar sig pensionsåldern. Detta förstärks av att andelen präster över 60 år i flera stift är hög, exempelvis 41,3 procent i Växjö stift och 40,9 procent i Karlstads stift. Även Visby stift ligger högt med 40,7 procent i åldern 60 plus. Det innebär att nästan hälften av prästerna i vissa stift kan komma att lämna arbetslivet inom en relativt kort tidsperiod.

Diakonerna uppvisar en ännu högre andel äldre. Genomsnittsåldern är ofta högre än för prästerna, exempelvis 58,3 år i Karlstads stift och 57,6 år i Västerås stift. Samtidigt är andelen diakoner över 60 år mycket hög i flera stift. I Strängnäs stift är hälften av diakonerna över 60 år, och i Karlstads stift är andelen nästan lika hög (49 procent). Även Härnösands och Skara stift ligger högt. Detta pekar på en särskilt stor rekryteringsutmaning inom diakonin i dessa stift, där en betydande del av arbetskraften kommer att behöva ersättas inom en snar framtid.

Kyrkomusikerna har en något mer varierad bild. Genomsnittsåldern ligger ofta runt 52–54 år, men det finns stora skillnader i andelen över 60. I Karlstads stift är 47,5 procent av kyrkomusikerna över 60 år, medan motsvarande siffra i Luleå och Visby stift endast är 24 procent. Stockholms och Härnösands stift ligger också relativt högt med 36 procent. Detta tyder på att vissa stift redan står inför en tydlig generationsväxling inom musikområdet, medan andra har en något yngre struktur.

Församlingspedagogerna har redan tidigare beskrivits som den yngsta yrkesgruppen. Genomsnittsåldern per stift ligger mellan 47–51,8 år, och andelen 60 år och äldre är generellt betydligt lägre än i de andra grupperna. Till exempel har Stockholms stift endast 12 procent över 60 år och Göteborgs stift 13 procent. Även om det finns variation, såväl Visby som Växjö ligger över 20 procent, är den sammantagna bilden att generationsväxlingen inte är lika akut bland församlingspedagogerna.

Tabell 6. Andel medarbetare 60 år eller äldre per profilyrke och stift

	Präster över 60	Diakoner över 60	Kyrkomusiker över 60	Församlings- pedagoger över 60
Göteborgs stift	31%	36%	32%	13%
Härnösands stift	34%	44%	36%	15%
Karlstads stift	41%	49%	48%	17%
Linköpings stift	31%	42%	30%	14%
Luleå stift	33%	29%	24%	19%
Lunds stift	32%	33%	31%	13%
Skara stift	38%	45%	26%	15%
Stockholms stift	28%	32%	36%	12%
Strängnäs stift	33%	50%	31%	11%
Uppsala stift	36%	27%	28%	17%
Visby stift	41%	33%	24%	22%
Västerås stift	34%	48%	30%	19%
Växjö stift	41%	25%	33%	22%

Utifrån tabellerna framträder en tydlig bild av Svenska kyrkans kompetensförsörjningsutmaningar, där generationsväxlingen kommer att vara avgörande under de kommande åren. Det handlar inte bara om att ersätta personal som går i pension, utan också om att hantera strukturella skillnader mellan yrkesgrupper och stift.

För att ytterligare analysera skillnaderna mellan stiften har en klusteranalys genomförts. Syftet med denna analys är inte att rangordna stiften, utan att identifiera mönster och gruppera stift som uppvisar liknande åldersstrukturer inom de kyrkliga profilyrkerna.

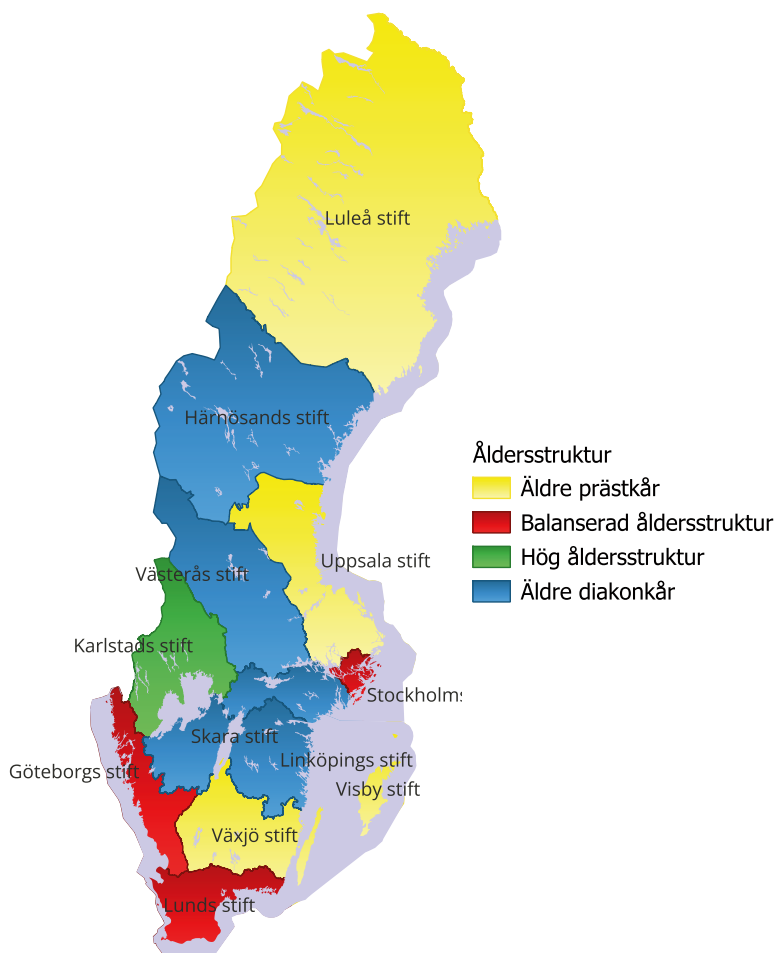
Klusteranalysen utgår från tre indikatorer: andelen präster, diakoner och kyrkomusiker som är 60 år eller äldre. Eftersom situationen inte tycks lika akut för församlingspedagogerna har de uteslutits ur analysen. Genom att väga samman dessa variabler grupperas stiften i ett antal kluster där variationen inom varje grupp är så liten som möjligt, samtidigt som skillnaderna mellan grupperna är så tydliga

som möjligt. Resultatet blir en typologi av olika åldersprofiler, där varje kluster representerar en särskild kombination av utmaningar.

Analysen visar att stiftet inte bara skiljer sig åt i nivå, utan också i struktur. Vissa stift kännetecknas av en hög andel äldre präster men en yngre sammansättning bland övriga yrkesgrupper, medan andra uppvisar en mer jämn åldersfördelning. Det finns även stift där en hög andel äldre medarbetare återfinns i samtliga yrkesgrupper, vilket pekar på en mer samlad och potentiellt mer akut generationsväxlingsutmaning. I ytterligare en grupp är det framför allt diakonerna som har en hög andel äldre medarbetare, vilket antyder en mer selektiv utmaning.

Genom denna typ av gruppering blir det möjligt att se bortom enskilda procentsatser och i stället förstå de underliggande mönstren och utmaningarna. Klusteranalysen synliggör därmed att kompetensförsörjningsutmaningen inte är enhetlig, utan tar sig olika uttryck beroende på stiftens specifika struktur. Detta stärker också argumentet att framtida åtgärder behöver anpassas efter olika förutsättningar snarare än utformas som generella lösningar för hela Svenska kyrkan.

Figur 2. Klassificering av stiftet utifrån deras utmaningar i kompetensförsörjning

När man jämför stiftet framträder olika risknivåer. Karlstads stift är ett tydligt exempel på ett stift med särskilt höga andelar över 60 år i samtliga yrkesgrupper. Här är generationsväxlingen en bred och akut utmaning som berör stora delar av utförandet av den grundläggande uppgiften.

Särskilt Strängnäs, men även Skara, Västerås Linköping och Härnösand stift utmärker sig genom den mycket höga andelen äldre diakoner. Men där övriga yrkesgrupper befinner sig på en mer genomsnittlig nivå.

Luleå, Uppsala, Växjö och Visby stift uppvisar en annan intressant profil. Där är andelen äldre präster relativt hög jämfört med andra stift. Men diakoner och musiker håller sig nära snittet.

I kontrast framstår storstadsstiften Stockholm, Göteborg och Lund som mindre pressade. Här har de olika yrkeskårerna en mer balanserad åldersstruktur jämfört med övriga stift, även om det fortfarande finns behov av långsiktig planering.

Sammantaget visar analysen att kompetensförsörjningen i Svenska kyrkan är en strategisk utmaning med tydliga variationer mellan yrkesgrupper och stift. Präster, diakoner och musiker står inför den mest omfattande generationsväxlingen, med hög medelålder och en stor andel av de yrkesverksamma nära pensionsåldern i samtliga fall.

Slutsatser och strategiska vägval för framtiden

Den samlade bilden som framträder i denna analys är tydlig: Svenska kyrkan står inför omfattande kompetensförsörjningsutmaningar under de kommande decennierna. I samtliga fyra profilyrken är medelåldern relativt hög och andelen medarbetare nära pensionsåldern betydande. För präster, diakoner och kyrkomusiker är denna utveckling särskilt påtaglig.

Kombinationen av stora kommande pensionsavgångar och ett begränsat inflöde av nyutbildade innebär att balansen mellan tillgång och efterfrågan riskerar att försämrats ytterligare. Detta kan leda till en ökad konkurrens mellan församlingar om tillgänglig kompetens, särskilt i regioner eller befattningar där rekryteringsunderlaget redan i dag är svagt. En sådan utveckling riskerar i sin tur att förvärpa en situation som redan i dag präglas av en ojämlik kompetensfördelning inom kyrkan, där vissa församlingar får svårare än andra att bemanna centrala funktioner.

Konsekvenserna är flera. På kort sikt kan situationen bli än mer lönedrivande än vad den redan är, då arbetsgivare tvingas konkurrera med bättre villkor för att attrahera och behålla medarbetare. På längre sikt kan det också påverka hur tjänster utformas. Kraven på flexibilitet och bredd i kompetens kan komma att öka, där

medarbetare som kan kombinera flera funktioner eller anpassa sig till skiftande lokala behov blir särskilt efterfrågade.

Samtidigt innebär detta ett ökat behov av strategiska investeringar i kompetensutveckling. Om rekryteringsbasen är begränsad behöver arbetsgivarna i större utsträckning utveckla den kompetens som redan finns i organisationen. Det kan handla om fortbildning, specialisering eller interna karriärvägar som gör det möjligt att möta lokala behov utan att vara helt beroende av extern rekrytering.

Sammanfattningsvis pekar analysen mot att kompetensförsörjning inte enbart blir en fråga om volym, utan i lika hög grad om anpassningsförmåga, planering och strategisk personalutveckling. Hur väl Svenska kyrkan lyckas möta dessa utmaningar kommer i hög grad att påverka verksamhetens långsiktiga hållbarhet.

Samtidigt är det viktigt att betona att utmaningen inte är enhetlig. Analysen visar tydliga geografiska variationer mellan stiften, vilket i sin tur indikerar att det också råder skillnader mellan pastorat och församlingar. I vissa stift är åldersstrukturen mer ogynnsam, med högre medelålder och större andel medarbetare över 60 år, medan andra stift har en något mer balanserad situation. Dessa skillnader påverkar förutsättningarna för rekrytering och kompetensförsörjning påtagligt. Ett stift med hög andel äldre medarbetare kan stå inför akuta rekryteringsbehov inom kort, medan ett annat har större möjlighet att planera långsiktigt. Detta innebär att åtgärder inte kan utformas enhetligt, utan behöver anpassas till lokala förutsättningar och behov.

Mot denna bakgrund framstår det som naturligt att rikta fokus mot nyrekrytering. I flera av yrkesgrupperna, inte minst bland kyrkomusiker och präster, framstår ett ökat inflöde som nödvändigt för att undvika en successiv underbemanning. Samtidigt visar analysen att enbart ökade rekryteringsinsatser inte nödvändigtvis är en tillräcklig lösning. Om utflödet från yrkena är större än inflödet, och om förutsättningarna i övrigt förblir oförändrade, riskerar även förstärkta utbildningsinsatser att bara delvis möta behoven.

Det hänger samman med den geografiska attraktionskraftens betydelse för rekryteringen. Storstäder och större regionala centra har generellt sett en starkare position på arbetsmarknaden, inte minst när det gäller yrken som kräver längre utbildning. Detta gäller även

Svenska kyrkans profilyrken. Präster, diakoner och kyrkomusiker tenderar i likhet med andra att i högre grad söka sig till områden med större arbetsmarknader, fler karriärmöjligheter och ett bredare socialt sammanhang. Den mer balanserade ålderssammansättningen i stifteten Stockholm, Göteborg och Lund bekräftar det. Detta innebär att ökade satsningar på nyrekrytering inte nödvändigtvis löser grundproblemet, dvs att stiftens förutsättningar är ojämna. I stället finns en risk att sådana satsningar i första hand förstärker bemanningen och konkurrensen i de redan relativt attraktiva och mindre utsatta stifteten, såsom storstadsstifteten, medan rekryteringssvårigheterna i mer perifera eller glesbefolkade områden kvarstår. Självklart skulle även de mer utsatta stifteten gynnas av större volymer, men frågan är alltså om det räcker.

Det aktualiserar vidare mer grundläggande frågor om Svenska kyrkans framtida organisering. Hur många anställda har kyrkan långsiktigt möjlighet att bära, givet förändrade ekonomiska och demografiska villkor? Vilka uppgifter behöver utföras av anställda med specifik utbildning, och vilka kan i större utsträckning bäras av ideella krafter? Och hur bör samspelet mellan anställda och ideella utvecklas för att säkerställa både kvalitet och kontinuitet i verksamheten? Utmaningen handlar inte enbart om att utbilda fler, utan också om att skapa incitament och organisatoriska lösningar som gör det möjligt att upprätthålla en fungerande verksamhet i hela landet.

Sammanfattningsvis står Svenska kyrkan inför en komplex omställning. De demografiska förändringarna i yrkeskärnorna gör att kompetensförsörjningsfrågan inte kan skjutas på framtiden. Samtidigt kräver situationen mer än enbart förstärkta rekryteringsinsatser. Den kräver ett strategiskt helhetsgrepp kring den grundläggande uppgiften, där frågor om utbildning, organisation, ekonomi och uppdrag vägs samman. Först i ett sådant bredare perspektiv blir det möjligt att formulera hållbara svar på de utmaningar som nu växer fram.

Kapitel 6

Strukturella förändringar bland församlingar och pastorat 2008–2025

Andreas Sandberg

I maj 2008 tillsatte Kyrkostyrelsen en utredning med det övergripande syftet att ”skapa bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift”¹. Utredningen som kom att benämnas Strukturutredningen, lämnade sitt förslag i betänkandet Närhet och samverkan (Svenska kyrkans utredningar 2011:2). I utredningen föreslogs bland annat att det på lokal nivå ska finnas dels självständiga församlingar, dels pastorat som en samsamarbetsform för flera församlingar. Samtidigt föreslog utredningen att de tidigare flerpastoratsamfälligheterna skulle avskaffas och övergå till att bli pastorat. Den nya indelningen på lokal nivå infördes den 1 januari 2014. Ett av huvudbudskapen i betänkandet var att Svenska kyrkan behöver en organisatorisk struktur med tillräckligt stora enheter för att kunna fullgöra sitt uppdrag och samtidigt bevara den lokala förankringen och närheten till de boende i församlingarna. För att värna denna lokala förankring föreslog Strukturutredningen även att församlingar som ingår i ett pastorat ska ha församlingsråd som dess lokala styrelse. För att skilja på församlingar som ingår i ett pastorat från övriga församlingar benämns de senare som självständiga församlingar i den fortsatta texten. Av praktiska skäl

1 Närhet och samverkan. Svenska kyrkans utredningar 2011:2

benämns även självständiga församlingar och pastorat ibland som självständiga eller ekonomiska enheter.

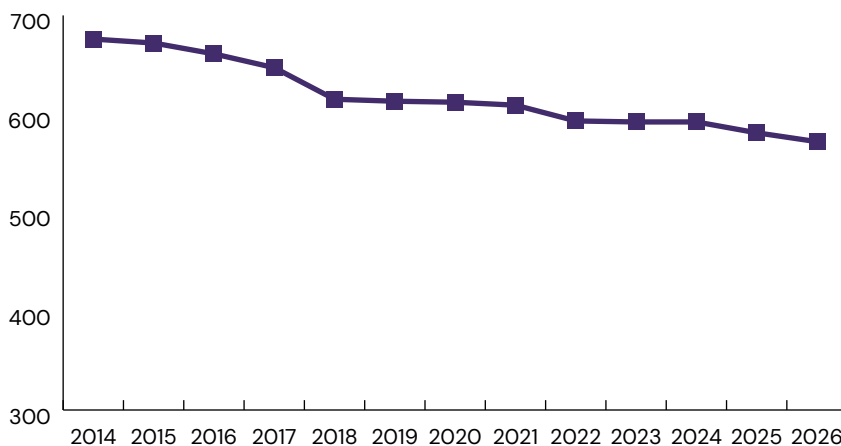
I utredningen konstaterar man att ”långsiktig ekonomisk bärkraft och god kompetensförsörjning...talar för relativt stora enheter”. De strukturella förändringar som genomförts både före och efter detta betänkande presenterades har också genomförts bland annat med syfte att skapa självständiga pastorat och församlingar som är tillräckligt stora för att vara ekonomiskt bärkraftiga. Följande kapitel beskriver denna utveckling över tid, dels mellan 2008 och 2014, dels efter 2014 fram till 2025. Vad har utvecklingen inneburit i fråga om medlems- och befolkningsstruktur? Har utvecklingen varit ungefär den samma över hela landet, eller finns det betydande regionala skillnader? Har storleksstrukturen, vad gäller pastorats och församlingars medlemsantal, befolkning och yttorlek harmoniserats eller har skillnaderna ökat? Det är de huvudsakliga frågor som detta kapitel har som syfte att besvara.

Inledningsvis beskrivs utvecklingen för landet som helhet vad gäller de organisatoriska förändringarna från 2014, då indelningen i pastorat och församlingar började gälla, fram till 2025. Kapitlets andra del ger en bild av den regionala variationen av denna utveckling, det vill säga hur församlings- och pastoratsstrukturen förändrats i de olika stiftet. I denna del beskrivs utvecklingen dels från det år som Strukturutredningen tillsattes, 2008, dels från 2014 och fram till 2025.

Pastorat och självständiga församlingar

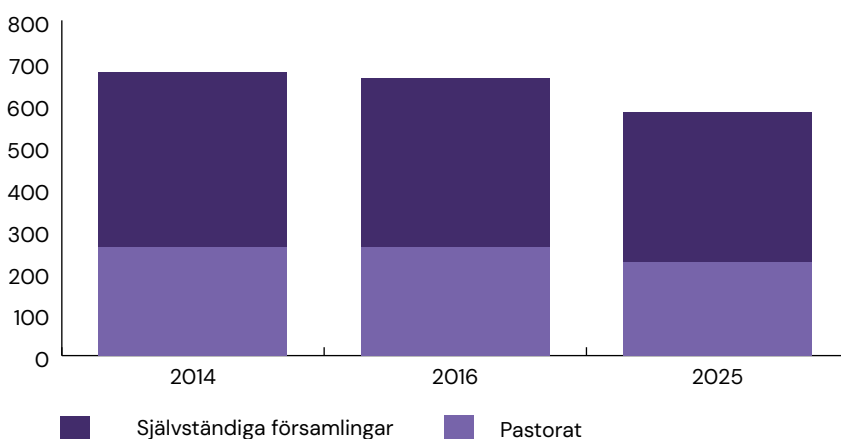
Antalet pastorat och självständiga församlingar har sedan 2014 minskat från 676 till 581 enheter år 2025 (se Figur 1). Från och med 1 januari 2026 är antalet enheter 572. Det motsvarar en minskning med drygt 15 procent. Denna förändring är i första hand ett resultat av att två eller flera församlingar eller pastorat lagts samman till en större gemensam enhet. I några få fall har även det omvända förekommit under denna period, det vill säga att en enhet delats upp i flera pastorat eller självständiga församlingar.

Figur 1. Antal pastorat och självständiga församlingar per år 2014–2026.

Det minskande antalet ekonomiska enheter gäller både pastorat och självständiga församlingar, även om de senare minskat i något snabbare takt. Av Figur 2 framgår att det 2014 fanns 258 pastorat och 418 självständiga församlingar. Fram till 2025 hade antalet pastorat minskat till 224 och antalet självständiga församlingar till 357.

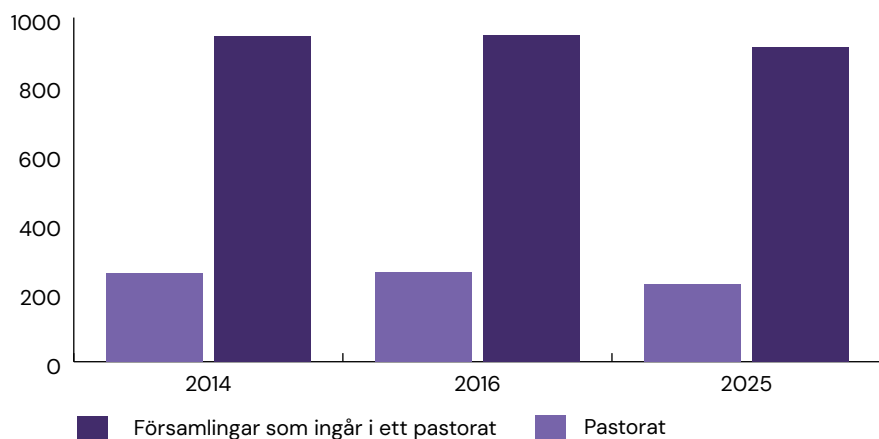
Figur 2. Fördelningen av pastorat och självständiga församlingar bland de ekonomiska enheterna, år 2014, 2016 och 2025.

Församlingar som ingår i ett pastorat

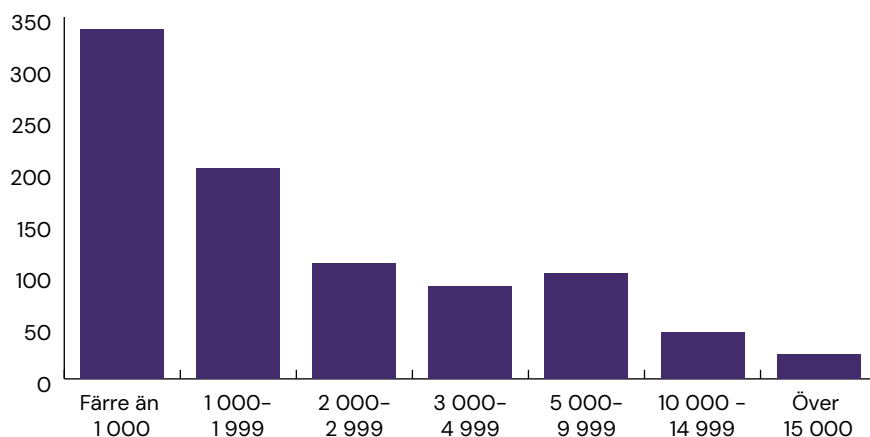
Även antalet församlingar som ingår i ett pastorat har minskat under perioden 2014 till 2025 (se Figur 3). Takten på denna minskning är dock något lägre än vad som är fallet bland de pastorat som dessa församlingar är en del av. Det innebär också att det genomsnittliga antalet församlingar per pastorat har ökat något under den aktuella perioden. År 2025 omfattade ett genomsnittligt pastorat fyra församlingar. Variationen i detta avseende är dock stor. En stor del av de mindre pastoraten omfattar vanligtvis endast två eller tre församlingar. De större pastoraten omfattar i regel fler församlingar än så, exempelvis Linköpings domkyrkopastorat med nio församlingar.

Figur 3. Antal pastorat och församlingar som ingår i ett pastorat, år 2014, 2016 och 2025

Variationen är även stor i fråga om befolknings- och medlemsstorlek. Bland församlingar som ingår i ett pastorat hade den minsta församlingen 49 medlemmar och den största 32 643 vid årsskiftet 2024/2025. Flertalet av de församlingar som ingår i ett pastorat är relativt små, en dryg tredjedel har färre än 1 000 medlemmar och närmare sex av tio församlingar har färre än 2 000 medlemmar (se Figur 4). Samtidigt har en betydande andel av de icke-självständiga församlingarna, närmare 20 procent, fler än 5 000 medlemmar. De är därmed större än vissa pastorat och många av de självständiga församlingarna.

Figur 4. Antal församlingar som ingår i ett pastorat, efter medlemsstorlek 2024.

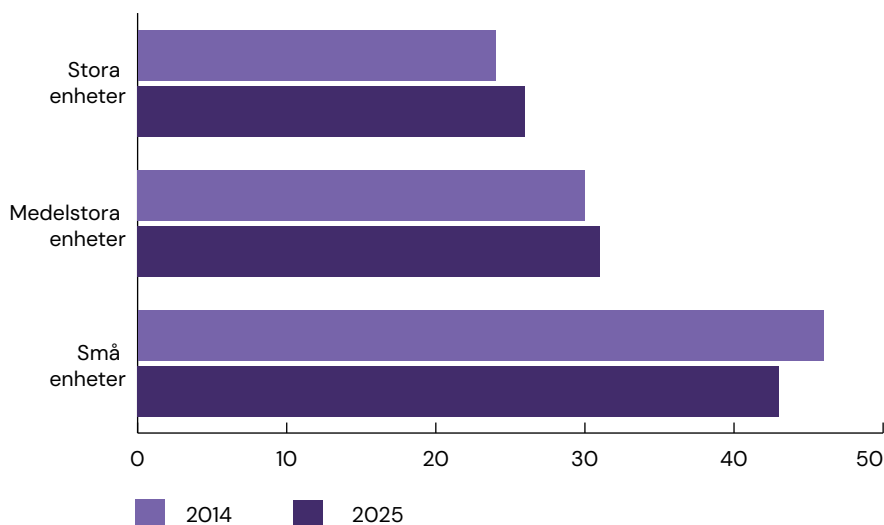

Befolknings- och medlemsstrukturella förändringar

Sedan 2014 har Svenska kyrkans församlings- och pastoratsstruktur förändrats med en växande andel stora församlingar och pastorat. Räknat i procent ser förändringen inte särskilt dramatisk ut, de stora enheterna har vuxit med två procentenheter medan de små har minskat med tre procentenheter (se Figur 5). De små församlingarna är dessutom fortfarande den vanligaste enhetstypen och utgjorde år 2025 43 procent av samtliga pastorat och självständiga församlingar. Räknat i antal är dock förändringen lite mer iögonfallande. Antalet små enheter har minskat från 316 till 251 mellan 2014 och 2025, det vill säga en mellanskillnad på 65 enheter motsvarande nästan 20 procent. Det innebär dock inte att 65 pastorat och självständiga församlingar har 'försvunnit' genom sammanläggningar under den aktuella perioden. Antalet är större än så eftersom minskningen kompenseras av att 30 enheter tappat ett tillräckligt stort antal medlemmar för att hamna i kategorin små församlingar mellan 2014 och 2025. Under samma period har också 12 enheter med färre än 5 000 medlemmar tillkommit genom sammanläggningar. Av de 316 små församlingar som fanns 2014 finns 209 kvar 2025. Det innebär att 107, eller en tredjedel av 2014 års församlingar och pastorat inte finns kvar som självständiga enheter 2025. Även de stora och medelstora enheterna minskar i antal trots att dess andel av samtliga pastorat

och församlingar har ökat. Minskningen sker dock inte i samma takt som bland de små enheterna. De stora har minskat med 13 enheter (8 procent) och de medelstora med 25 enheter (12 procent). Även bland dessa pastorat och församlingar är förändringarna summan av sammanläggningar och att vissa enheter bytt storleksklass på grund av medlemsförändringar under den aktuella perioden.

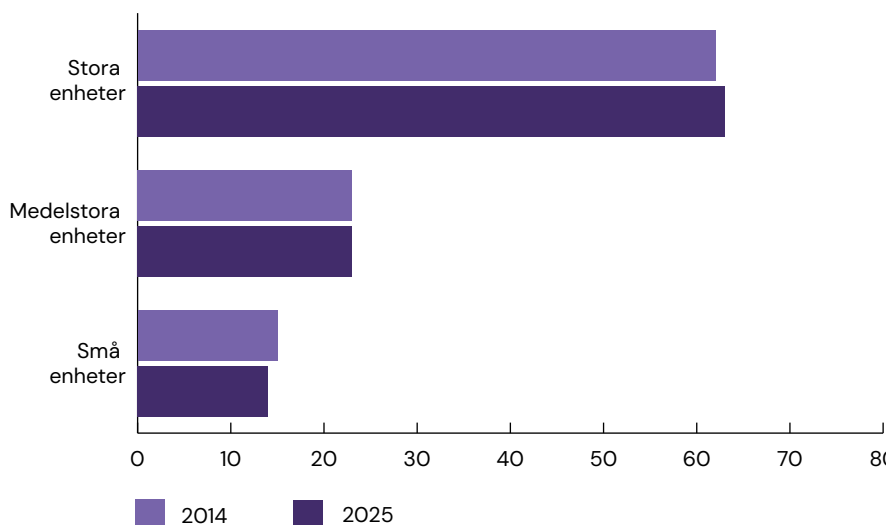
Figur 5. Procentuell fördelning av stora, medelstora och små pastorat och självständiga församlingar 2014 och 2025.

Hur stor del av Svenska kyrkans medlemmar bor i en liten respektive stor församling eller pastorat?

Antalet små församlingar har alltså blivit betydligt färre under det senaste decenniet. Det innebär dock inte att en så mycket större andel av Svenska kyrkans medlemskår bor i en stor församling/pastorat idag jämfört med för tio år sedan. Figur 6 visar fördelningen av medlemmarna mellan församlingar och pastorat fördelat på de tre storleksklasserna. Det har under perioden från 2014 till 2025 endast skett en liten procentuell förskjutning från de mindre till de större församlingarna/pastoraten. En något större andel av kyrkans medlemmar (63 jämfört med 62 procent) bodde i en stor församling/pastorat under 2025 jämfört med 2014.

Figur 6. Procentuell fördelning av Svenska kyrkans medlemmar efter pastoraten/församlingarnas storlek år 2014 och 2025.

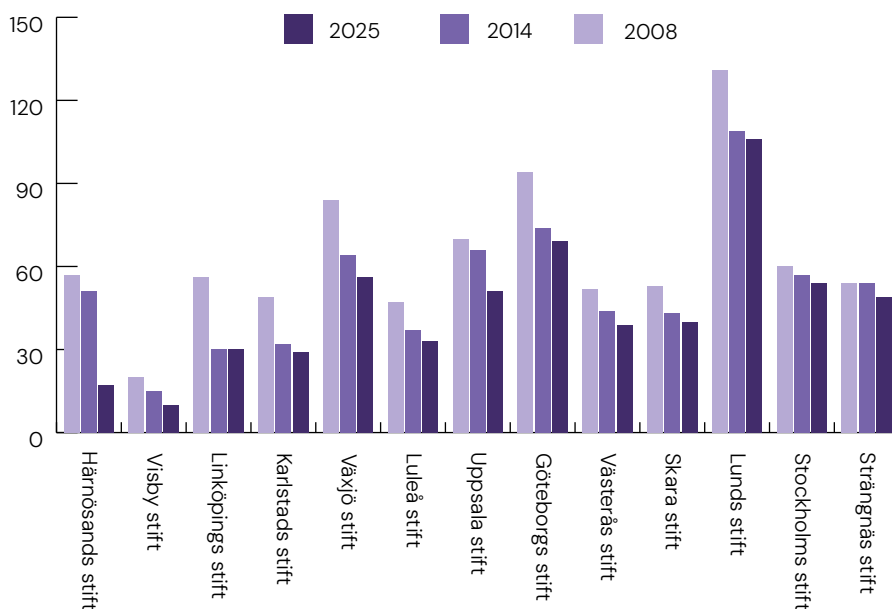
Strukturella förändringar i de olika stiften – utvecklingen 2008 till 2025

Föregående avsnitt beskriver de strukturella förändringarna på en översiktlig nationell nivå från och med 2014 då de kyrkliga samfälligheterna avskaffades som administrativ enhet. Perioden före 2014 präglades dock även den av ett stort antal sammanläggningar av självständiga enheter. År 2008 fanns exempelvis 827 enheter bestående av självständiga församlingar, pastorat och samfälligheter. Enbart under perioden fram till 2014 hade antalet enheter minskat med 151. Det var i första hand de små enheterna (de med färre än 5 000 medlemmar) som minskade i antal under denna period. År 2008 utgjorde de 57 procent av samtliga självständiga enheter, fram till 2014 hade deras andel minskat till 46 procent.

Föregående avsnitt har visat att pastoratsstrukturen har genomgått förändringar som bland annat bidragit till fler stora pastorat och i vissa fall mycket stora pastorat. Malmö pastorat har exempelvis en befolkning som är ungefär lika stor som både Karlstads och Härnösands stift. Samtidigt är en stor andel av de mindre pastoraten oförändrade. Variationen bland pastoraten i fråga om medlems- och befolkningsstorlek var fortfarande 2025 relativt omfattande.

Utvecklingen i detta avseende har dock inte sett lika dan ut över hela landet. Figur 7 ger en bild av de 13 stiftens olika vägval i fråga om strukturförändringar under den aktuella tidsperioden. Som framgår av figuren är variationen stor, dels i fråga om förändringen av antalet självständiga enheter totalt sett, dels i fråga om under vilken tidsperiod de större förändringarna genomfördes. Stiften är ordnade, från vänster till höger, efter hur stor den procentuella förändringen varit vad gäller antalet enheter mellan 2008 och 2025. Härnösands stift har gått från 57 självständiga enheter år 2008 till 17 år 2025. Antalet enheter har alltså mer än halverats. Dessutom har denna förändring genomförts under en relativt kort tid, nästan hela minskningen genomfördes under perioden efter 2014. Linköpings stift liknar Härnösands stift i det avseendet att det genomförts stora förändringar sedan 2008, men här genomfördes förändringarna tidigare, mellan 2008 och 2014. Från 2014 fram till 2025 har antalet enheter varit oförändrat. Det minsta av stiften, Visby, har i absoluta tal inte förändrats så mycket som övriga, men minskningen från 20 till 10 enheter innebär en halvering och placerar stiftet som ett av dem som förändrats mest. I det betydligt större Lunds stift är förhållandet det omvända. Antalet enheter har minskat från 131 till 106, vilket innebär en minskning med 25 enheter. I kraft av sin storlek utgör det en förändring på endast 19 procent vilket placerar stiftet långt till höger i grafen bland dem som minskat minst. Även här genomfördes de stora förändringarna tidigt, men efter 2014 har endast ett fåtal justeringar av pastoratstrukturen genomförts. En annan förklaring till att Lund hör till de stift där sammanläggningarna varit mer begränsade är att stiftet genomförde relativt många sammanläggningar innan den här redovisade mätperioden, det vill säga före 2008. Det samma gäller även Skara stift. Stockholms respektive Strängnäs stift avviker på flera sätt. Båda stiftet har genomgått relativt få förändringar vad gäller församlingsstrukturen. Samtidigt har de sammanläggningar som ändå genomförts i exempelvis Strängnäs stift involverat få församlingar jämfört med de mer genomgripande förändringarna som präglat exempelvis Härnösands stift. I Strängnäs stift rör det sig i regel om två församlingar som lags samman medan det i Härnösands stift har genomförts sammanläggningar som involverat upp till sju tidigare pastorat. Stockholms stift särskiljer sig dessutom genom att de självständiga enheterna i första hand består av församlingar. År 2014 fanns exempelvis endast två pastorat av totalt 57 självständiga enheter i stiftet. Fram till 2025 tillkom ytterligare två pastorat genom församlingssammanläggningar.

Figur 7. Antal pastorat och självständiga församlingar per stift år 2008, 2014 och 2025.

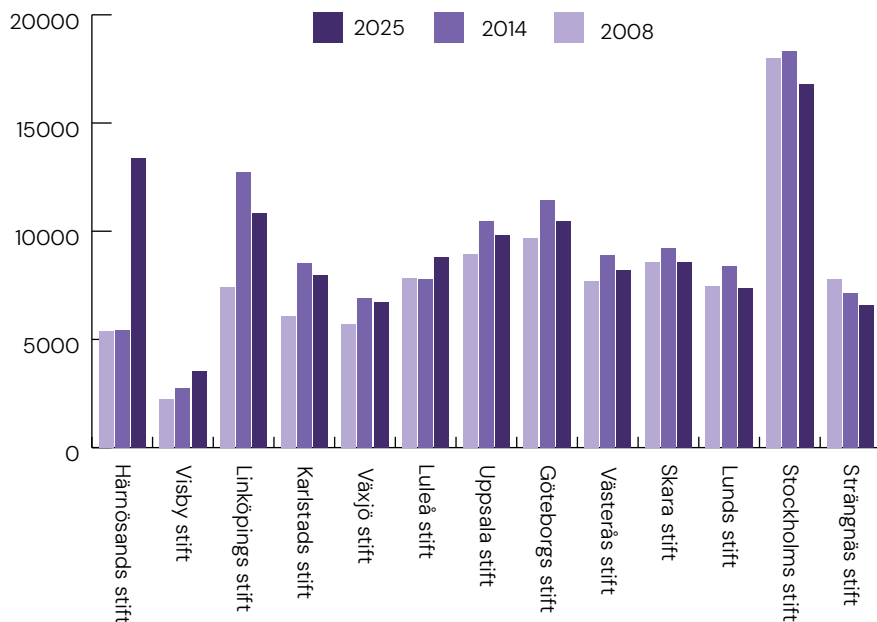

Befolknings- och medlemsstrukturella skillnader

Förändringarna av Svenska kyrkans församlingsstruktur är nära förbunden med utvecklingen av befolkningen och antalet medlemmar på lokal och regional nivå. Ett vanligt argument bakom sammanläggningarna är att de självständiga enheterna ska ha ett tillräckligt stort medlemsunderlag för att bli ekonomiskt och demokratiskt bärkraftiga. Sammanläggningarna av församlingar och pastorat har också bidragit till att de självständiga enheterna blivit större räknat i antal medlemmar, men i många fall endast tillfälligt och med stora regionala skillnader. Figur 8 visar hur utvecklingen sett ut vad gäller det genomsnittliga antalet medlemmar per församling/pastorat mellan åren 2008, 2014 och 2025. Inledningsvis ökade storleken på genomsnittsförsamlingen i en tydlig majoritet av stift, i synnerhet i de stift där många sammanläggningar genomfördes mellan 2008 och 2014. Tydligast är effekten av sammanläggningarna i Linköping och Karlstads stift där antalet medlemmar per enhet ökade mest. En jämförelse med Figur 7 visar också att det i dessa stift genomfördes

förhållandevis många sammanläggningar under dessa inledande år. Efter 2014 har sammanläggningarna genomförts i en betydligt långsammare takt. Detta avspeglar sig i att det genomsnittliga medlemsantalet per församling/pastorat minskar i samtliga stift med undantag för tre fall. Det allra tydligaste undantaget är Härnösands stift där de mycket omfattande sammanläggningarna under denna period bidragit till en kraftig ökning av den genomsnittliga storleken, räknat i medlemsantal, bland stiftets pastorat och församlingar. Den genomsnittliga storleken har även ökat i Visby respektive Uppsala stift, men inte alls i sammanfattning som i Härnösands stift. En bidragande orsak till att genomsnittsstorleken i övriga stift minskar, trots sammanläggningar av enheter, är naturligtvis att antalet medlemmar i Svenska kyrkan minskar till följd av utträden och underskott i det så kallade generationsväxlingen (differensen mellan antal döpta barn och avlidna medlemmar). Påverkan av medlemsförändringarna slår dock olika mellan olika stift. Medlemsantalet har minskat med i genomsnitt 21 procent mellan 2008 och 2025, men mest i Härnösands stift med en minskning på 26 procent och minst i Stockholms stift där minskningen stannade på 16 procent under denna tidsperiod. Den tydliga ökningen av genomsnittsstorleken bland församlingarna i Härnösands stift hade alltså varit ännu större utan den hämmande effekt som den generella nedgången i antal medlemmar bidragit till. Sammantaget kan man ändå konstatera att variationen i antalet sammanläggningar och medlemsutveckling bidragit till att den genomsnittliga storleken på pastorat och församlingar jämnats ut över tid.

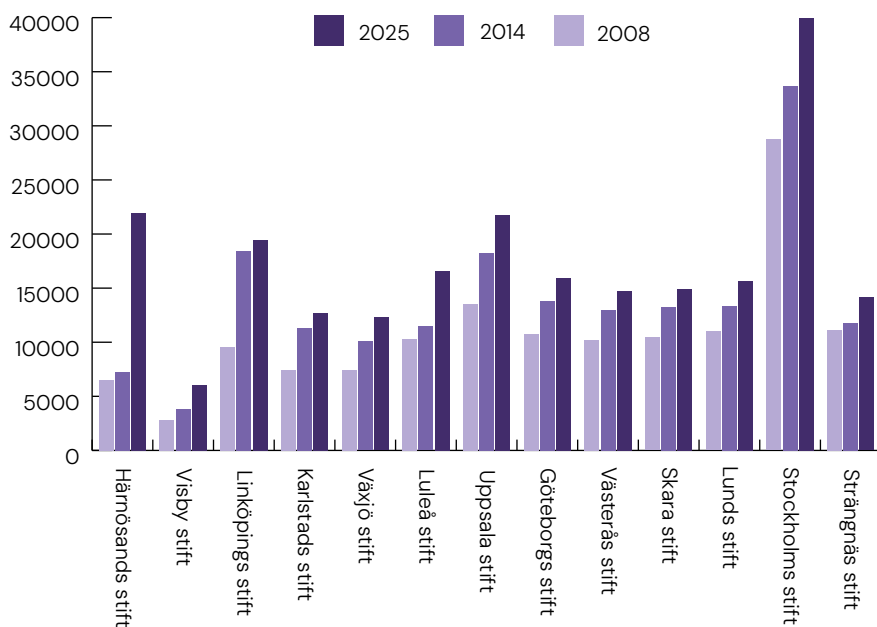
Figur 8. Genomsnittligt antal medlemmar per pastorat/självständig församling efter stift och år.

Med församlingarnas territoriella ansvar, det vill säga ansvaret för alla personer som vistas inom församlingens gränser, följer att det är relevant att undersöka inte bara medlemsstrukturens utveckling utan även den befolkningsmässiga i vidare bemärkelse. Hur ser utvecklingen ut vad gäller de befolkningsstrukturella skillnader mellan församlingar och pastorat? Det geografiska ansvarsområdet påverkas av förändringar som i många avseenden ligger utanför Svenska kyrkans kontroll, men som i hög grad påverkar förutsättningarna för de lokala församlingarnas arbete. I vissa församlingar förvandlas områden med få invånare till tätbebyggda stadsdelar under loppet av tio år, i andra församlingar byggs i stort sett ingenting under samma period. I många församlingar går utvecklingen snarare åt andra hållet, åtminstone befolkningsmässigt. I nästan var fjärde pastorat eller självständig församling har befolkningen minskat sedan 2014. De regionala skillnaderna vad gäller befolkningsutveckling är också stora, ännu större än skillnaderna i medlemsutveckling. I storstadsstift som Stockholms respektive Göteborgs stift ökade befolkningen med 25 respektive 18 procent under perioden 2008 till 2025. I de mer lands- och glesbygdsbetonade Härnösands respektive Karlstads stift ökade befolkningen bara marginellt, med en respektive två procent under

samma tidsperiod. Även vad gäller den genomsnittliga befolkningsstorleken har sammanläggningarna haft en viss utjämnande effekt, i synnerhet som sammanläggningarna varit mest omfattande i stift som utvecklats svagast befolkningsmässigt, exempelvis i Härnösands stift (se Figur 9). Samtidigt har antalet sammanläggningar varit relativt få i stift med stark befolkningsutveckling, i synnerhet i Stockholms stift, men även i Strängnäs stift. Totalt sett har den genomsnittliga församlingen/pastoratet blivit större både medlems- och befolkningsmässigt under perioden 2008–2025. Den genomsnittliga enheten har ökat från drygt 8 000 till drygt 9 000 medlemmar. Befolkningsmässigt är förändringen dock betydligt större, från drygt 11 000 till drygt 18 000 invånare per församling/pastorat.

Figur 9. Genomsnittlig befolkning per pastorat/självständig församling efter stift och år.

Förändringar av den geografiska strukturen

Sammanläggningarna av församlingar och pastorat har som tidigare nämnts, i viss mån, bidragit till en mer sammanhållen struktur vad gäller befolkningsstorleken per enhet. Undersöker vi motsvarande

utveckling vad gäller storleken mätt i yta, eller kvadratkilometer, har de organisatoriska förändringarna tvärt om bidragit till en geografisk struktur med allt större skillnader. Tabell 1 redovisar den genomsnittliga ytan per enhet 2008 och 2025. För landet som helhet har ytan för den genomsnittliga pastoratet/församlingen ökat från 567 till 804 kvadratkilometer. Det är dock en förändring som döljer stora regionala skillnader. Landets största enhet var 2025 Södra Lapplands pastorat i Luleå stift som omfattar drygt 26 000 kvadratkilometer. Samtidigt omfattar flera av Stockholms stifts självständiga församlingar endast omkring en kvadratkilometer varav Adolf Fredriks församling är den minsta i både stiftet och landet som helhet. I Tabell 1 är stiftet ordnade efter hur mycket genomsnittstorleken per enhet ökat under perioden 2008 till 2025 räknat i procent. Som framgår av tabellen är det i några fall i stift där genomsnittsenheten redan från början var relativt stor ytmässigt som den procentuella ökningen varit som störst. Det gäller framför allt Härnösands, Luleå respektive Karlstads stift. Visby, Linköping respektive Växjö stift som inte tillhörde stiftet med ytmässigt stora pastorat/församlingar i början av perioden har som ett resultat av relativt många sammanläggningar förändrat storleksstrukturen förhållandevis mycket sedan 2008. I andra änden av utvecklingen har stift med ytmässigt små enheter, som Stockholm respektive Strängnäs stift, i stor utsträckning behållit sin storleksstruktur under motsvarande period. Sammantaget har alltså pastorats- och församlingssammanläggningarna totalt sett bidragit till en mer varierad struktur där avstånden inom framför allt befolkningsglea pastorat/församlingar redan från början var stora blivit ännu större.

Tabell 1. Genomsnittlig yta km² per ekonomisk enhet samt procentuell förändring år 2008–2025.

	Yta per enhet km ² år 2008	Yta per enhet km ² år 2025	Procentuell förändring år 2008–2025
Härnösands stift	1380	4626	235%
Visby stift	184	369	100%
Linköpings stift	384	716	87%
Karlstads stift	545	921	69%
Växjö stift	305	458	50%
Luleå stift	3619	5154	42%
Uppsala stift	507	695	37%
Göteborgs stift	187	255	36%
Västerås stift	770	1026	33%
Skara stift	281	372	33%
Lunds stift	118	145	24%
Stockholms stift	91	101	11%
Strängnäs stift	254	280	10%
Totalt	567	804	42%

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att utvecklingen både före och efter 2014 har bidragit till en församlings- och pastoratsstruktur med generellt sett färre och medlemsmässigt större enheter. Samtidigt bidrar den allmänna medlemsminskningen till att effekten av sammanläggningarna varit mer begränsade vad gäller medlemsunderlaget per enhet. I fråga om befolkningsstorlek är förhållandet det omvända med en befolkningstillväxt i en majoritet av pastorat och församlingar som förstärker effekterna av sammanläggningarna. Skillnaderna mellan de olika stiftet är dock stora, inte bara i fråga om yttre omständigheter som medlems- och befolkningsutveckling, utan även i fråga om vägval vad gäller omfattningen av de organisatoriska förändringarna på lokal nivå. Sammanläggningar

av pastorat och församlingar har i någon mån bidragit till jämna ut skillnaderna i medlems- och befolkningsunderlag. Samtidigt har sammanläggningar i framför allt befolkningsglesa delar av landet bidragit till allt större geografiska enheter. Det har i sig skapat en typ av utmaningar för den lokala verksamheten som pastorat och församlingar de mer befolkningstäta regionerna inte behöver hantera i samma utsträckning.

Referenser

Närhet och samverkan. Svenska kyrkans utredningar 2011:2

Kapitel 7

Utvecklingen av Svenska kyrkans ekonomi 2025

Ann-Mari Hedman och Jan Östlund

(Siffror inom parentes avser år 2024)

Årets resultat för Svenska kyrkan uppgick till 1,5 miljarder kronor, vilket var 1,3 miljarder kronor lägre än föregående år. Det lägre årsresultatet för Svenska kyrkan beror framför allt på en kraftig försämring av finansnettot från det gemensamma kapital som förvaltas på nationell nivå, men också på ett lägre verksamhetsresultat för församlingar och pastorat. Församlingarna lämnade ett årsresultat under 2025 om 1,6 miljarder kronor, vilket är 0,2 miljarder kronor lägre jämfört med året innan. Minskningen av verksamhetsresultatet ska ses mot bakgrund av att takten på intäktsökningen för kyrkoavgiften bromsade in under 2025 samt kostnaderna för kyrkovalet, som genomfördes under samma år.

Finansnettot redovisas på nationell nivå till verkligt värde¹.

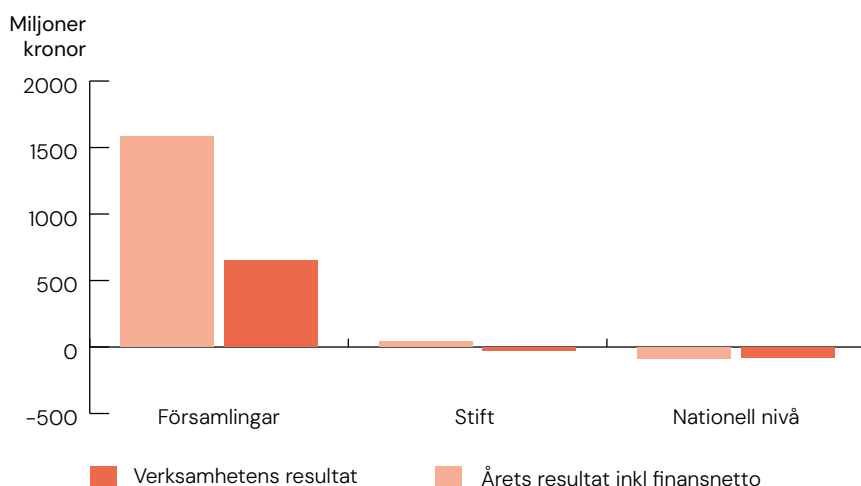
¹ Nationell nivå redovisar finansiella tillgångar till marknadsvärdet medan församlingarna redovisar sina motsvarande tillgångar till anskaffningsvärde.

Organisationen

Svenska kyrkans juridiska form är registrerat trossamfund. Det finns tre nivåer i Svenska kyrkan: församlingar och pastorat², stift och nationell nivå. Varje enhet är självständig och ansvarar själv för sin ekonomi och verksamhet. Det finns inga ägarrelationer mellan nivåerna. Svenska kyrkan som helhet kan därför inte ses som en koncern och det finns därmed ingen koncernredovisning för Svenska kyrkan. Den ekonomiska redovisningen nedan utgör aggregeringar av den ekonomiska statistiken på olika nivåer inom Svenska kyrkan.

Årets resultat per nivå inom Svenska kyrkan framgår i figur 1 nedan.

Figur 1. Årets resultat för Svenska kyrkan per nivå 2025 (Mnkr)

Under en period har nationell nivåns verksamhet innefattat stora strategiska insatser för Svenska kyrkan vilket medfört att verksamhetens resultat för 2025 blev negativt. Detta underskott täcks av det gemensamma kapitalet.

² Församlingar med egen ekonomi och pastorat är ekonomiska enheter på Svenska kyrkans lokala nivå. Ett pastorat består av flera församlingar som samverkar inom pastoratets ekonomi. I den fortsatta framställningen i detta avsnitt används benämningen "församlingar" som samlingsbegrepp för lokala ekonomiska enheter.

Församlingar och pastorat

Årets resultat

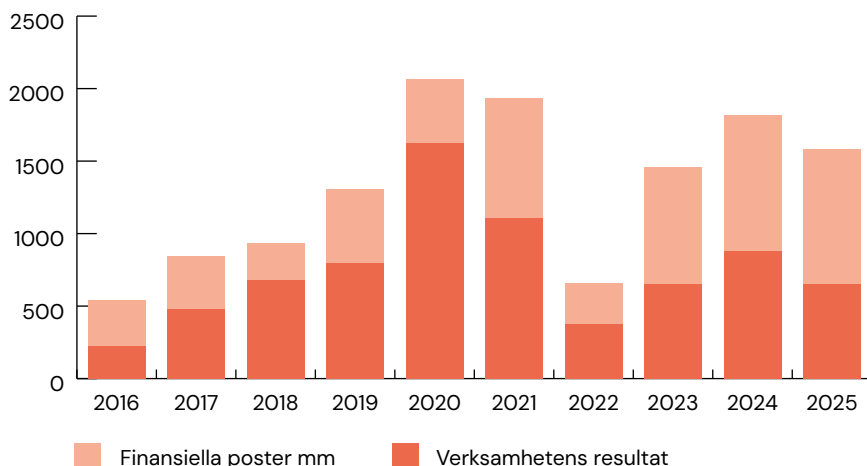
Årets resultat för församlingarna uppgick till 1 580 miljoner kronor, vilket var 238 miljoner kronor lägre jämfört med fjolåret. Verksamhetens resultat om 649 (879) miljoner kronor var även det lägre än året innan, vilket delvis hänger samman med att intäkten från kyrkoavgiften bromsade in under 2025. Det beror också på att kyrkoavlet genomfördes under samma år, vilket är förenat med extra kostnader. Församlingarnas finansnetto låg däremot i stort sett på samma nivå som året innan.

Tabell 1. Årets resultat, församlingar och pastorat (Miljoner kr)

Belopp i miljoner kronor	2023	2024	2025	Förändring jmf fg år	
				Mnkr	Procent
Intäkter	23 606	25 007	26 090	1 083	4,3%
Kostnader	-22 956	-24 128	-25 441	-1 313	-5,4%
Verksamhetens resultat	650	879	649	-230	-26%
Finansnetto mm	811	939	931	-8	
Årets resultat	1 461	1 818	1 580	-238	

Förändringar i tabellen som medför negativ resultatpåverkan anges med minustecken.

Figur 2. Årets resultat för församlingar och pastorat totalt 2016–2025 (Miljoner kr)

Även om resultatet för 2025 var positivt totalt sett finns det mycket stora skillnader mellan enskilda församlingar i detta avseende. Årets resultat räknat per kyrkotillhörig 2025 varierar inom spannet -11 831 kronor och 12 125 kronor per medlem (riksgenomsnitt 295 kronor per medlem). De stora skillnaderna i resultatet beror, förutom på olika beslut som fattas i verksamheten, även på skillnader i faktorer som exempelvis antal medlemmar i församlingen, byggnadsbestånd som ska förvaltas och nivån på kyrkoavgiftssatsen.³

Intäkter

Församlingarnas verksamhetsintäkter ökade med 4,3 (5,9) procent eller 1 083 miljoner kronor jämfört med 2024. Intäkterna till begravningsverksamheten (inklusive begravningsavgift) ökade procentuellt betydligt mer under 2025 i förhållande till intäkterna till den kyrkliga verksamheten (som inkluderar kyrkoavgift).

³ Verksamhetsbeslut som exempelvis utökning av barnverksamheten påverkar nivån på församlingens kostnader, likaså påverkar storleken på byggnadsbeståndet kostnadsnivån. Beslut om ändring av nivå på kyrkoavgiftssatsen påverkar däremot nivån på församlingens intäkter (kyrkoavgiften).

Tabell 2. Verksamhetsintäkter enligt församlingarnas totala resultaträkning

Belopp i miljoner kronor	2023	2024	2025	Förändring jmf fg år	
				Mnkr	Procent
Kyrkoavgift	14 624	15 537	16 030	493	3,2%
Begravningsavgift	6 431	6 881	7 287	406	5,9%
Ekonomisk utjämning	-913	-942	-972	-30	3,2%
Utdelning prästlöne-tillgångar	217	260	411	151	58,1%
Erhållna gåvor och bidrag	1 557	1 571	1 556	-15	-1,0%
Nettoomsättning	1 357	1 482	1 535	53	3,6%
Övriga verksamhets-intäkter	333	218	243	25	11,5%
Summa intäkter	23 606	25 007	26 090	1 083	4,3%

Under 2025 ökade församlingarnas intäkter från kyrkoavgiften⁴ med 3,2 (6,2) procent. Att ökningstakten på intäkten växlade ned jämfört med året innan förklaras främst av att medlemmarnas beskattningsbara inkomster ökade långsammare under 2023 jämfört med 2022. Detta till följd av att den kraftiga ökning av sysselsättningsnivån i landet som skedde efter pandemin bromsade in under 2023, vilket även påverkade medlemmarnas sysselsättning och förvärvsinkomster.

4 Kyrko- och begravningsavgift samlas in på samma sätt som en skatt och innehåller två delar, förskott och slutavräkning. 2025 års förskott baserades på 2023 års kommunalt beskattningsbara inkomster, som var färdiggranskade i november 2024. Det innebär att 2025 års kyrko- och begravningsavgift kan fastställas först när Skatteverket har granskat alla deklarationer för inkomstår 2025, det vill säga i november 2026. Samtidigt som Svenska kyrkan fick ett förskott för 2025 gjordes även en slutlig beräkning av 2023 års kyrkoavgift (som även den baserades på ett förskott, nämligen på 2021 års kommunalt beskattningsbara inkomst). Beloppet för slutavräkning avseende 2023 räknades därmed fram på grundval av skillnaden mellan medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster år 2023 och motsvarande inkomster år 2021, multiplicerat med den kyrkoavgiftssats som kyrkofullmäktige i församlingen hade fastställt för 2023.

Intäkten från begravningsavgiften ökade med 5,9 procent under 2025, vilket var något lägre än ökningstakten året innan (7,0 procent).⁵ Invånarna betalade under 2025 begravningsavgift efter en och samma procentsats, 0,29 procent, i de kommuner i Sverige där Svenska kyrkan är begravningshuvudman (undantag är Stockholms och Tranås kommun).

Intäkten från kyrkoavgiften påverkas av minskat antal medlemmar, medan intäkten från begravningsavgift inte påverkas av medlemskapet eftersom den betalas av alla medborgare som har beskattningsbara inkomster. Den genomsnittliga kyrkoavgiftssatsen för landet som helhet var 1,04 kronor per intjänad hundralapp (inklusive stiftsavgift) under 2025, vilket var en liten höjning jämfört med året innan.

Utdelningen från prästlönstillgångar till församlingarna steg under 2025 med 58,1 procent. Utdelningen under 2025 baserades på resultatet av 2024 års förvaltning av tillgångarna. Förvaltningen gav ett högre resultat under 2024 än året innan, främst på grund av höga virkespriser och gynnsam utveckling på tillgångsslaget aktier på de finansiella marknaderna. Dessutom behövde inte tillgångarnas fondkapital värdesäkras med ett lika stort belopp i bokslutet för 2024 som året innan, eftersom inflationstakten fortsatte att sjunka under 2024. Det finns stora skillnader i församlingarnas rätt till andelar i avkastningen. Dessa fastställda andelstal har sitt ursprung sedan långt tillbaka i tiden. Detta medför att vissa församlingar under ett år kan få en förhållandevis hög utdelning från tillgångarna, medan andra inte får någon utdelning alls.

Erhållna gåvor och bidrag minskade med en procent. Främst minskade gåvor till församlingarnas verksamhet efter att ha legat på en förhållandevis hög nivå året innan. Den största bidragsposten är den kyrkoantikvariska ersättningen, som är ett statligt bidrag för vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen (däribland kyrkobyggnader). Det årliga beloppet som betalades ut från staten motsvarade 490

5 Som framgår längre fram i avsnittet, så ökade begravningsverksamhetens kostnader i mindre omfattning än vad som ovan nämns avseende intäkten från begravningsavgiften. Detta ledde till ett överskott i begravningsverksamheten under 2025, som kommer att elimineras genom reglering mot den begravningsavgift som Skatteverket betalar ut under 2027.

miljoner kronor efter att ha uppgått till 460 miljoner kronor per år under perioden 2010 - 2024.⁶

Nettoomsättningen ökade med 3,6 procent, varav intäkterna från församlingarnas näringsverksamhet ökade med 20,0 procent. Gravskötselintäkter och hyresintäkter utgör i nämnd ordning de två största intäktsslagen inom nettoomsättningen. Gravskötselintäkterna ökade med 4,0 procent, medan hyresintäkterna var oförändrade jämfört med fjolåret.

Övriga verksamhetsintäkter ökade med 11,5 procent efter att året innan minskat med nästan 35 procent. Detta intäktsslag innehåller intäkter som inte ingår i församlingarnas löpande verksamhet, exempelvis reavinst vid försäljning av fastigheter och försäkringersättning och varierar därför mellan åren.

Kostnader

Kostnaderna i församlingarnas resultaträkning ökade under 2025 med 1 313 miljoner kronor eller 5,4 (5,1) procent jämfört med 2024. Kommunernas ökningstakt på kostnaderna under samma år bromsade däremot in och uppgick endast till 0,9 (4,6) procent.

Personalkostnaderna, som ökade med 5,1 (4,5) procent, utgör nästan 60 procent av de totala kostnaderna och är därmed den enskilt största kostnadsposten i resultaträkningen. Antalet anställda i församlingarna (omräknat till heltidstjänster) uppgick till 21 240 under 2025, vilket var 79 fler anställda jämfört med fjolåret. Den genomsnittliga lönekostnaden per anställd ökade med 4,6 (3,3) procent.

Övriga externa kostnader ökade med 502 miljoner kronor eller 4,8 (6,2) procent, vilket kan jämföras med ökningstakten på inflationsmättet KPIF (KPI med fast ränta) om 2,6 (1,9) procent på helårsbasis under 2025.

Församlingarnas driftskostnader redovisas efter en redovisningsmodell som har församlingarnas grundläggande uppgift, det vill säga

6 Svenska kyrkan får varje år kyrkoantikvarisk ersättning från staten, som ska användas till vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier, kyrkotomter och begravningsplatser). Den statliga ersättningen uppgick till 490 miljoner kronor år 2025.

att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission, i fokus. Eftersom redovisningsmodellen innehåller interna poster i både intäkter och kostnader, överensstämmer inte summan av dessa poster i driftsredovisningen med resultaträkningens intäkter och kostnader. För 2025 fördelar sig driftskostnaderna enligt tabellen nedan.

Tabell 3. Kostnader enligt församlingarnas driftsredovisning

Belopp i miljoner kronor	2022	2023	2024	2025	Förändring jmf fg år		Andel av kostnaderna i procent 2025
					Mnkr	Procent	
Grundläggande uppgiften	7 314	7 737	8 126	8 556	430	5,3%	43%
Övrig kyrklig verksamhet	1 680	1 841	2 200	2 353	153	7,0%	12%
Styrning och ledning	848	870	929	1 103	174	18,7%	6%
Stödjande verksamhet	6 871	7 257	7 550	7 809	259	3,4%	39%
S:a kyrklig verksamhet	16 713	17 705	18 805	19 821	1 016	5,4%	100%
Begravningsverksamhet	6 124	6 812	7 002	7 242	240	3,4%	
Summa kostnader	22 837	24 517	25 807	27 063	1 256	4,9%	

Noterbart är att ökningstakten på kostnaderna i den kyrkliga verksamheten, i likhet med året innan, under 2025 var fortsatt högre jämfört med ökningstakten på kostnaderna i begravningsverksamheten. Ökningstakten på kostnaderna har, sedan systemet med enhetlig begravningsavgift infördes 2017, under de flesta år annars varit högre i begravningsverksamheten än i den kyrkliga verksamheten.

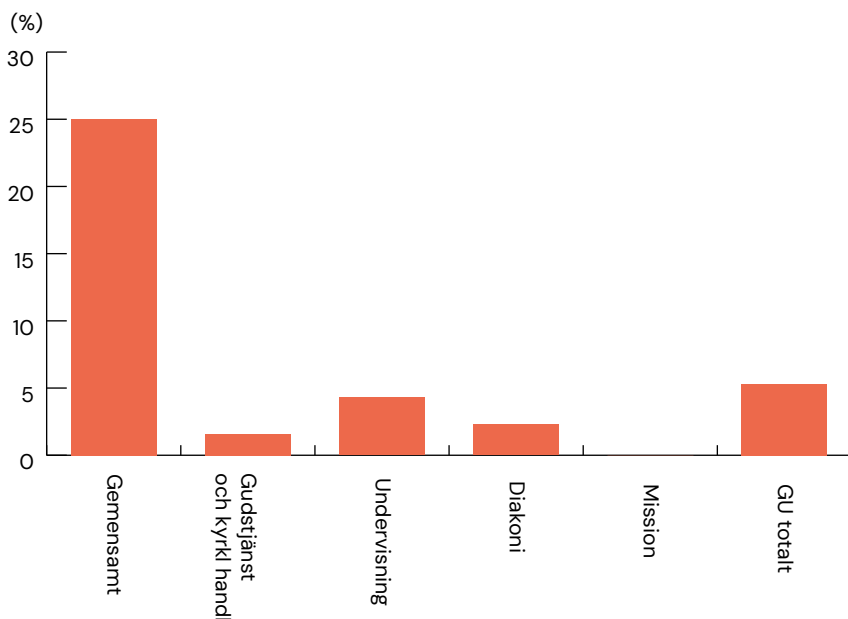
Detta till följd av bland annat större underhållsarbeten som gjorts på kyrkogårdarna och på stigande kostnader med anledning av kulturhistoriska hänsynstaganden som behövt göras till följd av gällande bestämmelser i Kulturmiljölagen.⁷ Inom den kyrkliga verksamheten ökade kostnaderna under 2025 mer inom den grundläggande uppgiften än vad de gjorde inom den stödjande verksamheten. Det var dock kostnaderna inom styrning och ledning som ökade mest inom den kyrkliga verksamheten under året, vilket har sin förklaring i kostnaderna för 2025 års kyrkoval. Kyrkovalet genomförs, liksom de allmänna valen, vart fjärde år.

Stödjande verksamhet i driftsredovisningen omfattar stödfunktioner till den grundläggande uppgiften, exempelvis administration och kostnader för fastigheter och lokaler. I tabell 3 syns att den stödjande verksamheten, med sina betydande kostnader för fastighetsförvaltning, tar resurser i anspråk som är jämförbara med kostnaderna för den grundläggande uppgiften.

Den grundläggande uppgiften utgör det enskilt största området inom den kyrkliga verksamheten. Kostnaderna uppgick till 8,6 (8,1) miljarder kronor 2025 och innehåller kostnader som knyter an till församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Kostnaderna för gudstjänster uppgick till 3,1 miljarder, för undervisning till 2,7 miljarder och för diakoni och mission till 1,6 miljarder kronor år 2025. Figur 3 visar den procentuella förändringen av kostnaderna per verksamhet under 2025 jämfört med 2024.

7 Läs mer: Kyrkostyrelsens skrivelse 2024 3 Behandlingen av kyrkomötesärenden

Figur 3. Förändring av kostnader inom den grundläggande uppgiften i procent 2024–2025

De gemensamma kostnaderna inom verksamhetsområdet ökade således mest under året, med hela 25 procent. Kostnaderna inom denna kategori är dock betydligt lägre än kostnaderna för exempelvis gudstjänster och kyrkliga handlingar samt undervisning. De gemensamma kostnaderna omfattar kostnader som inte kan fördelas mellan övriga verksamheter, exempelvis gemensamma personalsamlingar och ansvar för volontärverksamhet. I likhet med året innan så ökade kostnaderna inom undervisningsområdet mer än kostnaderna för gudstjänster, särskilt inom konfirmandverksamheten (6,9 procent). Kostnaderna för missionsverksamheten är relativt låga jämfört med kostnaderna för övriga verksamheter inom den grundläggande uppgiften.

Finansnettot

Finansnettot⁸ (skillnaden mellan finansiella intäkter och kostnader) uppgick till 931 miljoner kronor. Detta var en mycket liten förändring

8 Nationell nivå redovisar finansiella tillgångar till marknadsvärdet medan församlingarna redovisar sina motsvarande tillgångar till anskaffningsvärde.

jämfört med 2024, då motsvarande finansnetto uppgick till 937 miljoner kronor.

Kapital

De totala tillgångarna bland församlingarna ökade under året med 2,5 miljarder kronor till 53,7 miljarder kronor. Av nämnda tillgångsökning placerades 1,3 miljarder i fasta anläggningstillgångar och 1,4 miljarder i finansiella anläggningstillgångar, medan omsättningstillgångarna minskade med 0,2 miljarder kronor. Av de materiella tillgångarna var det även år 2025 framför allt värdet på kyrkogårdar och krematorier som ökade. Utökningen av tillgångarna i balansräkningen har finansierats dels genom överskott i verksamheten (1,6 miljarder kronor) och resterade del genom skuldökning, främst vad gäller kortfristiga lån hos kreditinstitut.

Tabell 4. Balansräkning församlingar och pastorat

Miljoner kronor	2023	2024	2025	Förändring jmf fg år	
				Mnkr	Procent
Materiella anläggningstillgångar	22 598	23 902	25 172	1 270	5,3%
Finansiella anläggningstillgångar	13 029	13 683	15 120	1 437	10,5%
Omsättningstillgångar	13 277	13 604	13 381	-223	-1,6%
S:a tillgångar	48 904	51 189	53 673	2 484	4,9%
Eget kapital	38 078	39 944	41 472	1 528	3,8%
Avsättningar	16	11	7	-4	-36,4%
Korta o långa skulder	10 810	11 234	12 194	960	8,5%
S:a eget kap o skulder	48 904	51 189	53 673	2 484	4,9%

Rörelsekapitalet ökade under året med 838 miljoner kronor till 6,1 miljarder kronor. Med rörelsekapital avses här omsättningstillgångar minskat med kortfristiga skulder. Reduceringen av rörelsekapitalet under 2025 beror främst på att värdet på de kortfristiga skulderna ökade, men också på att värdet på omsättningstillgångarna minskade i storlek. Församlingarnas rörelsekapital motsvarade i genomsnitt 5,2

(6,0) månaders kyrkoavgiftsnetto⁹ vid utgången av året. Spridningen mellan församlingarnas rörelsekapital är dock stor. 25 (22) procent av enheterna hade ett rörelsekapital som motsvarade mindre än en månads kyrkoavgiftsnetto, medan 28 (32) procent av enheterna hade ett kapital som översteg ett belopp som motsvarar mer än ett års kyrkoavgiftsnetto. Församlingar som hade ett negativt rörelsekapital vid utgången av 2025 var 94 (96) stycken till antalet.

Stiften

Stiftens verksamhetsintäkter består i huvudsak av kyrkoavgift (46 procent), inomkyrkliga bidrag (30 procent) och av nettoomsättning (20 procent). Nettoomsättningen innehåller bland annat intäkter från tillhandahållande av inomkyrkliga tjänster och från verksamhet på stiftsgårdar. Verksamhetsintäkterna ökade under året med 3,1 procent, varav intäkten från kyrkoavgiften ökade med 2,9 procent och nettoomsättningen med 10,0 procent. Verksamhetskostnaderna ökade dock i en högre takt än intäkterna, främst övriga externa kostnader. Det ledde till att verksamhetens resultat för stiftens sjönk jämfört med året innan och blev negativt. Stiftens finansnetto försämrades samtidigt jämfört med 2024 och sammantaget blev stiftens årsresultat för 2025 betydligt lägre än det årsresultat som uppnåddes året innan.

9 Kyrkoavgiftsnettot består av församlingens/pastoratets intäkt från kyrkoavgiften efter avräkning mot utjämningssystemet, det vill säga den summa kyrkoavgiftsmedel som Svenska kyrkans nationella nivå månatligen betalar ut till församlingen/pastoratet.

Tabell 5. Årets resultat för stiftet

Miljoner kronor	2023	2024	2025	Förändring jmf fg år	
				Mnkr	Procent
Intäkter	1 427	1 526	1 574	48	3,1%
Kostnader	-1 397	-1 520	-1 602	-82	-5,4%
Verksamhetens resultat	30	6	-28	-34	
Finansnetto mm	74	100	73	-27	
Årets resultat	104	106	45	-61	

Förändringar i tabellen som medför negativ resultatpåverkan anges med minustecken.

Stiftens driftskostnader redovisas efter en redovisningsmodell som har stiftens främjande och tillsyn av församlingarnas verksamhet i fokus. Redovisningsmodellen innehåller interna poster i både intäkter och kostnader som bl. a. speglar omflyttning av resurser inom stiftet. Externredovisningen, däremot, är reglerad i lag och speglar vad som händer mellan stiftet och dess omvärld. Därför är summan intäkter och kostnader i driftsredovisningen oftast högre än resultaträkningens intäkter och kostnader. För 2025 fördelar sig driftskostnaderna enligt tabellen nedan.

Tabell 6. Kostnader enligt stiftens driftsredovisning

Miljoner kronor	2024	2025	Förändring jmf fg år		Andel av kostnaderna i procent 2025
			Mnkr	Procent	
Främjande och tillsyn	891	932	41	4,6%	58%
Övrig stiftsverksamhet	98	98	0	0,0%	6%
Intern styrning och ledning	116	157	41	35,3%	10%
Internt stöd	318	334	16	5,0%	21%
Prästlönetillgångar	89	93	4	4,5%	6%
Finansiella poster	4	2	-2	-50,0%	0%
Summa kostnader	1 516	1 616	100	6,6%	100%

Som Tabell 6 visar ökade kostnaderna för intern styrning och ledning kraftigt hos stiftens, vilket främst beror på genomförandet av 2025 års kyrkoval. Stiftens kostnader för främjande och tillsyn avser både stiftets egna verksamheter och stödet som stiftet ger till församlingarna för verksamhetsutveckling, det vill säga verksamheter kopplade till den grundläggande uppgiften och verksamheter kopplade till en god förvaltning. Detta främjande kan ske både i form av personella resurser och i form av bidrag. Sistnämnda avser stöd till församlingarna inom bland annat fastigheter och kulturarv, IT, administration och övrig förvaltning. Övrig stiftsverksamhet omfattar bland annat kostnader för stiftsgårdar och folkhögskolor. Intern styrning och ledning inkluderar stiftens kostnader för sin förtroendemannaorganisation, ledning, revision och kyrkoval. Stiftens kostnader för internt stöd avser stöd för egen verksamhet i form av administrationsstöd, förvaltning av egna fastigheter, hyrda lokaler och övertagna kyrkor. Stiftens kostnader för prästlönetillgångar¹⁰ avser uthyrning av personal till prästlönetillgångarna, där intäkter och kostnader för detta är lika

¹⁰ Prästlönetillgångarna består av skog, jord och fonder med medeltida ursprung som Svenska kyrkan fått i uppdrag av lagstiftaren att förvalta. Svenska kyrkans högsta beslutande organ, kyrkomötet, har i sin tur delegerat förvaltningsuppdraget till de tretton stiftens.

stora. Stiften har ett uppdrag reglerat i kyrkoordningen att förvalta dessa tillgångar.

Omslutningen på stiftens balansräkningar ökade under året med 80 miljoner kronor, där främst finansiella tillgångar men också materiella tillgångar ökade i storlek. Eget kapital ökade med 46 miljoner kronor till följd av årets resultat, medan de kortfristiga skulderna ökade med sammanlagt 34 miljoner kronor jämfört med 2024. Skillnaden i finansiell styrka varierar mellan stiften, men inte lika mycket som mellan församlingarna och pastoraten. Jämfört med församlingarna så har stiftet också en betydligt lägre andel av tillgångarna bundna i byggnader, mark och inventarier.

Tabell 7. Balansräkning för stiftet

Miljoner kronor	2023	2024	2025	Förändring jmf fg år	
				Mnkr	Procent
Materiella anläggnings-tillgångar	327	330	358	28	8,5%
Finansiella anläggnings-tillgångar	951	1 044	1 100	56	5,4%
Omsättningstillgångar	942	876	872	-4	-0,5%
S:a tillgångar	2 220	2 250	2 330	80	3,6%
Eget kapital	1727	1833	1 879	46	2,5%
Avsättningar	19	18	18	0	0,0%
Korta o långa skulder	474	399	433	34	8,5%
S:a eget kap o skulder	2 220	2 250	2 330	80	3,6%

Nationell nivå

Resultatet för nationell nivå 2025 var negativt och uppgick till -84 (943) miljoner kronor. Under 2025 gav kapitalförvaltningen en avkastning på 9 miljoner kronor, vilket motsvarar 0,1 procents avkastning. Avkastningen varierar mellan åren och ur ett tioårsperspektiv har förvaltningen givit en genomsnittlig avkastning på 7,2 procent per år.

Verksamhetens resultat för 2025 var negativt och uppgick till -81 (-163) miljoner kronor. Under en period har nationell nivå verksamhet innefattat stora strategiska insatser för Svenska kyrkan som inneburit att verksamhetens resultat varit negativt och där underskottet täckts av avkastningen från det gemensamma kapitalet. Huvudkomponenterna i resultatet sammanfattas i tabell 8.

Tabell 8. Nationell nivå resultaträkning

Miljoner kronor	2023	2024	2025	Förändring jmf fg år	
				Mnkr	Procent
Avgift gemensam verksamhet	1 009	1 038	1 066	28	3%
Insamlade medel	220	248	229	-19	-8%
Erhållna bidrag	151	157	119	-38	-24%
Inomkyrkliga tjänster*	137	179	342	163	91%
Övriga intäkter	10	9	10	1	11%
Summa intäkter	1 525	1 631	1 767	136	8%
Utvecklingssamarbete/ bistånd	-236	-223	-237	-14	-6%
Övriga lämnade bidrag	-104	-118	-156	-38	-33%
Externa kostnader	-669	-732	-838	-106	-14%
Personalkostnader	-483	-509	-558	-49	-10%
Avskrivningar	-14	-13	-9	4	31%
Summa kostnader	-1 507	-1 595	-1 799	-204	-13%
Utjämning och kyrko- antikvarisk ersättning	-244	-200	-49	151	76%
Verksamhetens resultat	-225	-163	-81	82	
Finansnetto	1 175	1 172	33	-1 139	
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-95	5	
Förändr. ändamålsbest. medel	12	34	58	24	
Årets resultat	862	943	-84	-1 027	

* I inomkyrkliga tjänster ingår löneservice, ekonomiservice och digital infrastruktur.

Avgift gemensam verksamhet är den del av kyrkoavgiften som finansierar verksamhet på nationell nivå. Avgiften uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget och intäkterna från denna avgift var under 2025 tre procent högre än föregående år.

Nationell nivå har även andra intäkter som finansierar verksamheten: insamlade medel och erhållna bidrag (framför allt inom den internationella verksamheten) och inomkyrkliga tjänster. Insamlade medel och erhållna bidrag till den internationella verksamheten var sammantaget lägre än föregående år. Inomkyrkliga tjänster består av ersättning från församlingarna för gemensam IT-infrastruktur och gemensamma administrativa system. Från och med 2025 ingår IT-plattform, e-arkiv, diarium P360 och gemensam nätförbindelse i infrastrukturtjänsten. Ökningen av inomkyrkliga tjänster beror också på att anslutningsgraden till löneservice har ökat och att etableringen av ekonomiservice har påbörjats.

Nationell nivå har kostnader för en bred löpande verksamhet, som bland annat innefattar ekumenisk samverkan, forskning och analys, diakonal utveckling, hållbarhetsfrågor, Svenska kyrkan i utlandet och utbildning för tjänst i Svenska kyrkan. Inom utvecklingsarbetet för digitalisering och samverkan finns bland annat kostnader för gemensam IT-plattform, gemensamma administrativa system, kyrknätets infrastruktur och Svenska kyrkans löne- och ekonomiservice. I kostnaderna ingår också bistånd inom den internationella verksamheten. Bistånd och övriga lämnade bidrag är beroende av hur mycket insamlade medel och erhållna bidrag nationell nivå har fått under året. Externa kostnader och personalkostnader var högre än föregående år. Det beror framför allt på ökade kostnader för gemensamt kyrknät, där anslutningen ökade, kostnader för kyrkovalet 2025 och att verksamheten utökats inom ekonomiservice.

Utgjämning på församlingsnivå avser nettot av inkomst- och kostnadsutjämning mellan församlingarna. I utjämningsystemet är inte glesbygdsbidrag och diakonibidrag självfinansierande utan finansieras genom avgiften för gemensam verksamhet och det gemensamma kapitalet. Det gemensamma kapitalet finansierar även kyrkounderbållsbidraget (se egen rad i resultaträkningen). Utjämnning på stiftsnivå består av kostnader i form av stiftsbidrag samt intäkter i form av utdelning från prästlönetillgångar (PLT). PLT uppvisade ett bättre ekonomiskt utfall från förvaltningen för 2024 jämfört med året

innan, vilket också har lett till den högsta nivå som någonsin lämnats till församlingar och nationell nivå.

Kyrkoantikvarisk ersättning är ett statligt bidrag som används till vård och underhåll av församlingarnas kyrkliga kulturminnen. Den statliga ersättningen höjdes till 490 miljoner kronor för 2025. Sammanlagt kunde 473 miljoner kronor vidareförmedlades till församlingarna under året och resterande medel betalas ut under 2026.

Finansnettot för 2025 uppgick till 33 miljoner kronor. I det ingår räntor, utdelningar och avkastningen från kapitalförvaltningen som var 9 miljoner kronor, eller 0,1 procent. 2025 blev ett starkt år för aktiemarknaden, amerikanska och europeiska aktier ökade med strax över 16 procent i lokal valuta. Eftersom den svenska kronan förstärktes kraftigt under året var resultatet från tillgångsslaget aktier ändå negativt i svenska kronor. Kapitalförvaltningen har haft en årlig avkastning på 7,2 procent i genomsnitt under de senaste tio åren. Finansnettot på nationell nivå påverkas av att de finansiella tillgångarna redovisas till verkligt värde.

Hur gick det då för Svenska kyrkan på totalen?

Som inledningsvis nämnts finns det ingen koncernredovisning för Svenska kyrkan, men det är ändå möjligt att utifrån redovisningen ovan för församlingar och pastorat, stift samt nationell nivå ställa samman en total resultaträkning för Svenska kyrkan i sin helhet. För redovisningsåret 2025 får man då, efter eliminering av interna mellanhavanden mellan de olika nivåerna, följande bild:

Tabell 9. Årets resultat trossamfundet Svenska kyrkan

Miljoner kronor	2023	2024	2025	Förändring 24-25	
				Mnkr	Procent
Verksamhetsintäkter	26 024	27 598	29 031	1 433	5,2%
Verksamhetens kostnader	-25 670	-26 974	-28 588	-1 614	-6,0%
Verksamhetens resultat	354	624	443	-181	-29%
Finansnetto m.m.	2 073	2 243	1 098	-1 145	
Årets resultat	2 427	2 867	1 541	-1 326	

Förändringar i tabellen som medför negativ resultatpåverkan anges med minustecken.

Det lägre årsresultatet för Svenska kyrkan 2025 jämfört med året innan kan främst härledas till ett försämrat finansnetto från det gemensamma kapital som förvaltas på nationell nivå. Till skillnad från vad som gäller för församlingar, pastorat och stift, redovisas finansnettot på nationell nivå till verkligt värde. Till en mindre del beror det lägre årsresultatet också på en försämring av verksamhetsresultatet hos församlingar, pastorat och stift. Det lägre verksamhetsresultatet ska ses mot bakgrund av att ökningstakten på intäkten från kyrkoavgiften bromsade in under 2025 och att kyrkovalet med tillhörande kostnader genomfördes under samma år.

De närmaste åren

2025 års ökning av intäkten från kyrkoavgiften om 3,2 procent innebär en inbromsning av intäkten jämfört med de närmast föregående åren. Att ökningstakten på kyrkoavgiften växlade ned under året förklaras främst av att avgiftsunderlagets (den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten för Svenska kyrkans medlemmar) ökningstakt sjönk något under 2023 jämfört med 2022 till 2,7 procent. Detta främst till följd av att den kraftiga ökning av sysselsättningsnivån i landet som skedde under senare delen och efter pandemin bromsade in, vilket också påverkade medlemmarnas sysselsättning och förvärvsinkomster. Svensk arbetsmarknad bromsade sedan in ytterligare under 2024, där skatteunderlagets ökning om 3,5 procent under samma år låg en bra bit under det historiska årsgenomsnittet sett över tio år. Svensk ekonomi har sedan inledningen på 2024

befunnit sig i lågkonjunktur. Detta har resulterat i att intäkten från kyrkoavgiften i löpande priser ökar med endast 1,4 procent under 2026, vilket innebär att intäkten i reala termer sjunker något i år.

Även 2025 var, med anledning av fortsatt svag utveckling av arbetade timmar under året, ett svagt år för skatteunderlagets utveckling. För innevarande år väntas dock en ökning av arbetade timmar driva upp skatteunderlagstillväxten till 4,0 procent, vilket är en tydligt högre ökningstakt än föregående två år då antalet arbetade timmar i stället minskade. I år förutses en ovanligt hög ökning av hushållens reala inkomster, vilket skapar förutsättningar för en konsumtionsdriven tillväxt och som delvis är en följd av den expansiva finanspolitik som presenterades i budgetpropositionen för 2026.

Under 2027 väntas sedan arbetade timmar fortsätta att stärka skatteunderlaget ytterligare, som då bedöms öka med 4,7 procent. För kalkylåren 2028–2029 väntas skatteunderlaget öka med drygt 4,2 procent per år när ekonomin återgår till konjunkturrell balans¹¹, vilket är i nivå med det historiska genomsnittet (perioden 2015–2024).¹²

Jämfört med prognostillfället i februari har Sveriges kommuner och regioner (SKR) reviderat ned skatteunderlagstillväxten med 0,3 procentenheter. Nedrevideringen tillskrivs prognosen för 2025, som är nedjusterad avseende andra poster än lönesumman. Uppgången i sysselsättningen har, med anledning av den påverkan på energitillförsel och energipriser som kriget i Mellanöstern orsakar, skjutits fram jämfört med tidigare prognos. Det betyder att bidraget från lönesumman beräknas bli 0,3 procentenheter lägre för innevarande år, men det väntas sedan till större del kunna återhämtas under åren 2027 och 2028.

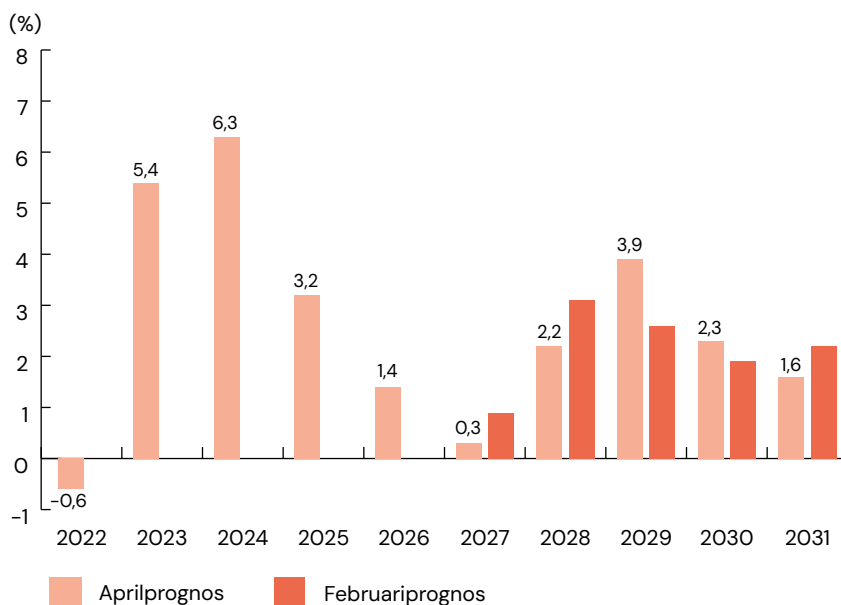
De förändringar i SKR:s skatteunderlagsprognos per månadsskiftet april/maj 2026 som nämnts ovan leder till justeringar i prognosen

11 Konjunkturrell balans är ett ekonomiskt läge när faktisk BNP (bruttonationalprodukt) ligger nära potentiell BNP.

12 Sveriges kommuner och regioner, cirkulär 2026:18

avseende intäkten från kyrkoavgiften enligt figur 4 nedan (jämför april- och februariprognos).¹³

Figur 4. Årlig procentuell förändring av kyrkoavgiftsintäkt (inkl. slutavräkning)

Nedjusteringen av intäktsutvecklingen för intäktsåren 2027 och 2028 är en konsekvens av nedrevideringen i skatteunderlagsprognosen som SKR gjort för inkomståren 2025 och 2026. Skillnaderna i intäktsutveckling för åren 2028 och 2029 beror främst på en senareläggning av sysselsättningsuppgången under innevarande år jämfört med skatteunderlagsprognosen från februari. Totalt sett innebär denna prognosuppdatering en intäktssumma från kyrkoavgiften som, sett över hela prognosperioden, är nedjusterad i förhållande till

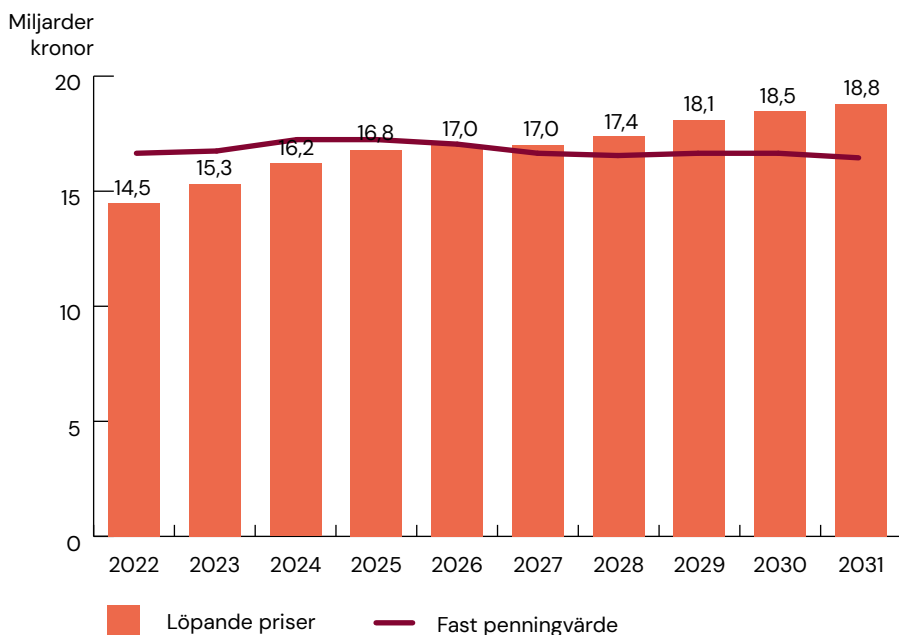
¹³ Kyrkoavgiftsprognosen baseras på SKR:s senaste bedömning av skatteunderlagets utveckling (fem prognostillfällen per år). Till det har lagts en justering för effekten av fortsatt medlemsminskning enligt senaste medlemsprognos. Kyrkoavgiftssatserna har antagits ligga kvar på 2026 års nivå under hela prognosperioden. Redovisningen av real utveckling på intäkten i figur 5 baserar sig till 60 procent på senaste prognos över timlönutvecklingen enligt konjunkturlönestatistiken och till 40 procent på senaste prognos över inflationen enligt KPIF.

februariprognosen. Detta både uttryckt i löpande priser och uttryckt i reala termer.

Nivån på kyrkoavgiftsintäkten påverkas således av medlemmarnas inkomster med två års eftersläpning. Exempelvis ligger medlemmarnas inkomster år 2025 till grund för Svenska kyrkans intäkt från kyrkoavgiften år 2027.

Figur 5 visar de totala intäktsbeloppen för åren fram till 2031, där effekterna av den årliga förändringen av intäkten från kyrkoavgiften enligt figur 4 är inräknade. Intäktsutvecklingen visas både i löpande priser (staplar) och i fast pris per 2026 (linje). Den reala utvecklingen av intäkten är framräknad efter ett inomkyrkligt kostnadsprisindex, som återspeglar Svenska kyrkans kostnadsstruktur¹⁴ och består till 60 procent av utvecklingen av timlöner enligt konjunkturlönestatistiken och till 40 procent av utvecklingen enligt KPIF (KPI med fast ränta).

Figur 5. Kyrkoavgiftsintäkt för Svenska kyrkan (församlingar och stift)

¹⁴ Svenska kyrkans kostnader består till ungefär 60 procent av personalkostnader enligt resultaträkningen.

I figur 5 syns en stigande nominell utveckling av intäkten från kyrkoavgiften under kommande år. Den reala utvecklingen pekar däremot på en mer sluttande utveckling av intäktsnivån efter 2026. Den reala intäktsnivån år 2031 väntas enligt denna prognos bli cirka 0,6 miljarder kronor lägre jämfört med intäktsnivån under innevarande år. Denna utveckling indikerar behov av fortsatt arbete med effektivisering och kostnadsanpassningar inom Svenska kyrkan under kommande år.

Ekonomisk statistik för enskilda församlingar och pastorat och stift, finns tillgänglig i visualiserings- och analysverktyget VisA som tillhandahålls inom Svenska kyrkan. Om du har Microsoft 365 och har en Svenska kyrkans e-postadress har du också tillgång till verktyget. På Kernet finns det information om hur du kommer i gång med VisA. Vid behov av support i samband med inloggning, kontakta Svenska kyrkans kanslistöd tel. 010-18 19 200.

Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi 2026.

Nyckeln till Svenska kyrkan är en skrift som utkommer en gång om året och har som ambition att presentera aktuella faktaunderlag och analyser för reflektion och beslutsfattande bland kyrkans frivilliga, förtroendevalda och anställda. Årets utgåva har ett brett innehåll som presenteras i sju olika kapitel. De två inledande kapitlen berör på olika sätt frågor kring kyrkovalen. Det första kapitlet belyser frågan om vad som påverkar människors valbeteende i samband med kyrkoval. Vilken betydelse har faktorer som ålder, gudstjänstdeltagande och politiska sympatier i detta sammanhang och hur har dessa faktorerers påverkan förändrats över tid? Även det följande kapitlet relaterar till kyrkovalen, med särskilt fokus på hur Svenska kyrkans kommunikation fungerade inför kyrkovalet 2025. Kapitlet belyser bland annat vilken betydelse ett ökat användande av AI-baserad informationsökning om Svenska kyrkan kan tänkas få inför kommande kyrkoval. Ett annat tema i årets "Nyckel" är Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Ett av kapitlen redovisar hur arbetet med ett av effektmålen i färdplanen fortskrider, nämligen målet att minska de utsläpp som Svenska kyrkans verksamhet orsakar. De följande två kapitlen relaterar på olika sätt till Svenska kyrkans möjligheter att rekrytera nya medarbetare och frivilliga. Det första kapitlet tar sin utgångspunkt i de senaste årens växande konfirmandverksamhet och ställer frågan om det också bidragit till att fler unga engagerar sig som konfirmandledare. Det andra kapitlet ger en bild av de utmaningar som Svenska kyrkan står inför vad gäller rekrytering av personal till kyrkans fyra profiler: kyrkomusiker, präster, diakoner och församlingspedagoger. Årets "Nyckel" omfattar även ett kapitel som beskriver hur Svenska kyrkans församlings- och pastoratsstruktur förändrats under de senaste decennierna. Har skillnaderna mellan olika enheter, exempelvis i fråga om befolkning och antal medlemmar, ökat eller minskat i takt med de sammanläggningar av mindre församlingar och pastorat till större enheter som genomförts under denna period? Årets utgåva av *Nyckeln till Svenska kyrkan* avslutas som vanligt med ett kapitel som redovisar utvecklingen av Svenska kyrkans ekonomi under det senaste året.